

# BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1923 október 21.

287. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt

TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt

Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Lolbach-palota)

## Oh, nyájas olvasó

tudod-e, hogy ma van az ujság-  
írónap az SHS. királyság egész  
területén?

Most nem kerülhetjük ki azt a  
kényszerűséget, hogy magunkról  
is szó essék. Mindeddig — s jaj,  
mióta már! — csak másokról be-  
széltünk. Mások gondolatairól,  
mások tervéről mások ügyéről-  
bajáról. Ha kérni kellett, mások-  
nak kértünk, ha dicsérni kellett,  
másokat dicsértünk, ha verekedni  
kellett, másokért verekedtünk. S  
közben foszlányokká rongyolód-  
nak idegrostjaink, természetlen ólom-  
mezőkbe ültetjük-temetjük fiatal-  
ságunk rózsáit, elfárad a karunk  
s kihullik kezünkől a toll. S a  
kórházi ágy szeretetlensége és  
ridegsége vár a megfutott ut vé-  
gén.

Csudálatosan kiformalódó itéle-  
tekben nyilatkozik meg a koftár-  
sak itélete. Hálások az orvosnak,  
aki segít a halál és a testi fájdal-  
om ellen küzdeni, hálások a pap-  
nak, aki vigasztalást ad a halál  
gondolata s a lélek fájdalma el-  
len, hálások a katonának, aki  
megvédi az otthon békéjét, hálá-  
sak a színésznek, aki mulattat és  
felejtet, hálások a tanítónak, aki  
megtanít betűt vetni és gondol-  
kodni. Csak az ujságíróra, aki egy  
személyben orvos, katona, pap,  
tanító, aki egyetlen fegyverével,  
a tollal küzd, harcol, verekszik,  
védi a jót és támadja a gonoszt,  
csak az ujságíróra néznek le enyhe  
fölénnyel és mosolygós szánako-  
zással. Az ujságíróra, aki, oh nyá-  
jas olvasó, a reggeli kávé mellett  
odateszi a politikai véleményed,  
aki fölvilágosít arról, hogy mi a  
véleményed az aktuális társadalmi  
problémákkal szemben, aki mó-  
dot ad neked arra, hogy beszélni  
tudj azokról a könyvekről, amiket  
soha nem olvastál, aki mulattat,  
szórakoztat, vicceket mesél s köz-  
ben figyelmeztet arra, hogy fizess  
ki az adódat, mert végrehajtanak  
s jelentkezz a rendőrségnél, vagy  
a katonaságnál, mert pótolhatat-  
lan lesz a mulasztásod, aki azért  
harcol, hogy kövezzék ki az uccát  
a házad előtt s gyujtsák meg az  
uccai lámpásokat, hogy ne tör-  
ténjen bajod, amikor hazamész,  
az ujságíróra, aki felháborodik,  
ha rád sok adót vetnek ki aki  
leleplezi a büzös köztisztviselőt,  
ha nem a törvények parancsa  
szerint látja el az ügyedet, aki  
helyetted bátor, elszánt, harcos,  
meg nem alkuvó, az ujságíróra  
miért nem nézel, oh nyájas ol-  
vasó, a tiszteletnek és hálának és  
köszönetnek azzai az ünnepi ér-  
zéssel, ami — nem neki, de a  
mindennapi munkájának s minden  
nap felelősség vállalásának mel-  
létül jár?

Gondolj csak, oh nyájas olvasó

arra a süket csöndre, ami — ha  
egy nap nem jelenik meg az ujság  
— rádijszt félelmetes néma-  
ságával. Ha egy nap nem jelenik  
meg az ujság, visszazökkensz a  
középkorba. Kikapcsolódsz a tár-  
sadalomból, elszakadnak azok a  
szálak, amikkel összefüggsz az  
egész emberiséggel. Nem tudod,  
mi történik a falud határán kívül,  
életed odacövekelődik az iróasz-  
talod mellé, vagy műhelyed, bol-  
tod falai közé. Társtalanná válsz,  
sivatagra kerülél, remete vagy  
az emberrengetegben, — ha egy  
nap leteszik az ujságírók a tollat.

Es gondolj arra, oh nyájas ol-  
vasó, hogy mi az a munka, amit  
az ujságírók végeznek. A világ-  
történelem krónikásai ők, akik a  
középkori szerzetes alázatával és  
lemondásával áldozták magukat  
hivatásuknak. Tegnap éhségforra-  
dalom lángolt fel Berlinben, szen-  
zációs és misztikus gyilkosság  
történt Beogradban, Lloyd George  
beszédet mondott az európai hely-  
zetről, bemutattak egy világkör-  
utra induló drámát Budapesten s  
ma reggelre már mindenről pon-  
tos értesítést kapsz. Megtudod,  
mi a zürichi zárlat, milyen időt  
jósol a meteorológiai intézet, le-  
szállítják-e a gabona vámját, föl-  
emelik-e a vasúti tarifát — ami  
a mindennapi foglalkozásodhoz,  
a kenyérkeresetedhez nélkülöz-  
hetetlen, azt sem tudod elvégezni  
az ujságírók munkája nélkül.

Mi vagyunk a közvélemény, a  
történelem ítélőszéke, mi vagyunk  
a nép harag, ami nyilvánosságunk  
a jól végzett munka legnagyobb  
jutalma s a gonosz szándék fé-  
lelmetes büntetése. Mi fonjuk a  
hadvezér homloka köré a cserko-  
szorut, mi gyújtjuk föl a dicsőség  
görögtüzét, mi verjük papiros do-  
bunkon a reklámot, amiből az  
államférfi nagysága, a tudós vi-  
lág-hire megszületik, mi vagyunk  
a létra, az emelvény, a trambulín,  
az emelő daru, mi vagyunk a hir  
szárnya, a dicsőség tömjénje,  
a gondolat magvetője. Mi vetjük  
el a gondolatot s mások aratják  
le az érdem és siker termését,  
mi melengetjük az alkotások ter-  
vét s mások nevével vésik be e  
kötéltáblákba. Még azt a téglát is  
mi égetjük ki, amivel az önhitt-  
ség piadesztályján mellét veri a köz-  
élet „firkász”okat lenéző bajnoka.

Oh nyájas olvasó, az évnek  
egyetlen napján ne azt nézd,  
hogy vasalatlan a nadrágunk, fé-  
sülletlen a hajunk s tintás az  
ujjunk s a kávéházi asztal mel-  
lett hónapvégi elsején is a gub-  
baszkodásunk, de nézd a mun-  
kát, amit végzünk. Lásd meg  
ezt, hogy aki az esztendő három-  
százhatvanöt napján csak ad  
neked, megerdemli azt, hogy

egyszer kérés nélkül is kapjon.  
Most se magunknak kérünk, de  
azok számára, akik kidőlnek a  
sorunkból, betegen, öregen, sze-  
gényen s akiknek megfajthetlen  
probléma — a holnapi kenyér.  
Ahány termékeny szivverésünk  
volt, ahány életre érdemes gou-

dolatunk, mind a tied volt, oh  
nyájas olvasó. Ne engedd, hogy  
éhen vesszünk el, amikor kihul-  
lik kezünkől a toll s kiszikkad  
az agyvelő.

Ma van az ujságírók napja.  
Oh nyájas olvasó, ne mulaszd el  
ma sem kötelességedet.

## A trónörökös keresztelője

Megérkeztek a királyi vendégek — Az ünnepség utolsó  
előkészületei — Az ünneplő ország — Ajándékokkal hal-  
mozzák el a trónörökös

Az ország népe ünnepet ül. A di-  
nasztia várományosát, a királyi  
gyermeket keresztelik meg, vezetik  
be az egyház gyülekezetébe, ahol  
szegény és gazdag, pásztor és feje-  
delem egyformán részesülnek a val-  
lás ségedelmében és igazságában, a  
hol nincs rang, nincs különbség em-  
ber és ember között. Amikor meg-  
született hódozó szeretet fogadta, az  
állam minden polgára örömmel ün-  
nepelte e napot, amikor hírül jött,  
hogy a dinasztia fája új sarjat ua-  
tott, világra-ébredt a trónörökös,  
az a gyermek, akit a sors milliók  
urának rendelt. Most, amikor Krisz-  
tus szolgálatára avatják föl, az öröm  
ujra előnti a sziveket, őt dicséri is-  
mét minden zászló, ami ma váro-  
sokban és falvakban hirdeti a lojalis  
dinasztikus szeretetet, neki, erte-  
zognak meg a harangok a templom-  
toronyokban és az emberekben is az  
ő tiszteletére éled újra az áluta-  
tos, ünnepi érzés. Mindenfelől, ahol  
csak élnek, vesződnék dolgoznak,  
szeretnek és bizakodnak ennek az  
országának polgárai, a királyság  
minden zugából, becsületes, büszke  
hódolattal tekintenek ma Beograd  
felé, ahol ma megkeresztelik a kirá-  
lyi gyermeket: a *dinasztia jövőjét*,  
aki az ország *jövője* is egyúttal.

A trónörökös, aki ma lép be az  
egyház küszöbén a legnagyobb or-  
szágba: az isten földi tartományá-  
ba, reménye a dinasztianak és re-  
ményünk nekünk, akik az ünnep ná-  
boríthatatlan csöndjében hisszük,  
hogy fejedelmi életét a trónig és a  
trónon is azok a célok fogják vezet-  
ni, amelyeket az egyház tanításai  
szabtak az emberek elé. Az egyház,  
amelynek tagja lesz, a názáreti Jé-  
zus egyháza, azé a Jézusé, aki azt  
hirdette csodálatos szépséggel, hogy  
*szeresd telebarátodat, mint tenma-  
gadat*. Szeresd azokat, akik szegé-  
nyek, akik a gondok és félelmek  
rabszolgái, szeress mindenkit, mert  
egyformán Isten fiai vagyunk. És  
tanította légy igazságos, hallgasd  
meg a panaszkodókat, csillapítsd le  
a sírókat és vezesd az eltévedteket.  
E jézusi tanítás mindenkinek szól —  
a trón birtokosának épúgy, mint a  
földi élet szürke közkatónának. Ab-  
ba az országba, ahova ma a trón-  
örökös az egyház szolgálai bevezetük,  
ott Jézus jósága, kegyelme és igaz-  
sága trónol és mindenki csak úgy

részesül a vallás segítségével, fia  
becsületesen és szívében alázatos  
szeretettel teljesíti az ígét, az isteni  
parancsot. Az ország népe bizalom-  
mal nézi a királyi gyermek sorsát  
tudja, hogy az az egyház, amely ka-  
put nyit a fejedelmi ujszülöttnek, hü  
hivet nyer benne, hü hivet, aki azon  
a legfelsőbb poszton, ahova rendel-  
tetett, Krisztus szolgálatában teje-  
síti majd kötelességét a dinasztia és  
az ország javára.

Az ország magyarsága áhítatos  
érzéssel vesz részt a magasztos egy-  
házi ünnepen. Keresztelőre elviszi  
szeretetének bizonyosságait, hűségét  
és hódolatát s azt a mélyről fölsza-  
kadó s a magasságos egekbe fei-  
szálló fohászát, hogy akkor, amikor  
e végzet rendelése folytán az ura-  
kodás terhe és dicsősége majd az  
övé lesz, boldogabb, elégedettebb  
nép állja körül trónja zsámolyát. Né-  
muljon el addigra minden panasz s  
enyésszen el addigra minden oka a  
panasznak — szabad és boldog nép  
köszöntse majd trónján uralkodóját.

\*  
A keresztelői ünnepségek előké-  
születeiről a következő hírek szá-  
molnak be:

A szombati napon megérkeztek  
Beogradba az uralkodócsalád kül-  
földi vendégei közül a görög királyi  
pár és a Yorki herceg is és így a  
trónörökös keresztelőjének fejedel-  
mi vendégei már mind együtt van-  
nak Beogradban.

Délután 3 órakor érkezett meg a  
görög királyi pár udvari vonata  
Beogradba. Az uralkodó párt a fel-  
diszített pályaudvaron Sándor ki-  
rály fogadta, a királyi család férfi-  
tagjainak a koronán a tábornoki  
kar és a diplomáciai testület tagjai-  
nak kíséretében. Sándor király a  
magas vendégekkel, a lovasgárda  
diszkiséréte mellett a királyi palota-  
ba hajtattott. Az útvonalon az ura-  
kodókat és kíséretüket a nagyszámu  
várakozó közönség lelkes ovációk-  
ban részesítette.

A Yorki herceg este 7 órakor ér-  
kezett meg az ünnepségre. Fogad-  
tatása, melyen Sándor király szintén  
részt vett, ugyancsak hasonló ünne-  
pélyességgel és díszrel történt.

Este a királyi palotában diszva-  
csora volt a fejedelmi vendégek tisz-  
teletére.

A vasárnapi ünnepségek  
A trónörökös keresztelője vasár-  
nap az előre megállapított program



szerint családi ünnepség keretében fog a királyi udvarban, 250 megüvöltött vendég jelenlétében lefolyni. Az ünnepélyes aktusra a következők invitáltak: a kormány tagjai, a parlament elnöksége és a parlament 40 tagja, valamennyi pártból, a diplomáciai testület tagjai feleségeikkel, a pátriárka, négy görögkeleti püspök, a török mufti, az országos főrabbi, az államtanács, a legfőbb számvevőszék és a semmitőszék elnökei, az evetem rektora, a Tudományos Akadémia elnöke, az egyes fegyvernemek országos felügyelői, Stepanovics és Bojovics vajdák, a csendőrség főparancsnoka, a dunai hadosztály parancsnoka és négy hadseregpáncsnok, a Jugoszláviai Újságírók Szövetségének elnöke és alelnöke, a sajtóiroda főnöke, a Tisztviselők Szövetsége, a Tartalékos Tisztek Egyesületének, a Kereskedelmi és Iparkamara elnökei, a Narodna Banka kormányzója és a Nemzeti Négyesület elnöknője.

A vasárnap este megtartandó ünnepi hangversenyen, amelyre 600 vendég hivatalos, Kurz Zelma fog énekelni.

A nép minden rétegéből, az ország minden részéből számtalan ajándék érkezett eddig a királyi udvarhoz a trónörökös számára. Az ajándékok nagyrészt népviseleti tárgyakból, díszkardokból áll, amelyeket az udvari marsalli hivatal vesz át. Az ajándéktárgyakat a keresztelő után ki fogják állítani.

## A Vajdaság ünnepe

### Subotican

A trónörökös keresztelője, valamint Pál herceg esküvője alkalmából Subotica város kiszélesített tanácsa vasárnap délelőtt tíz órakor diszközgyűlést tart, amelyen a város társadalmi egyesületeinek képviselői és résztvesznek. A tisztikar este a bárányban táncestélyt rendez.

### Novisadon

Novisadról jelentik: A trónörökös keresztelője alkalmából vasárnap a templomokban istentiszteletet tartanak. Este fáklyásmenet lesz katonazenével és diszkivilágítással. Az ünnepségen a novisadi egyesületek és a nacionalista ifjak szövetsége is

résztvesznek.

### Sentán

vasárnap délelőtt valamennyi hírlékezet templomában ünnepi istentiszteletet tartanak. Az üzletek zárva tartandók, kivéve az élelmiszer üz-

leteket, amelyek délelőtt 9 óráig nyitva tarthatók. Este 7-től 9 óráig tőrzene, utána zenés felvonulás, faklyával, a város főbb utcáin. Este az ablakok kivilágítandók. A házakat már szombat este fellobozították.

## A vajdasági községi választások megtartásáért harcot kezdenek a demokraták és bunyevácok

### A kormány bizonytalan időre akarja elődézni az önkormányzati választásokat

A vajdasági községi választások folytonos halasztásának okaival legutóbb már foglalkoztunk, akkor amikor nyilvánosságra került a kormány az a terve, hogy azokon a területeken, amelyekben még nem tartották meg a községi választásokat, előbb a tartományi és járási választásokat tartják meg és csak azután kerül sor a községi választásokra.

Eszerint tehát a Vajdaságban még hosszú hónapokig nem lehet szó a községi választások kiírásáról, mert a tartományi beosztás végrehajtása is hosszú időt fog még igénybe venni. Ez az újabb terv, amely a kormány ismét el akarja odázni bizonytalan időre a vajdasági községi választásokat, nagy ekeseredést kelt a vajdasági ellenzéki pártok közt.

Setyerov Szilvákó demokrata képviselő azt állította a »Bácsmegyei Napló« munkatársa előtt, hogy a bunyevác-sokácpárt nem támogatja a demokratákat azon törekvésükben, hogy a községi választások ügyének mielőbbi napirendre tűzését kikényszerítsék. Erre az érdekes kijelentésre felvilágosítást kértünk a bunyevác-sokácpárt egyik vezetőjétől, mert a párt eddig a legerélyesebben foglalt állást a községi választások mielőbbi megtartása mellett. Bunyevác-sokácpárti informátorunk az ügyre nézve a következőket mondotta munkatársunknak:

— A demokrata részről ellenünk elhangzott vád bennünket lep meg a legjobban, mert éppen a bunyevác-sokácpárt hangoztatja leghatározottabban, hogy a községi választások folytonos halogatásához a kormánynak nincs joga. De pártunknak is

fontos érdeke, hogy a vajdasági községi választásokat mielőbb meg-ejtsék, mert az országos választások eredményei után egész biztosan számíthatunk arra, hogy Subotican és a Vajdaság több helyén a mandátumok többségét visszzük el a radikálisoktól. A demokratáknak legfeljebb abban van igazuk, hogy még ebben az ügyben se kívánunk velük együttműködni, mert a demokratapárttól olyan nagy elvi ellentétek választanak el bennünket, hogy nem kezdünk velük közös akciót, ha most ellenzékben vannak is. Mi azonban a klerikálpárttal együtt folytatjuk az eddigi harcot, sőt új akciót akarunk kezdeni annak érdekében, hogy a kormány a tartományi beosztás végrehajtásával ne odázza el a községi választásokat. A cél ugyis átlátszó: a nem rokonszenyes tartományi beosztás végrehajtása az a keserű pillanat, amit az önkormányzati választások megtartása ellenében le akarnak velünk nyelni.

A demokratapárt egyik suboticei vezetője ugyancsak kijelentette kérdésünkre, hogy a vajdasági demokrata képviselők a parlament új ülészakán állandóan felszólalnak a vajdasági községi választások ügyét. Rámutatnak arra is, hogy a vajdasági tartományi beosztást a kormány előbb módosítani akarja és ezt a módosítást még a parlamentnek is meg kell szavazni, mielőtt végrehajtanák, úgy, hogy a kormány újabb terv szerint belátatlan időre nem lehetne megtartani a községi választásokat, ami ellen nemcsak a demokraták, hanem a klerikálisok és a muzulmánok is teljes erejükből fognak harcolni.

## A noviszádi tőzsde módosított szokványai

Az átadási és fizetési késedelem új feltételei

Novisadról jelentik: A novisadi tőzsdetanács legutóbbi ülésén határozatot hozott a kereskedelmi ügyletek lebonyolításának szabályozására.

A határozat szerint a megtörtént szállításokért esedékes vételár fizetése, a rakodási, illetve az átadási okmányok beérkezésétől kezdve egy héten belül kötelező. Ellenkező esetben az eladó kártérítést követelhet, de ezt az igényét azonnal ajánlott levélben kell tudatni a vevővel. Ha a fizetés a késedelem megállapításától kezdve öt napon belül nem történik meg, akkor az eladó, a még le nem szállított árura vonatkozólag jogosított elállni az ügylettől. Az eladónak ebben az esetben az adott ötnapos utólagos teljesítési idő elteltével újabb három napon belül értesítenie kell a vevőt, mert ellenkező esetben az ügylet továbbra is érvényben marad és csak a kártérítésre lehet igénye.

## Két siketnéma gyermeket elgázolt a motoros-hajtány

Osijekről jelentik: A szlavóniai drávavölgyi vasútvonalon, Rétfalu közelében halálos kimenetelű szerencsétlenség történt pénteken délelőtt.

Herz Henrik a Guttman-féle vasútiüzem igazgatója, egy motoros hajtányon Belistyéről Osijekre utazott dr. Florschütz sebésztanárért. Még délelőtt visszaindultak Belistyére. A motorost Major Gyula soffőr vezette. Rétfalu állomás közelében a vasúti síneken két kis gyermek játszadozott. A motorvezető már messziről túlkölt, de nem fékezett, mert azt hitte, hogy a játszó gyermekek a hajtány előtt ugynis leszaladnak a sínekről. Amikor a motoros a gyermekek elé ért, hiábavaló volt minden kiabálás, a gyermekek föl sem tekintettek játéklukból és a teljes erőből szaladó nehéz motoros mindkét gyermeket elgázolta. — A megindult vizsgálat kiderítette, hogy mindkét gyermek siketnéma volt és így a soffőr túlkölését nem is hallhatták.

## Levél a bátorságról

Irtá: Stella Adorján

Nagyságos asszonyom, még a fülemben cseng a szava, ahogyan felém kiáltott: »gyáva!« Egyszer, kétszer, tizszer. Refrénszerűen ismételte, mint a papagáj a betanult káromkodást. Sérteni akart, nagyon sérteni, de lássa nem sikerült. Mi férfiak dolgoztuk ki a »becsület« kódexét és abba azt vették bele az évszázadokon keresztül, hogy a nő nem sértheti meg a férfit, mert nem adhat elégtételt. Csak megbánthatja. De ön még csak meg sem bántott engem. A gyáva szó nem fájt nekem, legfeljebb annyira bántott, mint amennyire az odavetett gázság bántja a hazugot. Én hazudtam a batorit, a férfit és az ön odavetett igazsága nem fájhat nekem, mert nem vagyok nő, hanem férfi, aki elfogulatlanul is tudja szemlélni a jelenségeket.

Mindannyian gyávák vagyunk asszonyom, de ez nem a mi hibánk, hanem a társadalomé, amely gyávának nevei a gyermekeit. Ön is ugy neveli a kisfiát, gyávának, pedig a gyermek bátornak született. Mintahogy minden újszülött szerencsésnek jön a világra s csak mi herdáljuk el a boldogságát és megtanítjuk arra, hogyan kell azt később önmagának eljátszani. Én is bátornak születtem és boldognak. De jöttek maguk emberek, összefogtak az esztendő gyilkos kezeivel és gyávát formáltak belőlem. Gyávát és boldogtalant. Pólyababa koromban nem félttem semmitől és mindennek örültem. Fénynek, hangnak, térnek, időnek. És mikor sarjadzni kezdett bennem a szent értelem és gúnjog-

tem az ígét, a dadám el akart menni a kocsisal tereferélni és rámkiáltott.

— Ha nem alszik rögtön, idehivom a mumust.

Ügyet se vettem erre a botor beszédre. De később megismételte ezt a fenyegetést és az én cseppnyi fantáziám-ban mint rém jelent meg a mumus. Az ostoba cseléd beoltott a gyávaság bacillusával és én menthetetlen voltam. Később megtanított arra, hogy a fehér az jó, a fekete az rossz. De szerettem addig sötét szobában gondolkodni a mackóról, amely ott hevert mellettem, a képeskönyvből, amelyet gondosan fiókba zártam és a csipkelekvárrai, amely hosszonyaku üvegekben sorakozott az élelkanra gyalult állványán. Aztán egyszer világos szobában nyoszörögtem és nem volt kedvem aludni. Diskurálni akartam. A lány rámszólt:

— Ha nem lesz csendben oltom a lámpát és ülhet a sötétben.

Aláhuzta a sötétet. Érzékeltette, hogy az rossz valami, olyan mint a mumus. Persze a mumus is sötét, fekete, azért kell félni tőle. És én balga! Még azt hittem, hogy az árny is olyan kedves és jó a maga szelid képzeletével, mint a fény, amelyet csodálni tanítanak. Pár nap múlva elrontottam a gyomromat a csipkelekvártól és a nyálánságot egy kis lázzal kellett megfizetni. Anyám mellett aludtam, éreztem a drága kezének szorítását és mégis félttem. A sötétből. Jajgattam, hogy gyujtsak meg a lámpát, mert a sötétben látom a mumusokat. Megkönnyebült a szívem, amikor anyám kezében megzörrent a gyufas-

De az emberektől még ekkor se félttem... Nem tudtam elhinni, hogy van jó ember és van rossz. Az ovodában megtanítottak, hogy félni kell a kisasszonytól, félni kell a Pistától, aki erősebb, mint én, félni kell a bolond Vaszalikától, mert ő bolond. Pedig nem is volt orvult a faluhag ez a bolondja. A gyermekek meghajigálták és aztán elszaladtak. Ő utánuk topázott nyílt booskorában, eltorzult mosollyal. Sohse bántott egy gyermeket se, csak játszott velük. És én mégis megrémültem a szótól, ha a fülemben kiáltották:

— Jön a bolond Vaszalika!

De még ekkor se félttem a haláltól... Egyszer, a Pösze apját temették. Pösze osztálytársam volt az ovodában. Kékeszű, tiszta kislány volt. Büszkén állt a koporsó mellett és mi nagyon irigyeltük, mert még a tiszteletes ur is meg-simogatta az arcát. Pösze nem sirt, hanem diadalmasan nézett körül a fekete tömegen. És akkor hozzájött egy öreg néni, ráncosképu görnyedt anyóka, aki már érezte a halál szelét és ráripakodott a gyermekekre:

— Látod szegény apád meghött az Isten nyugtassa. Beteszik a fekete földbe és te nem látod többet.

Pösze éktelenül bögni kezdett és mi lurkók elkacagtuk magunkat. Az öreg néni — Lóri néni-nek tiszteltük — nekünk se kegyelmezett.

— Csak kacagjatok beste kölykei. Titeket is bedugnak majd a földbe, ha meghaltok...

Egy darabig még mosolyogtunk dacból és hősiességből, de aztán elfanyarodott az arcunkon a nevetés. Ezen az

estén a Halálról álmodtam és a hideg, fekete sírgödörrel.

De még akkor se félttem a nőktől... Egyszer — már folyékonyan olvastam a halász és a szellem történetét, hogy a szellemektől is félnék — azt hallottam, hogy Pali bácsi föbelötte magát. Meghalt. Szép fiatal ember volt, kitűnően tudott lovagolni... Apám mesélte az anyámnak. Anyám könnyezett.

— Ilyet tudót tenni! Egy nő miatt. Ekkor gondolkodni kezdtem a nőkről. Első gimnazista vakációnon sűrűn jöttek a táviratok a bátyámtól. Megbukott a pötterettségin is.

— Mindez a nők miatt! — tombolt az apám.

Ekkor már respektáltam a nőket, mint minden bajnak okozót, de nem félttem tőlük. Rövidesen bekövetkezett az is. Tizenhatéves koromban a szívem bálványa, akiért nem tudtam aludni napokon keresztül öt perc alatt hazudott, megna-zudolt, megcsalt és elárult. És szembe-állított az anyámmal. Ettől kezdve félttem a nőktől.

És azóta sokat ijesztenek nyugtalan őszi éjjeleken: az emberek, a Halál, a nők. Egyre jobban örülök a bátorságomat. Már nem is maradt belőle még annyi se, hogy elegendő legyen ahhoz, hogy Öntől elforduljak. Gyáva vagyok. Mindentől félek. Magától is, mert maga is éppen olyan mumus, mint az a másik, amelyikkel a dadám ijesztgetett, hogy elmeheessen tereferélni a kocsisal.

Bocsássa meg nekem asszonyom, hogy egyszer még voltam olyan bátor, hogy azt leírn. Talán utoljára történt. Ön a többiek ki fogják ölni beőlelem ezt a kicsiny bátorságot is.



## Magyarország a kisantantban?

### Poincaré és Benes tárgyalása

Párisból jelentik, hogy Poincaré péntek délután Masarykkal együtt Párisban időző Benes cseh külügyminiszterrel tárgyalt. A *Matin* szerint ez a beszélgetés a legnagyobb jelentőséggel bír. Arról van szó, hogy részletes megegyezéssel szabályozzák a Franciaország és Csehszlovákia között lévő kapcsolatot. Az alapelveket már megállapították. A szükséges tanulmányok után Benes legközelebb minden bizonnyal ismét Párisba jön, hogy a megegyezést megkísérelje.

Ez a hír Masarykkal összefüggésben eddig közölt hírekkel szemben újabb bizonyítéka annak, hogy míg egyfelől Masaryk békés és leszerelő nyilatkozatokat tesz, azalatt másfelől Benes csinálja az igaz politikát, amelynek az elnöki megnyilatkozásokhoz minél kevesebb köze van.

Érdekes az olasz *Messagero* kommentálása, melyet Masaryknak és Benesnek a körútjához fűz. E lap szerint ennek az utazásnak kétség-telenül politikai célja van. Annak megállapítása után, hogy Csehszlovákia Benesnek Mussolinival folytatott megvitatása után hajlandónak látszik a nemzetközi magyar kölcsön utijában lévő akadályokat elhárítani, a lap megjegyzi, hogy Csehszlovákia Magyarországot és Lengyelországot is be akarja vonni a kisantantba.

## A parlamenti elnökválasztások az ellenzéki blokk kudarcával végződtek

### A radikális-párt listája 60 szavazattal többséggel győzött

A nemzetgyűlés szombati ülésén megnyitották a parlament második ülészakát és megválasztották az új elnökséget.

Az elnökválasztás. — az ellenzéki pártok ismert előkészületei és egy blokkba tömörülése folytán, — a szokásos formalitás helyett erőpróbját jelentette a kormányának a szövetkezett ellenzékkel szemben. Az erőpróba meg is történt és az az ellenzék teljes kudarcával végződött, a ma nyiban az ellenzéki blokk listájára mindössze csak 66 szavazatot adtak le, a kormánypart listájára adott 125 szavazattal szemben.

Az ellenzéki listára csak a demokraták és a két föderalista párt, a klerikálisok és a muzulmánok, adták szavazatukat. A földművespárt külön listával vett részt a választáson, amivel nyilvánvalóvá vált, hogy az ellenzéki blokk a földművespártra semmi körülmények között sem számíthat, viszont a földművesek a radikálispartot sem akarják támogatni.

A parlament ülésére 10 órakor gyűltek össze a képviselők. Stepanovics radikálispartti pap-képviselő javaslatára Oraovac Tomát egyhangulag megválasztották korelnöknek. Oraovac elnök megköszönte a választást és indítványára Kobacsics radikálispartti képviselőt bízzák meg az ideiglenes parlamenti titkári tisztséggel. Ezután megejtették a parlament vezetésének választását. A szavazás befejezésekor érkezik az üléssterembe Jurics Márkó suboticai és Vuics Jócó szentai képviselő, akik a vonat kérése miatt nem tudtak időben megjelenni és így a szavazásban nem vehettek részt.

A szavazás eredménye szerint 199 szavazatot adtak le, amelyből 124 a radikális listára, 65 az ellenzéki blokk listájára, 9 pedig a földművesekére esett. Két szavazólap üresen maradt.

A parlament elnökéül Jovanovics Ljubát 124 szavazattal, első alelnök-

nek Bakicsot 125 szavazattal, másodalelnöknek pedig Rankovics Mihajlot választották 123 szavazattal. Az utóbbit úgy látszik Markovics volt igazságügyminiszter törölte, aki tudvalevőleg személyes ellensége Rankovicsnak.

Az ellenzéki blokk listáján elnöknek Pecics demokratát, első alelnöknek Hohnyec klerikalist, másodalelnöknek Hrasnica muzulmánt jelölték. A földművesek elnökjelöltje Láztes Voja volt.

Oraovac korelnök a szavazás után kihirdette az eredményt és felhívta az ujonan választott elnökséget, hogy tisztségét foglalja el. Jovanovics Ljuba a radikálisok tapsai közepette lépett az elnöki emelvényre, ahonnan rövid beszédben köszönetet mondott megválasztásáért. Utána megállapították a keddi ülés napi-

rendjét, amelyen két parlamenti bizottság megválasztása szerepel.

A németek egy helyet kapnak a pénzügyi bizottságban

A pénzügyi bizottságba való jelölések ügyében létrejött a megegyezés a radikálisok és a németek között. A németek, mint ismeretes, a bizottságba egy rendes tagságot követeltek azzal, hogy amennyiben a radikálispart követelésüket nem teljesíti, külön listát nyújtanak be. Tekintettel arra, hogy számarányuknál fogva sikerült volna is a németeknek egy tagot behozni, a radikálisok engedtek és felajánlották, hogy a saját listájukon rendes tagnak egy német képviselőt jelölnek. A németek az ajánlatot elfogadták és így a keddi bizottság-választás alkalmával a radikálisokkal egy listára szavaznak.

## Zsombolya mégis Romániáé lesz

### Meg van a megegyezés a két kormány között Párdány és Módos az SHS királysághoz kerülnek

Beogradból jelentik: Zsombolya sorsában szombaton váratlan fordulat történt. Mint ismeretes, a határkiigazítás kérdésében Jugoszlávia és Románia között azon az alapon folytak a tárgyalások, hogy az SHS. királyság Zsombolyát átadja Romániának a határmenti Módos és Párdány községek ellenében. Mikor először a tárgyalások ebben a formában nyilvánosságra jutottak, a Német Párt képviselői intervenáltak Nincsić külügyminiszternél, akit megkértek, hogy a jugoszláv kormány ne adja át Zsombolyát Romániának. A külügyminiszter ez alkalommal kijelentette, hogy a határkiigazítás kérdésében még nem tudtak megegyezést létesíteni, mert Románia Módos és Párdány községek ellenében nem csak Zsombolyát, de környékét is követeli, amihez a jugoszláv kormány nem járul hozzá. Közben azonban közeledett az október 23-ika, ez a dá-

tum, amikor a békeszerződés értelmében létre kell jönni a megegyezésnek a határkiigazítás kérdésében, mert ellenségesen a döntés joga a nagykövetség tanácsára száll, amely a saját belátása szerint rendezi a vitás földrészek végleges sorsát. Minthogy a nagykövetségi tanács döntését mindkét ország bizalmatlansággal kísérik, a két kormány az utolsó pillanatban előkészítette a megegyezést olyanformán, hogy Jugoszlávia csupán Zsombolyát adja át Romániának Módos és Párdány községekért.

A Német Párt tagjai, amikor értesültek a készülő megegyezésről, felkeresték Nincsić külügyminisztert, akitől ismételtlen kérték, hogy Zsombolyát ne adja át a kormány Romániának. Nincsić ezúttal nem tett ígéretet, sőt sejtette az intervenáló német képviselőkkel, hogy a kérdés most már véglegesen rendeződött.

## Stresemann bejelenti a Franciaországgal való diplomáciai összeköttetés megszakítását

### Szombaton megjelent a német kormány manifestuma

Berlinből jelentik: A reggeli lapok jelentése szerint a szombati nap döntő fontossága, mert Stresemann kancellár szombaton manifestumot bocsát ki, amelyben tisztázza az általam kapcsolatot Bajorországgal és Szászországgal. A manifestumnak a címe »Mindenkéhez!» és nem csak a német birodalomhoz, de az egész világ közvéleményéhez fordul. A manifestum bejelenti, hogy a szombati naptól kezdve a birodalmi kormány beszüntet minden fizetést a Ruhr-vidéken, nem csupán a Ruhr-segélyt, mert egyrészt képtelen a végső pénzügyi felborulás veszedelme nélkül újabb billiókat küldeni, másrészt a fizetés beszüntetésével bizonyítani kívánja az egész világnak, hogy a passzív ellenállással felhagyott. A Ruhr-vidéken így a helyzet, hogy szombattól kezdve még a munkanélküli segélyt se fizetik, már pedig Poincaré legutóbbi visszautasítása óta szertefoszlott a remény a termelés megindulására. A manifestumban Stresemann a beláthatatlanul végtelen következményekért Franciaországot teszi felelőssé, bejelentve, hogy ilyen viszonyok között ne csodálja a világ, ha Németország és Franciaország között megszakad minden diplomáciai összeköttetés.

Münchenből jelentik: A legutóbbi hírek szerint Bajorország már telie-

sen felkészült a birodalomtól való elszakadásra. Senki sem merészkedik Kahr főbiztos intézkedéseivel szembeszállni, aki egy teljesen ujonan szervezett rendőrgárdával vette magát körül és az ellenzéki sajtót egészen elfojtotta.

Bajorország elszakadása minden cáfolat és ellenkező híresztelés dacára régóta elhatározott dolog. A weimari alkotmány elleni küzdelemben a bajor néppárt egyetért a Hitler-féle csoporttal. A bajor nacionalista felfogása szerint Stresemann kormánya szocialista kabinet, amiben casus belli-t látnak a birodalom elleni küzdelemben.

Müller tábornok ultimátuma a száz nemzetgyűlés előtt

Drezdából jelentik: Schneller kommunista képviselő az országgyűlésen kijelentette, hogy a reggeli lapok megállapítása szerint Müller tábornok a száz kormányhoz intézett ultimátumot a birodalmi elnökkel, a birodalmi kancellárral és a birodalmi véderőügyi miniszterrel egyetértőleg küldte el. Mayer polgári biztos, aki ezt tudta, kötelessége ellenére elmulasztotta, hogy a kormányt erről értesítse. Schneller azzal végzte beszédét, hogy kérdést formulázott, minő álláspontot foglal el a kormány e kérdésben; még ma választást vár.

Zeigner dr. miniszterelnök hosszabb nyilatkozattal válaszolt, amelyben nem volt tudomása arról, hogy Müller tábornok átírta mögött a birodalmi kormányt áll.

Bejelentik a cenzurát

Berlinből jelentik: A Berliner Zeitung am Mittag »Müller visszahívása« című cikke szerint lehetséges, hogy Müller vezérőrnagy az elkövetett formahiba miatt visszalép. Ez az állítás, mint a Wolf-irodával illetékes helyről közlik, teljesen légből kapott. Az ilyen jelentések, amelyek alkalmasak arra, hogy széles körökben nyugtalanságot keltsenek, rendkívül sajnálatosak s végeredményben odavezetnek, hogy a sajtóra éppenséggel nem kívánatos, ezek között a körülmények között azonban a mostani időben elkerülhetetlen korlátozásokat kell rákényszeríteni.

Németország jegyzőke

a jóvátételi bizottság előtt

A Vossische Zeitung párisi jelentése szerint Németország lépését a jóvátételi bizottságnál a jövő hét elejére várják. Ugy hiszik, hogy az újabb német jegyzéket, amelynek tartalma a moratórium kérdését is felöleli, a jóvátételi bizottság aligha tárgyalja addig, míg a dologi szolgáltatások meg nem kezdődnek.

## Jobb adótörvények helyett

### — adórevizorok

#### Konferencia a pénzügyminiszteriumban

Beogradból jelentik: A pénzügyminiszteriumban befejezték azt a konferenciát, melynek a vajdasági pénzügyi szolgálat szanalása volt a feladata.

A konferenciának Matics noviszadi pénzügyigazgató volt az előadója, aki azt igyekezett bizonyítani, hogy a Vajdaság pénzügyi szolgálata évi tízmillió dinárral károsítja meg az államháztartást, minthogy sok helyen 1914 óta nem vetettek ki adót s így kénytelenek még mindig adóelőlegeket szedni.

A konferencia azt javasolja a pénzügyminiszternek, hogy tömeges áthelyezésekkel segítsen a vajdasági pénzügyi szolgálaton, küldjön sűrűn revizorokat a vajdasági pénzügyigazgatóságokhoz, a hiányzó tisztviselőket szerbiai tisztviselők áthelyezésével pótolja s szüntesse meg azt a nehézséget, ami a régi magyar törvények alkalmazásával jár.

## Rang és mód

### Hogyan jutottak tűzifaszükségletükhöz a subotica polgári iskolai tanárok

A subotica polgári iskolai tanárok-nak négy esztendő óta sérelmét orvosolta legutóbbi ülésén a városi tanács, amely elhatározta, hogy a tanítók számára megállapított tűzifajárulékot részükre is kitalálja.

A polgári iskolai tanárok, akiknek tudvalevően a tanári titulus csak tiszteletből jár ki, mert egyébként a tanító-státusba tartoznak, amikor a városi tanács a tanítók számára tűzifajárulékot négy évvel ezelőtt megszavazta, kimaradtak a tűzifaosztásból, még pedig azon alapon, hogy ők nem »tanítók«, hanem »tanárok«. Bármily megtisztelő volt is rájuk nézve ez a klasszifikálás, az érdekelték nem nyugodtak bele a tanács határozatába. A következő évben kérvényt intéztek a városhoz, amelyben kérték, hogy a tanítók részére kitalált fájárulékot nekik is adják meg. A városi tanács azonban szigorúan kitartott már leszögezett álláspontja mellett, megmaradt a követ-



kező évben is, sőt ebben az esztendőben sem mutatott semmi hajlandóságot a polgári iskolai tanárok követelésének teljesítésére. Pár héttel ezelőtt az elke-szeredett tanárok memorandumot nyuj-tottak be a városhoz, amelyben kifej-tették, hogy a tanári rangot köszönik szépen, nekik semmi közük a tanárok-hoz, ők a tanító-statusba tartoznak, ami tehát megjár kollegáiknak, azt nem ta-gadhatja meg tőlük a város vezetősége. A memorandum olyan meggyőzően fej-tette ki a polgári iskolai tanárok sérel-mét, hogy a tanács helyt adott végre kérésüknek és a tűzifajáradékot részükre is megszavazta.

## CIRKUSZ

### A csodamajom bünlajstroma

— Saját tudósítónkiól —

A beogradi rendőrség teljes erővel folytatja a nyomozást Jack, a csodamajom ellen, aki az eddigi adatok szerint részint agyonlőtte, részint megmérgezte Jean Iselil svájci kereskedőt a Palace-szálló 48-as számú szobájában. A nyomozó hatóságok gyanúját rendkívül valószínűvé teszi az a körülmény, hogy amennyiben tényleg a csodamajom követte el a véres bűncselekményt, abban az esetben ártatlannak lehet nyilvánítani Carlier francia kapitányt, ami kellemetlen külpolitikai bonyodalmak elkerülését tenné lehetővé. A rendőrség-en széleskörű vizsgálatot indítottak a csodamajom előéletének megállapítására és ennek során kiderült, hogy Jack lel-két — ha van neki ilyen — a gyilkos-ságon kívül más súlyos bűnök is ter-heltek, amelyekkel idáig ártatlan embe-reket gyanúsítottak teljesen alaptalanul.

A csodamajom néhány évvel ezelőtt megszökött gazdájától és hol itt, hol ott tünt fel többnyire felelőden elemek öltözve. A ravasz állat tervszerűen igye-kezett kompromittálni az orjunásokat és ebből a célból Noviszadon, Szentán, Szomborban s a Vajdaság egyéb váro-saiban éjszakánként letépdeste a legma-gasabban elhelyezett magyarnyelvű cég-táblákat is. Intranszigenis, meg nem alkuvó álláspontjának megfelelően ez volt a jelszava:

— Nem alkuszunk, hanem felkuszunk.

Fel is kuszott igazi majom-ügyessé-gel még a kapuk tetejére is és az utóbbi pár év alatt egymaga több ezer cég-táblát rombolt így össze.

Jack előszeretettel viselt inkognitót és használt álneveket; azokat a cselekmé-nyeket, amelyekért most felelősségre akarják vonni, mindig mások számlájára követte el. Sokáig büntetlenül garázdál-kodott Pribisevics Szvetozár maszkjá-ban, aki helyett egész csomó magyar iskolát bezárattott. Minthogy jól tudta a volt miniszter hangját utánozni, olyan beszédeket mondott nevében a födera-listák ellen, amikkel Pribisevics most, hogy tudomást szerzett róluk, egyála-lán nem azonosítja magát. Az agyafúrt Jack, hogy könnyebben összetévesszék a demokratavezérrel, veleszületett te-hetségével nagyon ügyesen majmolta — Mussolinit.

A legutóbbi napokban Karancson tünt fel a csodamajom, mint községi jegyző, Torjanac Mirkó álnéven. Érdekes, hogy ebben a minőségében Jack a legnagyobb jóindulatot tanúsította mindenkivel szemben és a község lakosságát igazi majomszeretettel szorította keblére. Szorította, szorította... olyan hevesen, hogy többen majdnem ráfizettek a cso-damajom ölelésére.

Egyelőre még nincsenek bizonyítékok rá, csak komoly gyanúkok szólnak amellett, hogy a csodamajom okozta a háromszoros szuboticaí vasuti kisiklást, hogy a csodamajom vonszolta kinpadra a rendőrszobában Ivanics Kálmán ma-lommunkást, hogy a csodamajom kopasztotta meg a szentaj Urileányt, hogy a csodamajom sikkasztotta el a novi-szadi rokkantak százezreit, hogy a cso-damajom fogdossa a kémeket, hogy a csodamajom írja álnév alatt a Zászió vezércikkeit. Ez az utóbbi vádpont Jack

ellen a nyomozás szerint teljesen bebi-zonyítottnak tekinthető, mert — mint a vizsgálóbíró kijelentette — csak el kell olvasni ezeket a cikkeket és nem lenni senkinek kétsége afelől, hogy egy ma-jom tollából származnak. Jack kihallga-tása során nem akart tudni a terhere rótt bűncselekményekről és a következő kereszkérdéssel fordult a vizsgálóbíró-hoz, aki őt a gyilkossággal megvádolta.

— Tudja-e bíró ur, hogy mi külön-bőség van egy majom és egy zongora ko-zott?

— Nem, — felelte a vizsgálóbíró ezé-szen meglepődve.

— Akkor vigyázzon, — figyelmeztet-te erre jóindulatúan a majom — meri legközelebb egy zongorát tartóztat le liliomtiprásért....

SKIZ.

## A világ nyolcadik csodája

(Legendás történet, amelyből megtudja az olvasó, hogy a beogradi klinikán az egyetemi tanárok asszisztálása mellett gyermeket szült egy férfi — A történetből, melyben ezáltal nem szerepel Jack, a csodamajom, kiderül az is, hogy a jugoszláv valutát hogyan lehet megjavítani az angol díjjal)

Eddig hét világesodát ismert az emberiség hosszú évszázadokon ke-resztül, most szombaton megszüle-tett a nyolcadik világesoda is. A nyolcadik világesodáról, amely Beo-gradban jött a világra a következő-ket jelenti beogradi tudósítónk:

Szombaton délelőtt beszállítottak a beogradi klinika sebészeti osztá-lyára egy huszonegy éves velükop-lanből származó fiatal férfit, akinek gyomrán mintegy három emberfej nagyságu daganat volt. A fiatalem-ber, aki már ötéves korára vissza-menőleg emlékszik erre a daganatra, különösen az utóbbi időben szenvedett nagy fájdalmakat úgy, hogy hozzátartozói beszállították a beo-gradi klinikára.

Még szombaton délelőtt hozzáö-gött az operációhoz dr. Kosztics Mi-livoj egyetemi orvostanár, aki amik-or felvágta a daganatot, meglepőd-ve vette észre, hogy a daganatban egy kifejtett fejű embrió van, a fején körülbelül egy kilogram súlyu naj-csomóval. Amikor ezt a csodát ész-revette, azonnal összehívta a klinika valamennyi orvosát, akiknek jelenlé-tében óvatosan megnyitotta a has-üreget. Közelebből szemügyre véve az embriót, megállapították, hogy az embrió törzse meglehetősen normáli-san fejlett, míg a feje és a kezei aránylag visszafejlődtek.

A műtét egy óra hosszat tartott s annak során kiemelték a hasüregből egy 30 centiméter nagyságu gyer-mektestet, azonkívül egy gyermek-fejet, amely egy újszülött fejének felel meg, azzal a különbséggel, hogy

a szájban néhány fog is van. A fej a gerincoszlophoz volt hozzáöve és a hozzátartozó testnek minden egyéb része teljesen hiányzott. A korcstest nőnemű.

Az operáció sikerült és remélik, hogy a beteg életben marad.

A természetellenes jelenség való-szinű magyarázatáról Kosztics pro-fesszor az újságíróknak a követke-zőket mondotta:

A klinikai praxisban hasonló eset még soha nem fordult elő, mert férfitestben idegen emberi, vagy embrio-testet soha sem találtak. A most megoperált fiatalember daganatában talált test tulajdonképpen sem élő, sem holt állapotban nem volt, leghe-lyesebben azt lehet mondani, hogy parazita életet élt a fiatalember tes-tében. A legvalószínűbb feltevés sze-rint a fiatalember anyjának ikrei születtek volna, azonban az egyik magzat fejlődése folyamán a saját testébe zárta a másik magzatot, a mely ott degenerálódott és csodala-tos módon úgy tudott a testbe be-kapcsolódni, hogy ott mint parazita tovább élt és fejlődött.

A kivett testeket még nem boncol-ták fel, hanem azokat Kosztics ta-nár tudományos vizsgálat alá veszi, aminek eredményéről a beogradi or-vosegyesületben be fog számolni.

A beogradi orvosok a szombati nap folyamán nagy számban jelen-tek meg a kórházban és megtekint-tették a kioperált testeket.

A megoperált fiatalember állapota súlyos, azonban az orvosok biznak életbenmaradásában.

## A passzív Vajdaság

### Mi a hibája a tartományi pénzügyigazgató szerint a vajdasági pénzügyi szolgálatnak?

Megírta már a Bácsmegeyi Napló, hogy dr. Mátics novisadi pénzügyi-gazgató a pénzügyminisztériumban legutóbb megtartott anketén úgy nyilatkozott, hogy a Vajdaság, a mely az ország leggazdagabb része, az állami bevételek tekintetében passzív terület, nem fizet elég adót s ennek oka az, hogy nincs megállapított adórendszere, nem megfelelő az ellenőrzés. Mindez a tartományi pénzügyigazgató szerint arra vezet-hető vissza, hogy a Vajdaságban a legnagyobb részt magyar és német tisztviselők vannak, akik nem ismerik a szerb törvényeket és ezek a mostani tisztviselők nem igyekeznek kötelességeiket lelkiismeretesen telje-síteni.

A tartományi pénzügyigazgató ezt a nyilatkozatát eddig még nem cáfolta meg, azt tehát valóságnak kell elfogadni, akármilyen csodálatos is, hogy a vajdasági pénzügyek vezetője pillanatnyi hangulat ked-véért lemond arról, amire szakisme-rete révén feltétlen jussa van, hogy szakértelmét elismerjék.

Mindenekelőtt azt kell konstatál-ni, hogy az eddigi hivatalos megál-lapítások szerint adókban és illeté-

kekben a Vajdaság fizet legtöbbet az állampénztárba. Itt drágítja meg leg-jobbban az életet az adó, a vám, a különböző illeték.

A második, amit le kell szögezni, hogy a pénzügyi szolgálatban már alig vannak magyar és német tiszt-viselők. Pedig inkább ilyenekre vol-na szükség, vagy legalább is olya-nokra, akik a régi magyar pénzügyi törvényeket ismerik, mert az adókövetés és behajtás a régi magyar törvények alapján tör-ténik.

Ezeket kellene tehát ismerni, nem a szerbiai törvényeket. És mert a mostani tisztviselők ezeket nem ismerik, azért jár deputáció deputáció után a pénzügyigazgatóhoz és a pénzügyminisztériumhoz a sérelmes, hibás és törvénytelen adókövetések korrigálása végett.

A magyar és német nemzetiségű pénzügyi tisztviselők tudatlanságát és lelkiismeretességét okolja a tar-tományi pénzügyigazgató a mai adókháosért, holott magyar, vagy német származású tisztviselő egyet-len egy sincs vezető állásban a vaj-dasági pénzügyi szolgálatban. A kevés számú és alárendelt állásban

lévő magyar tisztviselőt pedig iga-zán nem lehet felelőssé tenni a mai állapotokért. Hiszen a vajdasági pénzügyi szolgálatban tartományi, vagy kerületi pénzügyigazgató csak született, szerbiai szerb lehet, akár van kvalifikációja, akár nincs.

Ha vannak bajok, amint bizonyos, hogy vannak, ennek nem az az oka, hogy magyar tisztviselők vannak s ezek nem ismerik a szerbiai törvé-nyeket, — mert magyar tisztviselők nincsenek, — hanem az az oka, hogy a hivatalokban alkalmazott tisztvise-lők nemzetiségi szempontból kifogástalanok ugyan, de kevés kivétel-lel egyáltalán nem ismerik az ér-vényben lévő törvényeket, amelyek alapján adót kivetnek és behajtanak. És ezen az állapoton aligha segít a novisadi adószakiskola, ahol hat hó-nap alatt minden előképzettség nél-küli fiatalemberekből, akiknek csak a hatodik elemi iskolai képesítésük van meg, szakembereket nevelnek. Snel-zieder-tanfolyamon nem lehet szak-embereket gyártani.

## TINTA

### Műhely

Kéziratomból olvashatatlan, mondod. A tied is. Főkép, ha kinyomatják

A színész:

— Most új szezonok várnak ránk, Egykor, csöndes években idegen életeket hazudva őrijongtunk, gyil-koltunk a szinpadon. Ma ez már majdnem unalmas. Hétköznapivá vált, ami azelőtt rendkívüli volt. Van azonban más öröm. Ragyogó ing-mellel, kifogástalanul szabott és va-salt frakkban, lakkcipőben megje-lenni, herceget, amerikai bankárt alakítani akkor, mikor otthon csak öt ingem van, két öltözet ruhám, másfél pár cipőm. Ledobni a felöltőt a földre, nem törődve azzal, hogy összegyűrődik és miből veszek majd újat. Összetörni a veszekedés hevé-ben, egy órát, tükröt, egy porcellán-tálat, képzeld, egy igazi porcellán-tálat. Aranyat szórni mellényze-bemből s valamilyen rossz darabban odavetni kétszáz milliót, könnyedén. Lenézni a tárgyakat, úgy, mint rég-en, szövetet, vásznat, bőrt, a buta anyagot, mely eddig nekünk enge-delmeskedett, de most föllázadt ellenünk és mi lettünk rabjai. Érezni, legalább néha, a játék álmában, hogy még ember vagyok.

Paraszt áll a falusi temető kapu-jában, hóna alatt a koporsóval, mely akkora, mint egy nagyobbacska szí-vardoboz. Benne a halott. A vad nyári verőfényben élesen kiáltanak a betűk: »Farkas Péter élt egy na-pot.«

Farkas Péter apja fekete ruhát vi-sel, vadonatúj kalapot, ragyogó, csí-korgós csizmát, Arca vörös. Gyom-rában az ebéd, Bort is ihatott. Most indul meg az emésztés folyamata.

Nem szomorú és nem vig. Közö-nyösen várakozik, hogy sorra kerül-jön és földbe tegye gyermekét. Köz-ben beszélget az örrel. Zsebéből ki-fityeg egy borszívar, mellette szíp-ka. Temetés után majd rágyújt.

Aki nem látta ezt, mint én, a lán-goló napsütésben, mely a dolgokat a maguk valójában mutatta és minden titkot eloszlatozott, az nem tudhatja, hogy mi az élet és mi a halál: a barbár élet és a barbár halál.

Polgár és költő.

— Milyen ennek a nőnek a haja?

— Pezsgőszőke.

— És a pezsgő?

— Olyan szőke, mint ez a haj.

— A vér?

— Mint a málna.

— És a málna?

— Mint a vér.

— A kód?

— Orgonalila.

— És az orgona?



— Az ködlila.  
— Szóval semmisen olyan, amilyen, hanem minden más. Mit jelent ez?  
— Azt, hogy a szöke haj, a pezsgő, a málna, a víz, a kőd, az orgona rokon egymással, a világ egy és enyém az egész világ. A visszaénye az enyém.  
— Neked adom.

\*

Reggel megkérdezem fiamat, mit álmódott. Csodálkozva néz rám.  
— Hiszen tudod — mondja, még mindig ámulva. Te is ott voltál.

Kosztolányi Dezső

## A rendőrszoba titka

Nyilatkozik Hupka rendőrbiztos — A főkapitány elrendelte a vizsgálatot

A szubotici rendőrfőkapitányságon szombaton reggel Miladinovics Szlobodan helyettes-rendőrfőkapitány berendelte Hupka biztost kihallgatásra.

A kihallgatás folyamán Hupka beismerte, hogy Ivanics Kálmánt az ő utasítására tartóztatták le és vitték a kisbajmoki rendőrlaktányába, de tagadta, hogy ott bántalmazták. A letartóztatást azzal indokolta meg, hogy Ivanics egy alkalommal megszurta Fiszter Gusztáv kocsmáros és azután is életveszélyesen fenyegette. A bántalmazás részleteit még nem derítette ki a rendőrség, mert Ivanicsot még nem hallgatták ki.

Miladinovics Szlobodan helyettes-rendőrfőkapitány a »Bácsmegyei Napló« munkatársának kijelentette, hogy az eddigi nyomozás csupán csak azt állapította meg, hogy Hupka szabálytalanul járt el, mert nem volt joga parancs nélkül Ivanicsot letartóztatni.

Ha kiderül, hogy Ivanicsot valóban bántalmazták, Hupka ellen a legszigorúbban fognak eljárni és bünygyi utra terelik az ügyet.

Hupka rendőrbiztos annak közlését kéri, hogy Ivanicsot sem ő nem bántalmazta, sem az ő tudtával a rendőrök. Ivanicsot az őrszobában csak figyelmeztette arra, hogy tisztességesebben viselkedjék, de az őrszobából bántódás nélkül távozott.

Mindenesetre a vizsgálatnak lesz feladata az, hogy az ellentétes állításokkal szemben megállapítsa a tényállást.

## Megoldódik

a beográdi titokzatos detektívregény rejtélye

Gyilkosság gyanúja alatt leletartóztatták a francia kapitányt

Beogradból jelentik: Iselli Jean holttestének felboncolása nagyon súlyos terhelő bizonyítékot produkált Carlier kapitány ellen. A boncolás kétségtelenül megállapította, hogy a svájci kereskedőt lassan ölé méreggel pusztították el és hogy már gyógyulóban levő fejébe nincs is összegyűggsben váratlan halálával. Hogy milyen volt a mérég, amelynek hosszabb időn keresztül való állandó adagolásával Carlier kapitány el tette láb alól »barátját«, azt még biztosan nem lehet tudni, de nagyon valószínűnek látszik, hogy valamilyen arzén preparátum ölte meg Isellit.

A mérgezés körülbelül 8 napon keresztül folytatható. Megállapítást nyert, hogy amíg Iselli külön szobában lakott, semmi baja sem volt. Akkor lett csak beteg, nyolc nappal a mérénylet előtt, amikor Carlier részvételére átköltözött az ő szobájába, az azóta világhírességre szert tett 48-as szobába. Itt állandóan a szobában együtt ékeztek. Mi sem volt könnyebb feladat Carlier kapitány részére, minthogy a gya-

nutlan svájci valamely ételbe vagy italába belekeverjen egy őrizetlen pillanatban megfelelő méregadagot.

Dacára annak, hogy az első naptól kezdve gyanus volt Iselli állapota és rögtön mérgezésre is gyanakodtak, ebben az irányban semmiféle kezelésben sem részesült, úgy, hogy a szerencsétlen kereskedő gyógyuló sebe dacára elpusztult a közkórházban.

Carlier kapitányt még ezek a súlyos gyanuok sem hozzák ki sodrából. Legutóbbi kihallgatása alkalmával ugyan srrva lakadt, de ezt úgy magyarázta, hogy elvesztett barátját siratja. Iselli Ottónak, a meggyilkolt fivérének súlyosan terhelő vallomásaival szemben is megmarad tagadása mellett. Sőt annyira cinikusan viselkedik, hogy gyakran hangoztatja azt a reményét, hogy barátja (Iselli Ottót is állandóan barátjának nevezi) előbb-utóbb vissza fogja vonni ezt a rettenetes vádat. Tagadja azt is, hogy Isellinél szerelmi viszonya volt.

Diplomáciai megbízatása és a francia követség állandó érdeklődése dacára sem menekül meg Carlier kapitány a bíróság elé állítástól. Az ellene szóló bizonyítékok olyan terhelők, hogy a vizsgálóbíró végre

## HIREK

•••

— A görög királyné átutazott Suboticán. Konstantin görög királyné özvegye kíséretével csütörtökön délután öt órakeresztül utazott Suboticán. A királyné Romániából jött különvonaton és a trónörökös keresztelőjére, valamint Pál herceg esküvőjére utazik Beogradba. Az udvari vonat félórán tartózkodott Suboticán, ahol Macsiranics őrnagy, Sándor király szárnysegéde, valamint a hatóságok képviselői fogadták. Macsiranics őrnagy tovább utazott az udvari vonattal.

— Híresztelések a szentai főkapitány távozásáról. Azok a híresztelések, amelyek a szentai főkapitány távozásáról időnként felmerülnek, a város közönségét állandóan nyugtalanítják, noha ezek a hírekről még mindig kiderült, hogy minden alapot nélkülöznek. Minden ilyen alkalommal az aggódva érdeklődők tömege tartja ostrom alatt a főkapitányságot, mert mindenki tisztában van azzal, hogy a szentai viszonyok közt egy új és a speciális viszonyokkal nem ismerős főkapitány kinevezése a város közrendészetére nem volna előnyös. A jelenlegi főkapitány már évtizedek óta van ebben az állásban, amelyet mindenkor pártatlanul, erélyesen és megértően töltött be. A szentaiak neki köszönhetik többek között főleg a megbízható és jól tegelemzett rendőrség megszervezését és a drágaság meggátolását célzó szigorú rendszabályokat.

— A novisadi ipari és kereskedelmi kamara az utak javításáért. Novisadról jelentik: A novisadi ipari és kereskedelmi kamara beadványt intézett a novisadi városi tanáchoz, melyben azt kérte, hogy a rossz külvárosi utakat mielőbb hozassa rendbe, mert a Límánon esős időben lehetetlen a közlekedés a nagysár miatt. Ugyancsak kérték intéztek a sombori alispáni hivatalhoz is, hogy az országutakat javítsák ki, mert a rossz utak megbénítják a közlekedést.

— A szentai dobrovoljácok földje. Szentáról jelentik: A dobrovoljácok között — régebbi határozat szerint — 230 hold földet fog a város saját földjeiből szétosztani. A dobrovoljácok erre a célra a város »Mákos« nevű földparcelláját választották ki, amely a legjobb föld az egész sen-

rászdnta magát a francia kapitány előzetes letartóztatására.

A letartóztatási végzés indokolása szerint Carlier Raymond francia kapitány alaposan gyanúsítható Iselli Jean zürichi lakoskedő meggyilkolásával 1. a helyszíni szemle adatai alapján, 2. hamis vallomása alapján és 3. mert a gyanúsított jelen volt a büntett elkövetésének helyén.

A nyomozó hatóságok azonban még mindig folytatnak más irányban is nyomozást és hír szerint 2—3 nap múlva esetleg szenzációs fordulatot lehet várni. Perics Ninko igazságügyminiszter személyesen is érdeklődik a vizsgálat iránt és a tegnapi nap folyamán Angyelkovic vizsgálóbíró hosszú jelentést tett a miniszternek a nyomozás eddigi eredményéről.

A legfontosabb bűnjeire — a revolverre nézve legújabbban az a kombináció merült fel, hogy azt a beogradi francia katonai misszió egy tagja vehette magához. Ugyanis rögtön a gyilkosság első hírére a francia katonai misszió több tisztje megjelent a Palace-szállóban és magukhoz vették azt a titkos iratesomót, amelyet Carlier magánál hordott. Nincs kizárva, hogy ez alkalommal a revolvért is magukhoz vették.

— A dobrovoljácok feltétlenül ragaszkodnak ahhoz, hogy a Mákos-földparcellából kapjanak földet, annak ellenére, hogy ennek a földnek legnagyobb része hat évre bérbe van adva. A városi tanács még nem foglalkozott a kérelemmel.

— A Szamuelyi-hagyatékból ötszáz milliót pöröl a magyar kincstár. Budapestről jelentik: A Szamuelyi Tibor örökösöitől ötszáz millió magyar koronát pöröl a magyar kincstár.

— Eljegyzések. Licht Olga Stanišić és Kulerbach Dezső St.-Sivac jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Horváth Györgyikét, Nemes-Miletié, eljegyezte Walleth Camill, Sombor. (Minden külön értesítés helyett.)

Becherer Rózsikát Kuláról eljegyezte Koire István, Budapest. (Minden külön értesítés helyett.)

Langenbach Mariskát Kuláról eljegyezte Czethoffer István, Budapest. (Minden külön értesítés helyett.)

Hahn Magda és Francz Rudolf jegyesek. Kula. (Minden külön értesítés helyett.)

— Gyűjtés a novisadi színház részére. Novisadról jelentik: A novisadi járásban nagyobb arányú gyűjtési akciót indítottak a novisadi Nemzeti Színház számára, hogy az összegyűlt pénz felhasználásával operaelőadásokat is rendezhessenek. Az akció élén Aradzki Lázár helyettes főszolgabíró állt és az ő érdeme, hogy a járás községekben huszonhét ezer dinár gyűlt össze a színház részére.

— Elfogott tolvajbanda. Novisadról jelentik: A szerdai kulai vásár alkalmával tizenhat feljelentés érkezett a kulai csendőrpáncsnoksághoz, hogy ismeretlen tettesek nagyobb értékű árut loptak a kereskedőktől. A megindult nyomozás most kiderítette és letartóztatta a tetteseket Zsájos Dobro, Kusanov Puta, Bernhardt Tódor, Duics György és Mária, Krisztics Ivánka és Gyulics Jovánka kulai lakosok személyében, akik tolvajsözövegetet alakítva, több mint 100.000 dinár értékű árut loptak össze. Bekísérték őket a sombori ügyészséghez.

— Tolvaj pékmester. Novisadról jelentik: Még 1919 januárjában történt, hogy az óbecsei zsidótemplomból ismeretlen tettesek elloptak egy 800 grammos ezüsttáblát. A rendőrség most névtelen feljelentésre házkutatást tartott Gaudics Milán bajmoki pékmester házában, akinek lakásán megtalálták az elloptott ezüsttáblát. Letartóztatták s bekísérték a novisadi ügyészségre.

— Az áruló szivarok. Szentáról jelentik: Banics Antal pékmestertől még 1919 március 3-án ellopták huszezer dinár értékű aranytűzkoronáit, több ékszer és 9 doboz békebeli, speciális márkájú szivart. A tolvajt azóta a legszorgalmasabb nyomozás ellenére sem sikerült elfogni, míg most szombaton délelőtt a véletlen a rendőrség kezére jutatta. Vuabcsics Szvetozár sentai lakos személyében, Vuabcsics a lopott szivarokkal négy éven át olyan takarékosan bánt, hogy még most is maradt belőle. Banics pékmester a gyanútlanul szivarozó Vuabcsics szájában felismerte rég ellopott szivarjainak egyikét és mivel ma már ez a fajta nincs forgalomban, feljelentette Vuabcsicsot, akit letartóztattak és bekísérték a novisadi ügyészség fogházába. A lopást tagadja, de a szivar eredete felől nem tud felvilágosítást adni.

— A petrovozelői harangok. Petrovozelőről jelentik: Vasárnap délelőtt szállították be ünnepi pompával, mozdorányuk dörgése közben mintegy három ezer ember részvételével az állomáson a petrovozelői katolikus templomhoz a Mariborban készített harangot. A menet élén lovasbandérium haladt, utána iskolásgyermekek, ezeket követte az a négyes fogat, amelyen a felvirágozott harang volt. A kocsit két oldalán fehérbeöltözött leányok haladtak, kezükben virággal. A menetet a fuvózenekar zárta be, a mely egyházi énekeket játszott.

— Bánati vásárok. Padinán október 25. és 26-án, Bókán november 4-én tartják meg az őszi vásárokat.

— Összeöngött kislány. Petrovozelőről jelentik: Kiss Ilona tíz éves kislány ruhája, mialatt a tűzhely körül szorgoskodott, meggyuladt. A kislány, aki teljesen egyedül volt otthon, nem vesztette el a lélekjelenlétét, az artézikúthoz szaladt és ott befeküdt a pocsolnyába. Közben azonban annyira összeégette magát, hogy súlyos égési sebeket szenvedett.

— Az Orient-express balesese. Novisadról jelentik: Pénteken éjjel a Novisad felől Beograd felé haladó Orient-express Zimony közelében összeütközött egy magánosan haladó mozdollyal. Az összeütközés következtében mind a két gép súlyosan megrongálódott. Az utasoknak nem történt bajuk, csupán a két mozdonyvezető szenvedett könnyebb és egy fűtő súlyosabb sérüléseket. A sebesülteket beszállították a zimonyi közkórházba. A vizsgálat megállapította, hogy a mozdony a forgalmi iroda tudta nélkül ment ki a nyílt pályára.

— Az első női konferenciák. Ma mutatkozik be Suboticán az első műkedvelő női konferencia. Ugyanis Gyenizse Iluska fog a »Sand« csokoládédéutánján konferálni. A műsor, amely 10 pontból áll, mind elsőrendű és a legújabb számokból van összeállítva. A műsor befejezője a »Menedékház«, eredeti francia vigjáték lesz. A csokoládédéután a Salome Barban lesz megtartva, fél hat órai kezdettel.

— Nagy sikkasztás Rómában. Rómából jelentik: A milánói Banca Popolare Karbini nevű pénztárnoka 2.200.000 lira elsikkasztása után el-tűnt.

Romain Rolland Jean Christophe VII. kötete: A ház és VIII. kötete: a barátok. már megjelent és megrendelhető az Athenaeum könyvterjesztő vállalatnál Subotica, Aleksandrova ulica 5.

(\*) Roth Olga kozmetikai intézetében Kr. Alexandrova-utca 21. szám alatt, az Angol-Magyar Bank palotájában, félemeleten, modern szépségápolás, arcborhámhasztás, alkalmatlan hajsztak, pattanások, szemölcsök, szeplők, májfoltok végleges eltávolítása. Kaphatók saját készítményű, kiváló hatású kenőcsök, puderek, gyógyszappanok, arcfehérítő és szeplőkenőcsök stb. 2804



— Bécs milliárdos adománya az **inségyben** levő birodalmi németeknek. Bécsből jelentik: Reumann bécsi polgármester, a választások után összeülő városi pénzügyi bizottság elé indítványt terjeszt, amelyben javasolja, hogy a birodalmi német népességének enyhítésére egy milliárd koronát adományozzon. Az adományt Ebert birodalmi elnökhöz juttatják és az ő rendelkezésére bocsájtják, hogy felhasználásáról belátása szerint intézkedjék.

— **Iyveneket álmodunk.** Arányi Jenő kollégánk ezzel a címmel egy novellás-kötetét készült kiadni, amely legkésőbb karácsony előtt hagyja el a sajtót. Akik a vajdasági magyar irodalom csendesszavu munkássának a könyvére elő akarnak fizetni, a szerző címére (Subotica, Nagy Ferenc-telep II.) küldjék be pontos címüket. A könyv ára 25 dinár lesz. A támogatásra érdemes vállalkozást bizonyára szeretetébe fogadja a Vajdaság magyarul olvasó közönsége.

A műértő közönség fotografusa Reaoniy fotoművész. Rudiceva utca 4.

Borgia Lutrétia, a szépeséges Liaue Haiddal a főszerepben a jövő idény legnagyobb szenzációja lesz. Balkánfilm.

Foto-szalen, Vig, Subotica (Nador-kávéház fölött) készít fényképeket a legmodernebb és legművészebb kiviteiben.

Dr. Matijevics Nikola fül, orr- (Plasztik) gége- és beszélőhibák specialista orvosa, ideiglenesen működik a Safarikova utca 7. sz. I. em. as. 10 és fogad naponta délelőtt 9—11-ig és délután 3—5-ig. Folyó évi november hó elsejétől kezdve pedig a »Zadružna Banka Novisad, új épülethelyiségébe, Duna utca, I. emelet, költözik át.

**Legénykérés.** Ezt a kitünő énekes vígjátékot játssza vasárnap, 21-én este a Városi színházban a Müpartolók Köre. Főbb szerepeket játszák benne Pietschné, Bujdosóné, Berczik Margit, Turzay Mátyás, Papp István, Virág, Bujdosó. Jegyek már kaphatók 10 és 15 dinárért.

**Butorok** minden stílusban, csakis szolid kivitelben, Krausz Ede Novisad.

Mielőtt szükségletét trikóáruban és harisnyákban beszerzi, nézze meg Klein Jenő raktárát Novisad, Jevreiska ul. 13.

Aranyérnél, májduzzadásnál és derékfájásnál a Ferenc József keserűviz használata sok esetben gyógyulást s mindig kellemes megkönnyebbülést szerez. (6).

**KÖZGAZDASÁG**

Magánosok részére is megnyitják a Budapest-Prága-i telefonvonalat. Budapestről jelentik: A Magyar Távirati Iroda jelentése szerint a csehszlovák-magyar postaigazgatóságok közt folytatott tárgyalások eredményeként az eddig csak államigazgatóságokra használt Budapest-Prága-i vonalat a magánosok részére is megnyitják. A postaigazgatóságok között folyamatban levő megbeszélések alapján ezenfelül tervbe vették még, hogy a két ország fontosabb városait összekötő telefonviszonylatokat a legrövidebb időn belül szintén átadják a forgalomnak.

A külföldi szakmunkások elbocsátása. A kereskedelmi minisztérium néhány hét előtt rendeletet küldött a hazai iparvállalatoknak, amelyben arra hívja fel őket, hogy a szükségleteiket lehetőleg beföldön szerezzék be s tartózkodjanak a külföldi szakmunkások alkalmazásától. Arra is felhívta a miniszter az iparvállalatokat, hogy a külföldön született szakmunkásaik jegyzékét terjesszék be. A jó intenciókból fakadó rendelet úgy látszik előbírni egy olyan rendszabálynak, amely a hazai ipar

létét és a termelés rendjét veszélyeztetik. A minisztérium állítólag a külföldi szakmunkások elbocsátását fogja elrendelni. Minden ország ipari termelésére nézve értéket jelent, ha kiváló külföldi szakmunkásokat megnyerni. Az a türelem, amelyet egy állam tanúsít azzal, hogy a határain belül dolgozó külföldiek esetleg csak a második generációban asszimilálódnak nyelvben is az államalkotó fajhoz, bőven rekompenzálódik azzal, hogy ezek a külföldiek tudásukat és munkájukat a hazai termelés szolgálatába állítják. Elhinni is bajos, hogy az S. H. S. királyság, amikor egyik oldalán a hazai ipart akarja támogatni, a másik oldalán azt a luxust engedné meg, hogy iparán rosszul értelmezett sovinizmusból halálos sebet ejtessen.

**SPORT**

Vasárnapi futballprogram. Vasárnap a következő mérkőzések lesznek Suboticán: Bácska-pálya: Sand—Sport I. osztályu bajnoki délután 3 óraker. Bíró: Csajági. Előmérkőzés: Sz. M. T. C.—Concordia I. oszt. bajnoki, fél kettőker. Bíró: Szegedinác. Sand-pálya: Sentaj A. C.—Subotica Amatőr II. oszt. bajnoki délelőtt 10 óra.

**SZÍNHÁZ**

Gróf Rinaldó — Schmiermund Bözsivel. Szombaton este a subotica színház alkalmi társulata megismételte a Gróf Rinaldó operett előadását, amelynek szubrett-szerképében Schmiermund Bözsi mutatkozott be. A Katolikus Legényegylet termét megtöltő közönség érdeklődéssel és szimpatikusan fogadta a színpadon első ízben kísérletező Schmiermund Bözsit, aki Rózsika szerepében jól beleilleszkedett az együttesbe. Kellemes énekhangja már az első jelenetben meghozta számára a sikert, játéka ügyes és kellő gyakorlat után még ki fog forni. Közönsége melegen ünnepelte és sok virággal halmozta el. A többi szereplők a régiak voltak: Sz. Farkas Teri, a primadonna szerepében igen jót nyújtott, Sulyok Dezső pedig az esti legnagyobb sikerét aratta közvetlen, jóízű humorával. Andor Imre, Szabó Márton és a többiek is dicséretet érdemelnek.

Foltmentes fehér **tükröket** fekete és kék árnyalat nélkül, garancia mellett készít csakis 7803 „VITRUM” NOVISAD Futoški put 84-a. — Üvegcsiszolás.



3053 A legkiválóbb **jelenlegi borotvapenge** Vezérképviselést az S. H. S. királyság részére LYO D. D. ZAGREB

Dr. Wohl József szülész- és nőorvos elutazott. Rendelését folyó hó 23-án újra megkezdi. Chaise-Jongue takaró, szőnyegek, függönyök és kézimunka ágyterítők. Krausz Ede, Novisad.

**TÖZSDE**

Noviszadi terménytőzsde, október 20. A dinár emelkedése folytán az irányzat lanyha. 66 vagon áru kelt el. Buza 342.50—345 dinár, novemberi fuvarlevele ellenében 350 dinár. Otengeri 250 dinár, december—januári negyed kasszával 225 dinár, január—februári fél kasszával 250 dinár, január—februári (teljes kassza) 200 dinár, február—áprilisi teljes kasszával 207.50 dinár, január—februári (duplikát kassza) 250 dinár, február—márciusi 255 dinár. Liszt 0-ás 550 dinár, 2-es 487.50 dinár, 6-os 365 dinár, takarmányliszt 162 dinár. Árpa 260 dinár. Zab 220 dinár. Bab 530 dinár.

Beograd, október 20. Zárlat: Páris 5, London 377.50, Milano 3.7550, Genf 14.90, Nework 83, Prága 247.50, Bécs 0.1170.

Zagreb, okt. 20. Zárlat: Bécs 0.1170, Budapest 0.45, Genf 14.95, London 378.50, Milano 3.7750, Milano 83.50, Páris 5. —, Prága 2.48.

Zürich, október 20. Zárlat: Newyork 559.50 (558), London 25.22 (25.1250), Páris 33.35 (33.35), Milano 25.28 (25.24), Prága 16.64 (16.6250), Budapest 0.0306 (0.0306 egynegyed), Beograd 6.84 (6.7259), Bukarest 2.60 (2.6050), Szófia 5.35 (5.53), Varsó 0.005 (0.006), Bécs 0.0078 1/2 (0.007850)

Budapest, október 20. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: Beograd—Dinár 228—242, Berlin—Márka 0.0003—0.0005, Milano 880—935, Lira 890—995, London—Angol font 88300—92700, Newyork—Dollár 19250—20350, Páris 1175—1241.

Értéktőzsde. Magánforgalomban barátságos a hangulat. Bécsből is kedvezőbb hírek érkeztek. Az arbitrázs-értékek jól tartották magukat. Állítólag előfordult árfolyamok (ezer koronákban). Magyar Hitel 715, Osztrák Hitel 135, Kereskedelmi Bank 1215, Első Haza Takarékpénztár 4200, Köszén 2550, Urikanyi 300, Déli vasut 65, Ofa 153, Viktória Butor 120, Rima 109, Lipták 34, Cukor 3270, Baróti szesz 124, Izzó 540, Brassoi 610, Ganz-Danubius 5300, Államvasut 380.

Ha 1 fuvarlevelén 10 dinár többlet van 100 fuvarlevelén 1000 dinárt mentünk meg Önnek

ha fuvarleveleit felülvizsgálatra beküldi. Eddig már száz ezreket fizettünk vissza. Ügyeljünk a címre!

**TARIF D.D. SUBOTICA**

VÁROSI JODÓS **GYÓGYFÜRDŐ** NOVISAD PENZIÓ RENDSZER KITÜNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK ISZAPKEZELÉSEK, SÓSFÜRDŐK, HYDROTHERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM, KVARCLÁMPA, DIATHERMA ÉS VILLAGOS KEZELÉSEK. — ALLANDÓ FÜRDŐORVOS NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TELIKURA

**Szerkesztés alatt**

UBOTICAI LAK- és CIMJEGYZÉK belürendes sorrendben és foglalkozási ágai szerint, telefonszámmal. Kiadja a PROGRES távirati iroda Subotica, Paja Dobanovackog utca 2. szám. Telefon 44. 7916

**Kellemes meglepetést**

fog szerezni a temesvár—lipcei Moravetz-cég az idén a zongorát vagy hegedüt játszó közönségnek. Október 15-én megjelenik az első

**Moravetz Karácsonyi Album**

olyan szenzációs külső kiállításban és belső tartalommal, amelyet eddig a legnagyobb világegyet adtak vevőknek. 80 oldalon 34 kiválogatott művet tartalmaz ez a pompás album, mely a legdivatosabb táncok, népszerű dalok, legszebb magyar nóták, kedvelt operák, kiválogatott két- és négykezes darabok gyűjteménye lesz és minden zongorára odakerül. Az albumba felvett művek egyenként véve 380 dinárba kerülnek. Karácsonyi albumot addig ne vegyen, míg a Moravetz-albumot nem látta! Október 15-én a Moravetz-album is minden könyvkereskedésben kapható lesz. 7434

**Volt hadifoglyok!!!**

Megjelent a legszebb orosz dal, amely lépten nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

**BAJKÁL (Szibériai emlék)**

Vegyétek és terjesszétek!

**Moravetz kiadás**

Mindenütt kapható! 7344

**EREDETI**

INNES CHAMBERS & Co. HAWICH és A. GAGUIERE & COMP. LONDON

**raglan- és öltönuszövet**

**EREDETI**

BIANCHINI, FERIER PÁRIS, THOMAN, ARBENZ & Co. ZÜRICH és C. WOLFRUM AUSSIG

**köpeny-, kostüme- és ruhaszövet**

divatkülönlegességek kizárólag

**Szekely és Ujkovics**

divatkülönlegességek áruházában kapható. 7430

a ste b, magyar és német nyelven megjelenő VÁROSI és VOJVODINAI ALMANACH az összes állami, városi, kulturális, szociáliskereskedelmi ipari, közgazdasági stb. vállalatokról.

**TUZIFA** vagon telefelben valamint hasámban és a nyva, hűtőszállítva, legújabb nyosokban beszerezhető

**Vujković J. és Társa** cégnél, Jukićeva ul. 41. Telefon 669.



**NYILTTÉR.**

Saját maga készíthet elsőrangú tearumot és likőröket ha „Rumatol” vagy Fantei & Pick likőresszenciákat vesz.  
Kapható Reitter drogériában Subotica Glavni trg (Fótér).  
Kapható nagyban és kicsinyben.  
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltnék. 7990

**Figyelmeztetés.**

Figyelmeztetek mindenkit, hogy Rudics Svetislav (Lacinak) senki ne hitelezzen, mert adósságáért felelősséget nem vállalok. 8007 Rudics István.

**Kereskedők figyelmébe!**

A Vojvodina Nemzetközi Szállítványozási Vállalat fuvarlevél-feülvizsgálási és vissztérítési osztályt létesített. Elsőrendű, régi hivatásos vezető állásban volt szakemberek vezetése alatt a legjobb összeköttetése révén azon helyzetben van, hogy minden reklamációt a legrövidebb idő alatt bonnyolthathat le. — Telefon 619.

„VOJVODINA” SZÁLLITMÁNYOZÁSI VÁLLALAT SUBOTICA 8023 Wilsonova ul. 10.

**Figyelmeztetés.**

Tudomásomra jutott, hogy ném, született Sextius Etel tehetségemet meghaladó módon költsékesen terhemre különböző adósságot csinál. Figyelmeztetek mindenkit, hogy ne hitelezzenek neki, mert az ő adósságait én nem fogom fizetni. 8032 Mayer János sombori lakos.

Azigazságügyi Miniszterium Kormánybiztosa Br. 1689.

**Hirdetmény.**

Az Igazságügyi Miniszterium Kormánybiztosa közhírré teszi, hogy az Igazságügyi Miniszterium szekveszter osztályának f. évi október 8-i 9862. számú rendelete alapján nyilvános árlejtésen kiadatik Vermes Bélának a Szegedi-szőlőkben fekvő 26. kat. hold kiterjedésű birtoka. Az árlejtés napja 1923. október 31. Kikiáltási ár holdankint 1250 dinár. Az árlejtés a fenti napon d. e. 9—12 óra között tartatik meg az Obilić vendéglőben. Közlebbi felvilágosítást a fenti kormánybiztos (Arany Bárány szálloda 20. sz. szoba) nyújt. 7943

**Pályázat.**

A mokrini Izr. Hitközség pályázatot hirdet egy soihát abodok balkora állásra. Lehet idősebb is, gyermektelen előnyben részesül. Javadalmazás meg egyezés szerint. Utiköltség csakis a megválasztottnak térítettik meg. 7834 Herz Miksa titkár Löwy Adolf elnök h.

**Hirdetmény.**

Folyó évi október hó 23-án d. u. 4 órakor ruhaneműeket Caro és Jellinek szállító cég Strosmajerova ulica 9 sz. a. irodájában nyilvános árverésen eladatok. Kelt Suboticán, 1923. évi október 20-án. 8013 Dr. Klein Mátyás.

**APRÓHIRDETÉSEK**

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Allátáskeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszbélyeg mellékelendő.

Astrakan kabát, új, modern, eladó. Cim a kiadóban. 7988

Zongora, rövid, keresztthuros, fekete, Anton Petrof. 75.000 koronáért eladó. Paje Kujundzić ulica 4, emelet 3. 8026

Boroshordók, kádak, vastartányok jókarban, olcsó áron kaphatók. Bővebbet Földes ruhauzletében. 7980

Ház a szegedi szőlőkben, a Sand-pálya mellett, eladó és azonnal átvehető. Cim a kiadóban. 7984

Palkon háromnegyed lánc háztelek eladó. Bővebbet I. Strosmajerova ulica 24, Subotica. 7978

Srpski Krsturon saját házam szabadkézből eladó, melyben 70 év óta koresma és fűszerüzlet van. Cim: Grosz Józsefné. Srpski Krstur. 7946

35 HP, új, Polke szívógáz-motor azonnal kapható. Mamuzsich János Subotica, Bene Sudareva ulica

Szobabutor eladó. Érdeklődni lehet Wilsonova ulica 22. szám alatt. 7969

Eladó 5 HP Langen- és Volf benzínmotor, 8 HP cséplőgarnitúra, 17 éves. Gazdasági gyártmány és egy gépműhelyberendezés, esztergapad, furógép, lakatos- és kovács-szerszám, autogénhegesztő. Dankó Antal, Palić. 7971

Homokfutó, Winter-féle olajtengellyel, feketére fényezve, alig használt, olcsón eladó. Senćanski put 11. 7989

Modern fodrászberendezés komplett felszereléssel eladó. Ficsor fodrász, St. Kanjiža. 7991

Egy fiatal Hofherr-cséplő, 52 colos Rabai kazánnal, 8 HP, üzempépes, új szijjazattal sürgősen eladó 45.000 dinárért. Vászits Péter Subotica, Bene Sudarevićeva ulica 49. 7958

Stráikocsit, 10—12 méter-mázsá hordképességgel megvételre keresek. Maksim Schlanger, Skotus Viator ulica 82. 7928

Eladó egy 26 éves, 8 HP magánjárós Schuthlewort-készlet teljes felszereléssel. Kollár Simon, Bajmok.

Eladó ház hat szobával, két konyhával, összes melléképítményekkel. Karadžićeva ulica 11, Bárány-köz. Bővebbet a kiadóban. 7895

Zongora, sodronyagybetétek stb. eladó. Cim a kiadóban. 7959

Modern ebéd- és konyhaberendezés, ágy matraccal eladó. Érdeklődni délután 2—4-ig lehet Weiner, Skotus Viator ulica 11.

Tüzifa, bükkhasából aprított 50 dinár per 100 kgr., bükkhasából 45 dinár 100 kgr. Saját fuvarjaimmal megrendelés után azonnal házhoz szállítom. Jovan Sijačić, Palić ut. Telefon: 839. 7888

Elsőrendű homoki káposzta kisebb mennyiségben és vagonként is eladó. Tudakozódni lehet Huszágh István nyug. városi főjegyzőnél, St. Kanjiža.

Veszek törkölyt a legmagasabb napi áron. Törkölyt kifőzésre a legolcsóbban elfogadok. II., Skotus Viator ulica 80, Bakacsi-féle ház előtt. Szücs János. 7949

Eladó lakóház a beltéren, két éves, modern, háromszobás, megfelelő melléképítményekkel, lakóktól mentes, 250.000 dinár. Cim a kiadóban. 6598

**ZALOGINTÉZET**

Értéktárgyakra kölcsönt ad. Egyenruhák szállítása, köpenyszövet, ékszer, női-kalapok, cipők, ruhák eladók. Bogovićeva-(Kini-zi) ulica 12. 686

Zongorák, új, modern vagy átjászott, keresztthurosok, részletfizetésre is kaphatók nagy választékban, olcsóbban, mint bárhol, Kain hangszerüzletében Subotica, városház épületében.

Eladó 25.000 drb kis cserépszekca cserépgyártáshoz, 38—40 cm hosszú, 18 cm széles, 2 cm vastagságú. Érdeklődők forduljanak Novákovich Nándor, Horvát-Köcse. 7873

Zongora, fekete, keresztthuros, jutányos áron eladó. Paje Kujundzić ulica 4, emelet 3. 7854

**KÜLÖNFÉLE**

Árverés. Butorok és mindenféle ingóságok szabad kézből elárvereztetnek vasárnap délután két órakor. VII., Milos Obilić ulica 17. 7970

Jóforgalmu fűszerüzletemet berendezéssel és lakással együtt azonnal átadom. Cim a kiadóban. 7974

Intelligens uriember lakást kaphat teljes ellátással. Cim a kiadóban. 7947

Törkölyt, szilvát, cefrét bárhol a helyszínen, mozgó pálinkafőzőkazánomon, pálinkára kifőzöm. M. Koller, VI., Sv. Ciril i Metod trg 15, a nagytemplom mögött. 7793

Vidékiek ékszerjavításukat és kőfoglást megvárhatják Biahánál, Subotica, Edénypiac. Törtaranyat legmagasabb áron vásárol. 7846

Elveszett 19-én este egy pénztárca Jaksa Mátyás névre szóló fényképes igazolvánnyal és két lópasszszussal. Megtaláló adja le a rendőrségen. 8012

Tiszta különbejáratu szoba kerestetik teljes ellátással, esetleg csak reggelivel, jobb családnál, uriember részére. Kivánatra angol, olasz társalgási órákat is adhatna. Cim a kiadóban. 8021

Legolcsóbb kiadású kalapok, tűzések és hozzávaló anyagoknak. Cim a kiadóban. 8028

Kutya, fiatal, japán, fehér selyempincsik, eladók anzával együtt vagy külön is. Bőndör Mihály, Bačko-Petrovoselo. 7933

Keresek ellátást, lakótársnőnek megyek. Cimeket »Hivatalnok» jelígre a kiadóba kérek. 8027

**NYILTTÉR.**

5193/1923. sz.

**Hirdetmény.**

Ókanizsa r. t. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy a rendőrség téli ruhaszükségletének biztosítása céljából szüksége lenne 23 téli köpönyeg, 23 téli bluz és nadrágra és ugyanennyi téli sapkára, felhívja tehát az érdekelt vállalkozókat, hogy erre vonatkozó ajánlatukat a városi tanácshoz 1923 október 30. napjáig nyujtsák be.

A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül tetszés szerint szabadon választhasson, esetleg szóbeli árlejtést tartson.

Ajánlattevők kötelesek az ajánlott ár 10 százalékat készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a gazdasági ügyosztálynál letétbe helyezni.

Ókanizsa, 1923. évi október hó 10-én. 7935 Polgármester.

**Reszelővágó műhely**

Használt reszelők újravágása a legmodernebb német gépekkel

**Gjuro Hehn i Drug**

OSIJEK I. Beogradska u. 21. — Telefon 576

Elvállal újravágásra használt reszelőket és fűrészeket, melyeket a legrövidebb időn belül felelősség mellett kijavít, úgy hogy azok

**az új reszelőket teljesen pótolják**

Az üzem technikai vezetése 30 éves gyakorlattal rendelkező szakemberek kezében van, ami a kifogástalan kiszolgálást garantálja

**Szigoruan szolid munka és szabott árak!**

Árjegyzék kívánatra bérmentve 1899



**BERSON**

volt és marad állandóan a legjobb minőség. — Kimóli a cipőt, olcsóbb és tartósabb a bőrnél. Követelje cipészétől, hogy cipőjére mindig csak „Berson” gumisarkat és gumitalpat erősítsen.

**J. WEISZ**

kefeárúk gvara, Subotica.

Ajánl nagyban a legolcsóbb napi áron: keféket, ecseteket és meszelőket, valamint mindennemű kefenyersanyagokat és fákat. 4530

**Szén**

a Kákány—Mas'lovare—Vrdnik—Zenica Erza—Banjaluka—Kreka-i bányák termékeiből naponta érkező vagonrakományok kaphatók telepünkön fuvartelekben is

**Halász i Drug**

Telefon 512. Subotica, Senćanski put 19. (Kalaria)

**ELSŐ BÁNÁTI**

**EZÜSTÁRUGYÁR**

Temesvár IV. Csillag utca 60.

**GYÁRT:**

evőeszköz- és bármilyen ezüst-

készleteket, disztárgyakat stb.



**Körző** csütörtöktől  
hetfőtől  
okt. 21-ig  
vasárnapig

**ESSEX GÖRFJA**

történelmi dráma 7 főlvonásban.  
Főszereplők: Éva May, Magnus Stifter és  
Huszár Károly.

**LEVELEZÉS**

Társulnők ötven ezer di-  
nárig középkori, gyer-  
mektelen özvegy nővel,  
kinék saját vendéglője  
vagy más jóforgalmu üz-  
lete van. Ajánlatokat ket-  
tős borítékban a kiadói-  
vatal továbbít »Házasság«  
címet. 7922

**FOGLALKOZÁS**

Férfi és női munkásokat,  
lehetőleg a szakmából, fel-  
vesz Keményitőgyár. Se-  
gedínski put, Lelencházal  
szemben. 7972

Lakást ad, elsőrendű, ut-  
cait, belterületen, magános  
ur takarításért. Csak jobb,  
gyermektelen, tiszta, rend-  
szerető házaspárok jelent-  
kezzenek délelőtt 10-11  
között Senoe (Bem) utca  
17. 7975

Intelligentes, deutsches  
Fräulein wird zu einem  
kleinem Knaben aufgenom-  
men. Advokat Dr. Wilhelm  
I. Aleksandrova utca 4.

**SZABADOS  
HENTESNÉL  
ZSIRT  
HUST  
SZALONNÁT**

olcsóbban szerezheti be  
mint a piacon.  
Üzlet: Városházában,  
zenedével szemben (volt  
hatósági huszárk.)  
Tanoncok felvételnek.

Aeltere deutsche Erziehe-  
rin, mit franz. Anfangs,  
gründl. serbisch, Klavier,  
sucht sofort Posten. Adr.  
Administration. 7953

Középkori kereskedő öz-  
vegye 4 éves gyermeké-  
vel házvezetőnői állást ke-  
res, kitűnően főz, szorgal-  
mas, teljesen megbízható.  
Jelenleg is alkalmazásban  
van puszán. Cim a kiadó-  
ban. 8001

Fiatal fűszerkereskedő-  
segéd felvétetik. Neményi  
i Drug cégnél. 8002

Téglagyári vezető téglag-  
yár vezetésében perfekt,  
állást keres. Cim a kiadó-  
ban. 7994

Huszonhat éves komoly  
vaskereskedősegéd, ki a  
szerb nyelvet is beszéli,  
november 15-iki belépés-  
sel állást keres segédi  
esetleg raktárnoki minő-  
ségben. Szíves megkeresé-  
éseket Varga Sándor,  
Polacsek Jakab vaskeres-  
kedő urnál, Senta. 7986

Gépész, 20 éven át na-  
gyobb üzemenél szerzett  
gyakorlattal, összes rend-  
szerű gépekről vizsgá-  
zott, állást keres. Ajánla-  
tokat »Géplakatos« jelíge-  
re a kiadóba kér. 7921

Kifutó és inas felvétetik  
Rónai és drug fűszerüzlet  
Bajski put 3. 8009

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC - Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva (ezelőtt Bácsmegyei Napló) Nyomda és Laphadó R.-T. kőnyomtatásán Subotica.

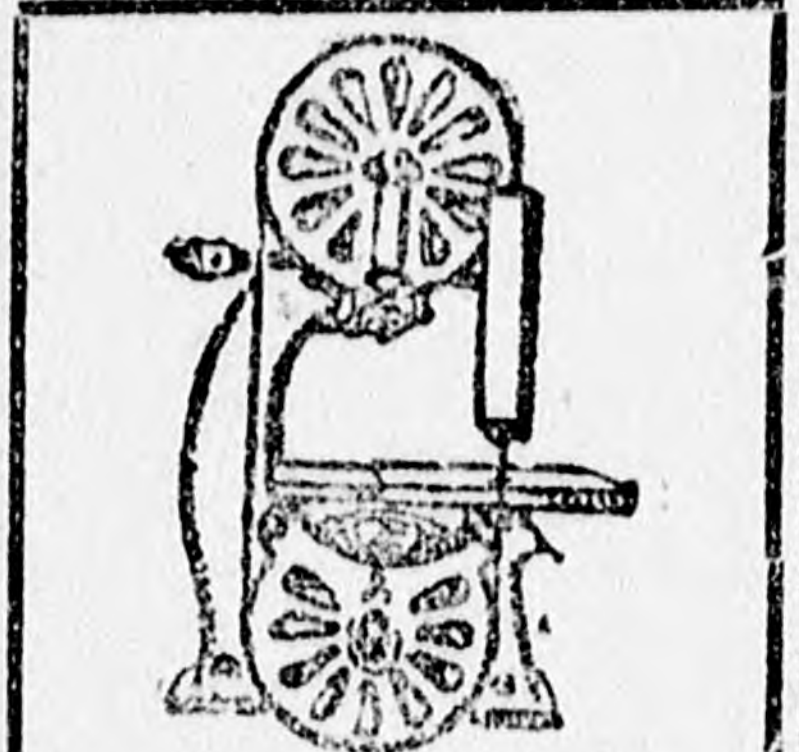
**APRÓHIRDETÉSEK**

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző  
kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din.  
Álláskeresők az apróhirdetési díj felét fizetik.  
Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din.  
Kérdezőkérdezőkhez válaszlevegő melléklendő.

Egy fiatal molnársegéd  
mielőbbi belépésre állást  
keres. Cim: ifj. Csahó Már-  
to Horgoš, Bačka. 8019

Kereszthúros zongora, ki-  
tűnő állapotban, eladó.  
Nagy Ferenc-telep, II. ud-  
var, I. emelet.

Egy szorgalmas molnár-  
segéd állást keres. Cim:  
Fazekas Péter Srbobran,  
Bačka. 8030



Famegmunkáló - gépeket  
golyóscsapágyazással  
subotica raktárból jutányos  
áron azonnal szállít:  
**JELINEK JÓZSEF**  
Subotica, Paja Kujundzić u. 4

Maschinist, 30 Jahre alt,  
verheiratet, Absolvent der  
Maschinen-schule in Pola,  
sucht Posten als selbstän-  
diger Maschinist in Mühle,  
Centrale oder Fabrik, mit  
10 Jahren Prakse für  
Dampfmaschinen u. Die-  
selmotoren Spricht kroa-  
tisch, ungarisch, deutsch.  
Offerte bitte Wagner kod  
Sabljak Dugoselo, kolo-  
dvor. 8015

Bérszántást kettősrend-  
szerű gőzekével vállalok.  
Mamuzsich János Suboti-  
ca, Bene Sudarevičeva ul.  
9. 7999

**PUBLIK-REKLAM  
HIRDETÉSEI**

Tanulóleányok, azonkívül  
varróleányok, jó fizetéssel  
felvétetnek. Bün Juliska  
női divatszalonjában, Bár-  
ány-köz 6. 7934

Tanonc fizetéssel felvéte-  
tik. Bün és Gombos férfi-  
szabóknál, Bárány-köz 6.

Szakképzett kertész azon-  
nali belépésre állást ke-  
res. 8024

**A tudomány mai állása szerint**



a PYRAM terpentes cipőkrém a leg-  
jobb. Gyártja: „PYRAM“ Vegyészeti  
Gyár (Benes Testvérek és Társai)  
Velika-Kikinda.

„JOSTI“

**ÖRÖKITATÓS**

Egy betét legalább 2 évig itat! — Mintát 40 dinár előzetes  
beküldése ellenében küld a jugoszláviai vezérképviselőt,

**„VOJVODINA“ SUBOTICA**  
WILSONOVA ULICA 10.

Sub- és proviziós képviselők Jugoszlávia minden városában keresetnek.

VILÁGSZABADALOM!



Hízaonai, kövörségnél  
a Dr. Hofbauer-féle  
törv. védett  
**soványító lapdacok**  
teljesen értelmellenes és étrendi változtatás nélkül is biztosan  
hatnak. Nem mérgező, nem hashajtó. — Kimerítő leírás orvosi  
bizonyítványokkal ingyen.  
**ILLÉS GYÓGYSZERTÁR SUBOTICA**

**RÉVAI ADOLF SUBOTICA**  
Csirkepiac, (kisköz) Telefon 551.

Fával égetett elsőrendű olcsó építőkész, bere-  
mendi kőből égetett darabosmész, beőczeni port-  
land cement, száraz vellazott faszén, vagonté-  
telben és kicsinyben 7003.  
**FASZÉN CSOMAGOLVA IS KAPHATÓ**

okt. 18-tól  
csütörtöktől  
okt. 21-ig  
vasárnapig

**Lifka**

Nagy kacagó est.

**Légy a kicsi feleségem**

5 főlvonásban,  
Főszerepben: Max Linder.

**VÉTEL-ELADÁS**

Kombinált, két vagon  
örülökességi, export- és  
vámualom, hozzátartozó  
három lakással és egyéb  
melléképületekkel. Bánát-  
ban eladó. Felvilágosítás-  
sal szolgál: Gertig József,  
Velika-Kikinda. 7868

Egy darab 8-as garnitúra,  
Ruston-kazán, Máv-csép-  
lő; egy darab 8-as Rus-  
ton-kazán, Clayton-  
Schuthlewort - cséplő, el-  
adó. Vass Fábrián Čanta-  
vir, Deák Ferenc ucca 429  
7811

**KYONTATVÁNY-  
SZÜKSÉGLETET**

mielőtt megrendeli  
kérjen ajánlatot  
**„Tipografia“**  
nyomtatványt  
Novi-Vrbas (Bačka)

Törmelék nickelt, rezet,  
aluminiumot és rétegfémet  
legmagasabb áron vesz  
Martinovics D. D., Kula.

Eladó egy 60 colos, dupla-  
golyós, két éves, Máv-  
cséplő és elevátor, 10  
atmoszférás, Első Magyar  
Gépgyári magánjáróval,  
szalmatüzelővel, új szija-  
zattal, ponyvakkal stb.  
Szücs György, Bogojeva  
7723

Egy 8-as cséplőgarnitúra,  
a másik egy 4-es kazán,  
4 luku morzsolóval, hoz-  
závaló szijazattal és teljes  
kovácsműhelyberendezés  
eladó. Érdeklődni lehet  
Raffai Sándornál, az adai  
völgyi tanyán. 7670

Tűzlifa hasámban és aprí-  
va, házhoz szállítva, leg-  
jutányosabban beszerez-  
hető Makso Schlinger  
Szent-György templomai  
szemben, Skotus Viator  
utca 82. 7384

Gyógyszertár nagy forga-  
lommal, magyar, német  
lakosú községben, házzal  
eladó. Cim a kiadóban.

**Jegygyűrűk**

és menyasszonyi  
ajándékok a legolcsóbban  
kaphatók

**Á D Á M**

Gkszerésznel Subotica  
Rudics utca 6.  
Tört aranyért a legtöbbet  
fizetek.

Eladó St.-Bečén, Uri-utca  
10 alatti Tary-féle ház.  
Ertekezni lehet Subotican,  
I. Paja Kulundžića utca 42  
8003

Ház eladó, Sudarevičeva  
utca 76. Margit-malom kö-  
zelében. 8016

Eladó eredeti Hofherr-  
gyári macánjáró, 54 colos  
cséplővel és Hofherr teljes  
garnitúra, két Hofherr-  
elevátor külön is eladó. —  
Egy 18 HP benzín-traktor,  
42 colos, Hofherr-cséplő-  
vel eladó. Csapanda Józ-  
sef, Bács. 8014

**Asztalosok figyelme!**

Kiváló művészek által  
összeállított elsőrendű

**BUTOR  
MINTALAPOK  
GYŪJTEMÉNYEI**

rendkívül nagy válasz-  
tékban kaphatók:  
**HEUMANN MÓR**  
Ipari szakkönyvkereskedő, Subotica

Eladó azonnal egy Mar-  
schal, 54 colos cséplő, ki-  
fogástalan jó állapotban,  
90 HP új szivógáz, 150 HP  
nyersolajmotor, 8-as hen-  
ger, dupla, kétrétű, szaba-  
don lengő síkszita, Bö-  
vebbet Áron Ujhelyi Sub-  
otica, VI., Madjarska uli-  
ca 29. 7870

**NATALIA CREM  
NATALIA SZAPPAN  
NATALIA PUDER**

**BIBIANA** kézfimmitó  
legjobb szépitő szerek a  
világon

Készítője  
**Joanovics Sima**  
gyógyszerész és illatszerész

**Debeljača. 623**

Egy jókarban levő fehér  
gyermekkosci eladó. Cim:  
Szegedi szőlők 73. 8017

Zöld plüssdivány, Pallas  
Lexikon, biber chaste  
longue takaró, selyem-  
paplan, képráma üveglé-  
stb. eladó. Tolstojeva utca  
13. 8029

Két szép modern ház el-  
adó. Bövebbet dr. Biró  
Andor ügyvédnél (új  
bank-palota).



## A mások pénze

### Egy irigy ember jegyzetei

Egy antikváriumban egyebek közt vettem egyszer egy kiló kéziratot, amelyben találtam néhány használható dolgot is, például az alábbi följegyzéseket, amelyek egy bizonyra nagyon őszinte, de egyszersmind valószínűleg kissé irigy embertársunknak a vallomása a pénzről, a magáról és főleg a másokról. A jó ember alkalmassint szegény is volt, máskülönben több rokonszenyvel nyilatkozott volna a pénzről s különösen a másokról. Oh, az ember a természeténél fogva irigy s ha még hozzá szegény, akkor nem lehet csodálni, hogy oly kevéssé tud lelkesedni a mások jólétéért.

És most átadom a szót annak az őszinte, irigy és szegény lértúnak, akinek a kéziratát véletlenül megszerkeztem.

Előbb azonban, amint régen te irni szokták, három csillag következik.

\* \*

A magam szegénységét még csak el tudom viselni valahogyan, de a mások gazdagsága túlnagy teher az én szegény, gyöngé vállaimnak.

\*

A mások pénze: azok a babérok, amelyek nem hagyják nyugodni az embert.

\*

A mások vagyona csak azért kellemetlen ránk nézve, mert nem áll rendelkezésünkre.

\*

En nem irigylem a mások gazdagságát, csak sokallom.

\*

A pénz nem is olyan antipatikus dolog, aminek szidjuk, — csak legyen!

\*

Egyetlen embert ismertem, aki sokallta a pénzt. A szerencsétlen pasas a szegények házában halt meg.

\*

A tiszt szegénység, amelyről olyan sokat olvastunk a morális írásokban és a vasárnapi könyvtárakban, s amelyet oly meghatározó szavakkal és megkapó szavakkal eszünk a szószékekről, valóban nagyon derék és tiszteletreméltó dolog, de — az igazat megvallva — a gazdagságban se találok semmi megvetendőt.

\*

A gazdag ember könnyebb maradhat becsületes, mint a szegény. De van közöttük sok, aki az csak a könnyűség folytán marad.

\*

Azt mondják, hogy a pénz az utcán hever. . . Nem tudom, mi az oka, hogy én, aki olyan sok időt töltök az utcán, sohase találok ott egy koronát se. . .

\*

Azt is mondják, hogy az üzlet: a mások pénze. Mért éppen a mások? És mért nem az enyém? Talán azért, mert nekem nincs?

\*

Még valamit mondának. Azt, hogy aki korán kel, aranyat lel. De ezt csak azért mesélik, hogy az ember korábban ugorjon ki az ágyból, s boldog, aki fölül az ily alaptalan mesének és hiu ábrándokért megrövidíti a reggeli álmát.

\*

A szegénynek kevesebb gondja van, mint a gazdagnak. De neki az is elég. Ha annyi gond nyomná mint a gazdag embertársát, nem tudná kiállni.

\*

Szeretném látni azt az embert, aki nem szívesen gazdag s azt a másikat, aki szeret szegény lenni. Valószínűleg meg fogok halni, mert ilyen egészen feltűnő emberre még nem láttam.

Krisztus óta nem volt ember, aki

szívesen volt szegény, s mégis az ő szent nevében beszélek úgy a szegénységről, mintha az valami elsőrendű szerencse és irigylendő élet-sors volna.

\*

Panaszkodtam egyszer egy gazdag barátomnak, hogy nehezen tudok megélni. Így szólott hozzám:

— Hát még, ha annyi adót kellene fizetned, mint nekem, akkor tudnád

csak, mi az a gond!

Igaz a volt neki. Sehogyse tudnám megfizetni.

\*

Egy moralprédikátor hosszan magyarázta egyszer nekem, hogy milyen jó a szegénynek.

Azt feleltem neki:

— Hítesse ezt el egy gazdaggal!

A másolat hitelűl:

Baedeker.

## Az írói önérzet

Írta: Diószeghy Tibor

I.

Mr. Porter révetegen pillantott fel kéziratából, miközben szelid és ábrándos kék szemét álmódóva pihentette meg azon a fél tornásvirtlin, amelyet a szerkesztőségi szolgálat le harmadéve februárban a könyvszekrény mellé a földre, állítólag száradni. George Y. Portert nem kell külön bemutatnom azoknak, akik figyelemmel kísérik a »Kis Texasi Motoros Hírharsona« elismeréseméltó hozzáértéssel és kiváló műgondtal szerkesztett regénycarnokát, mert bizonyára már régen elméjükbe és szívéjükbe vésték e jeles író jóhangzású nevét, amelyet emelkedett stílusú és fordulatossá regények egész sorozata kedveltette meg a műveit világgal, elsősorban természetesen a helybeli cowboy-társadalomnak az irodalom iránt fogékony tagjaival. A preri vidékén valóságos eseményekben ment, ha a dagadt Porter új folytatásos regényt kezdett; olvasóink ilyenkor — közbevetőleg meg kell ugyanis jegyezni, hogy az időtájt magam is munkatársa voltam a lapnak — már az első közlemények után elárastották a szerkesztőséget érdeklődésük és kíváncsiságuk ezer jelével: levelekkel, üzenetekkel, jótanácsokkal, amelyek mind arra vonatkoztak, hogy a regény meséje hogyan szövődjék tovább. Ezek a kívánságok különbözőek voltak. Nevezetesen akadtak mindig, akik azt szerették volna, hogy a hősnő gyermekkori játszótársához menjen feleségül, míg többek óhaj-tása szerint a szegény, de természetesen becsületes repültetvényt kellett választania. Egyesek izlésének az felelt meg, ha az író hősét finom, sápadt és esetleg tudóbajos fiatalembernek jellemezte, ezzel szemben találkoztak olyanok is, akik csak napégette, marcona külsejű, daliás férfiszépségnek tudták az érett-korú repagyarost elképzelni. Némelyek úgy vélték helyesnek, ha az ezekben a regényekben rendszeresített vöröshajú cselszövő a költői igazságszolgáltatás jóvoltából villamos székben fejezi be sokat hánytatott életét, mások viszont megfelelőbbnek találták, hogy feleire essék véletlenül egy jómegérdemelt, hat-ülékes repülőgép, de mindkét felfogás híveivel szemben többen annak a nézetüknek is kifejezést adtak, hogy legkézenfekvőbb megoldás lenne, ha a gaz ármánykodó béke-bírónak választanák meg, ami környékünkön a legkellemetlenebb halálnevet egyike.

A jeles Porter ihletett tehetsége épp abban állott, hogy ezeket a némileg eltérő kívánságokat utólérhetően művészettel mégis úgy össze tudta egyeztetni, hogy azok is meg voltak a végén elégedve, akik némileg szentimentális, érzékeny megnyugtatóan végződő történeteket vártak, viszont nem lehetett semmi kifogásuk az izgalmas, véres, háborzongató elbeszélések kedvelőinek regényei ellen. A hősnőt az író rendszerint sorjában férjhezadta a történetben szereplő valamennyi fiatalokhoz, akik e célból időközben vagy elhaláloztak, vagy elváltak. A regény elején a főhős ropegős-bar-nára sült, izmos herculesnek festet-

te le, de az ötvenöt-hatvanadik folytatásban többnyire megitatott vele táncról felhevült állapotban egy pohár jeges limonádét, amitől az nyom-ban kétoldali tudócsushurtot kapott az ilyenkor szokásos hőemelkedéssel és megfelelően sápadt arcszínnel. Az intrikusnak — ez volt a legnehezebben megoldható probléma — először tényleg fejére esett a légi omnibusz, de minthogy ebbe nem halt bele rögtön, békebíróvá való megválasztása után amit három haslövés árán szerencsésen meguszott, még ki is végezhettek a Sing-Sing fegyházban, több szelet szalámi és egy hadihajó elutájdontása miatt.

A közönség igényeinek ez a művészi kielégítése volt Porter hallatlan sikerének titka; csak így magyarázható, hogy bár több mint négy esztendőig róta papírra szorgalmasan a regényfolytatásokat, egyetlen-egyszer sem esett komolyabb baja írásai miatt. Helyi viszonyaink mellett nagy dolog volt ez, hiszen Porteren kívül nem is vállalkozott senki arra, hogy regényt írjon a »Kis Texasi Motoros Hírharsona«-nak, amióta Jimmy Armstrongot, a halkszavu poétát lapunk néhány barátja »A tömeggyilkos macskazene« című regényének folytatása után lábánál fogva felakasztotta a folyóparti rugygyantafák egyikére, mert a művében szereplő toronyőr mostohalányát merte azzal gyanúsítani, hogy ő kőtyavetyéite el a macskazenét tucatonként. Portert nem riasztotta vissza Armstrong balvégzete, sem az a szerencsétlen körülmény, hogy megelőző folytatásos regényünk szerzőjét, Napoleon Wood-ot két héttel előbb éppen akkor lőtte le egyik híu olvasónk, amiké regényének befejezése után kilenc doboz fagybalzsammal zsebében\*) lóháton külföldre készült menekülni. Ismétlem, mindez nem riasztotta vissza Portert attól, hogy a felkötött Armstrong alapjaiban elhibázott regényének folytatását elvállalja; ezt a munkát közmegelegedésre be is fejezte. Írói hírnevét tulajdonképpen ekor, mipunólán elszánt cselekedetével alapította meg és így vált egy-csapásra Texas koszoruzatlan költőfejelmévé.

2.

Csak az utókor irodalomtörténéseit érdekli majd, hogy — mint egykori író-társát, Schiller Frigyes, rothadt almák szagolgatása — Portert ezuttal az enyészetek átadott hentesipari termék beható szemlélete inspirálta műalkotásra. Éppen ezért térjünk is rövidesen napirendre a tornásvirtli fölött és elégedjünk meg az író műhelytitkainak ismertetéséből annyival, hogy eláruljuk, Porter, miután befejezte aznap regényfolytatását, nadrágzsebéből elővette revolverét és négyszer egymásután belelőtt a mennyezetbe. Ez volt a jel, hogy a szedőgyerek jöhet a kéziratért. A nyomdászinas helyett azonban ezuttal maga felelős szerkesztőnk s egyben lapunk tulajdonosa, mr. Carlslake jelentkezett.

\*) A rendőrségi nyomozásnak, amely a gyilkosság után nyomban meghidult, nem sikerült tisztázni, hogy mi célja volt Wood-nak a fagybalzsammal.

aki átvette a kéziratot s könnyedén megköszörülve torkát odafordult az íróhoz:

— Ha szabadna egy megjegyzést, kedves mester. . .

— Tessék, — intett kelletlenül Porter. — Arról van szó, mint bizonyára tudja, hogy fél pennyvel emeljük a lap árát. Ezért persze nyujtani kell valamit a közönségnek, jobb hírszolgálatot, nagyobb anyagot. . . és főleg szenzációkat, szenzációkat s harmadszor is szenzációkat. . .

— Őszintén szólva nem értem, mennyiben tartozik ez rám?

— Csak annyiban, kedves mester, hogy szenzációsbaknak kell lenni a regényfolytatásoknak is. Megdrágult a lap, az olvasó igényei meg-növekednek, ilyenformán szövé kell tennem. . . de ne vegye rossz-néven, amit mondok. . . azt, hogy az utóbbi időben kissé unalmasak voltak a folytatások. . .

— Unalmasak?

— Nem éppen. . . így nem merném állítani. . . csak kissé. . . méltóztatik érteni? . . . kissé unalmasak. Kétféle módon vannak megírva, mint mindig, de az egész nagyon is átátszó. Szeretném, ha bonyodalmasabb lenne a regény.

— Bonyodalmasabb?

— Ez az, bonyodalmasabb. El kell kábitani, uram, azt az előfizetőt, lehetetlennél lehetetlenebb meglepetésekkel a pénzéért. Hasba kell döfni olyan trükkökkel, hogy beleszá-duljon. Szívbillentyűn kell masszírozni, hogy ne is gondoljon a fél-pennyre, hanem kizárólag az érdekelje ebből az egész elvetemült világból, hogy miként mászik ki ked-venc regényhőse abból a pácából, amibe ön sziveskedik naponta minél mélyebbre belenyomkodni.

Az esküdtsek bizonyosan felmentette volna Portert, ha beleereszt ezekért a kijelentésekért egy-két öl-möt az arcátlan lapkiadóba. A pök-hendi halálanságnak valóságos iskolapéldája volt ugyanis Carlslake éppoly igazságtalan és kíméletlen, mint ostoba eljárása azzal a Porterral szemben, akinek, ha úgy vesszük, életét köszönhette, hiszen az Armstrong-est után okvetlenül meglincselték volna őt, ugysis mint felelős szerkesztőt és ugysis mint lapkiadót az újság olvasói, ha »A tömeggyilkos macskazene« befejezetlenül ér véget, ami pedig elkerülhetetlen lett volna Porter önfeláldozó bátorsága nélkül. Az író azonban látszólag fel sem vette Carlslake minősíthetetlen megjegyzéseit, hanem ahelyett, hogy egyszerűen ledurrantotta volna, elő-zékenyen így szólt:

— Igyekszem majd, hogy a hol-napi folytatás különösen fordulatoss és véresen bonyodalmas legyen, olyan, hogy még önt is meglepje.

3.

»A levélhezélek-gyáros, Robert Bannet, gyors léptekkel haladt keresztül a téren. — így kezdődött az a regényfolytatás-kézirat, amit Porter másnap nyomdába küldött — és egy ismeretlen férfi fordult be a sarkon utána, aki, midőn utolérte, két hatalmas ökölcsapással leterítette. Az ütések halántékán érték a gyáros, úgy, hogy percek fekiútt eszméletlenül; tompa zugást érzett csak a fejében és sajátságos kábultság tartotta lenyügözve. Amidőn végre magához tért, lassan feltá-páskodott és kétezer dollárt vett ki zsebéből; ezt az összeget, több használt villamosjeggyel együtt, át-nyujtotta támadójának, kévéssel az-előtt, hogy a tudógyulladás sirba-vitte. Kétezer dollárt, hogy a villa-mosjegyeket ne is említsük! Valjon miért? A verekedő suhanc maga sem tudott volna választolni erre a kérdésre; mindenesetre citette a temérdek pénzt és igyekezett úgy viselkedni, mintha természetesen tartaná, hogy ilyen gazdagon meg-jutalmazták, ugyszólván semmiért. Ebből a célból elővette a fargonci zse-béből és közömbös arccal tölteni kezd-



te maga előtt. Füttyörészett is, míg tovahaladt. Még szerencse, hogy Hatchdown már nem hallhatta ezt! Nem hallhatta, mert közben szörnyethalt; amikor arról értesült, hogy feleségét elgázolta a villamos, amely előtt keresztül akart rohanni, hogy idejében odaérjen a Foreinger-féle vegytisztító-intézethez. Meg kell jegyezni, hogyugyis elkésztetett volna, mert egyetlen gyermekük: a tanítónő-képzőt és okanriaa-tanfolyamot végzett Jessy vőlegényével, a fiatal pucér-igazgatóval együtt már óránál előbb bentégett a gyárban s ennek következtében a köztük tervbevetett házasság — amelynek nagy szerepe lett volna a Foreinger-család további történetében — ha úgy vesszük, teljesen meghiúsultnak volt tekintendő. A targoncás fiu, aki magától értetődően nem volt más, mint Edward, (bárhogyan is meglepődjenek ezen azok, akik Edward harminckét év előtt bekövetkezett vízbehaladásából esetleg azt következtették; hogy ez a nemes kebel örökre megszűnt dobogni), aki rövid háromórás talicskázás után odaérkezett az ősi kastély elé, és izgatottan becsöngött, természetesen úgy helyezve el két fogkefe segítségével targoncáját, hogy az messziről automata-zongorának lássék. Ez az óvatosság mindenképpen helyénvaló volt, mert ősz inas tárta fel a vaspántos kaput. Tőle tudta meg a látogató a szörnyű valót, hogy Foreigner szülei is a másvilágra költöztek néhány hónappal korábban.

— Ezt nem élem túl, — kiáltott fel Edward, és hogy nagyobb nyomtatékot kölcsönözzön szavainak, holtan esett össze.

Szive ölte meg, áldott szive, amely nem tudta elviselni a csapást, noha Edward nem is ismerte alapjában véve Foreingerket és csak szórakozottságból csöngtetett be a kastélyba, mert tulajdonképpen a szomszéd házban akart felkeresni egy szobát, hogy a kétezer dollárból végre megfoltoztassa nadrágját, de eltévesztette a házszámot. Mindamellett a lila gyémántok titka az érdekeltek halálával sem szűnt meg ránehezenni a városra. Jessynek ugyanis volt egy papagálya, és az okos madár másnap kora reggel rájött arra, hogy az automata-zongora tulajdonképpen csak két fogkefe, targoncával körítve.

Folytatása következik.

4.

Elgondolható, mekkora sikere volt ennek a regényfolytatásnak. A »Kis Texasi Motoros Hírharsona« olvasói másnap csapatosan jelentek meg a kiadóhivatalban és összevadászták az előző folytatásokat, hogy azokból valamiképpen megállapíthassák, miért adott a levélhezék-gyáros éppen kétezer dollárt az ökölcsepásokért és hogy miért akarta Edward mindenáron automata-zongorának feltüntetni targoncáját, hozzá még két fogkefe segítségével? Az előző folytatások azonban a legfigyelmesebb átolvasás után sem adtak választ ezekre a kérdésekre és az sem derült ki belőlük egészen világosan, hogy egyáltalán miként lehet két fogkefe segítségével automata-zongorának feltüntetni holmi targoncát és hogy mi köze lehet ehhez egy papagálynak, ugyszintén a lila gyémántoknak?

Carslake, amikor az előző ilyen irányban felvilágosítást kérték tőle, a legtermészetesebb arckifejezéssel válaszolta:

— Mindez azért van, mert ősz inas nyitott kaput. Ha, teszem, valami tizenhét éves szobalány ereszti be véletlenül Edwardot, akkor egészen fölösleges óvatosság lett volna a targoncát villanyos-zongorának feltüntetni.

A kérdések ezután következő áradatára azonban maga Carslake sem tudott mit felelni, hiszen a legtávolabbról sem sejtette miért volt sze-

rencse, hogy Hatchdown nem hallhatta már a füttyörészést, s főleg, hogy mire nézve volt ez szerencse, Hatchdownra-e, aki egyébként is szörnyethalt közben, vagy pedig Edwardra-e, aki viszont már harminckét évvel hamarabb fult vízbe? Egy darabig csak felelgetett a kérdőzősködőknek, de amikor az indián postaközbesítő aziránt érdeklődött, hogy mennyiben magától értetődő az, hogy az elhunyt Edward harminckét év múlva mint targoncás-fiu ukkan fel? — beszűntette a válaszadást és kezeit dörzsölgetve azt felelte a kíváncsiaknak, hogy legyenek türelemmel, minden kiderül majd a következő folytatásokból.

— Ilyen regényt sem látott a világ — dicsekedett ellenben egész délelőtt —, amelyiknek már a közepén meghal valamennyi szereplője. Ezt is csak a »Kis Texasi Motoros Hírharsona« engedheti meg magának . . .

A merész és szokatlan ötlet csakugyan rendkívüli sikert aratott az olvasók körében.

— De mi lesz most — aggodalmaskodtak többben —, hogyan fog szereplők nélkül a cselekmény folytatódni?

— Csak legyenek nyugodtak — intette le Carslake a kishitűeket —,

## Támadás az utódállamok magyar sajtója ellen Vukov Lukács cikke „Az Ember“-ben

Vukov Lukács, a Hírlap volt felelős szerkesztője, »Az Ember« című bécsi hetilap legújabb számában cikket írt a magyar sajtóról. Ebben a cikkben volt kollégánk, aki jelenleg a császárvárosban virrasztja át az ősi éjszakákat, kevés felelősséggel és lekiismerettel ugyan, de annál több keserűséggel, végigver a magyar újságírás becsületén, azt állítván, hogy a magyar lapok kivétel nélkül — Magyarországon epügy, mint az utódállamokban — csak opportunus és becsutelen kiszolgálói a politikai jelszavak mögött megbújt érdekeknek. A fajvédő Néptől kezdve a Világ-ig és a Népszavá-ig áll ez, Vukov szerint, a magyar zsurnalisztika minden rangu lapjára, de különösképpen az utódállamok sajtójára, amelyről röviden és pregnánsan így emlékezik meg a cikkben:

»Az utódállamokban kétféle magyar sajtó van: olyan, amelyik Beograd, Prága és Bukarest részére teljesít kerítő munkát akkor is, ha nem kéri tőle és olyan, mely Budapestnek cselekszi ugyanezt. Van olyan újság is, amely mindkét munkát elvégzi. Természetesen mindegyik a magyar nép nevében beszél, permanensen menti a magyar népet, amely undorodással és megvetéssel fordít hátat.«

Talán nem döbentene meg bennünket az újságírásnak az a felelőtlensége és a rosszakaratu rágalomnak ez a tökéletes iskolapéldája, ha nem Vukov Lukácsról volna szó, arról, aki éveken keresztül felelős szerkesztője volt egy utódállambeli lapnak, aki tehát tudja — vagy legalább is tudnia kellene —, hogy az utódállamok magyar lapjai nehéz és súlyos helyzetben mindig a legjobb szándékkal szolgálták a magyarság politikai, gazdasági és kulturális érdekeit és epügy nem végeztek »kerítő munkát« Beogradnak, Bukarestnek és Prágának, mint Budapestnek. Éppen Vukov Lukácsnak illenék emlékezni a kisebbségi sajtó küzdelmes hónapjaira, arra az időre, amikor a bátor szóért, a kötelességszerű helytállásért revolverrel, bunkóval vettek elégtételt a magyar újságírás napszámáin azok, akik a hatalom rendőrszolgálatában csak egy ólt ismertek: az itt élő magyarság elnémitését.

Súlyosan elítélendő dolog — újságíróknak — belerugni az újságírókba, de még elítélendőbb utódállambeli

kolumbusz-tojása az egész . . .

5.  
Az igazat megvallva, maga Carslake sem volt egészen nyugodt. Főként az idegesítette, hogy Porter — ellentétben közmondásos pontosságával — ezen a napon késett és még délután négy órakor sem jelent meg a szerkesztőségben. A laptulajdonos izgatottsága óráról-órára fokozódott és akkor érte el tetőpontját, amikor öt óra után tizenkét perccel a határról érkező lovasküldönc az alábbi sokatmondó levelet kézbesítette neki:

»Isten önnel, világkörüli utazásra indultam. Az izgalmas és váratlan fordulatokban gazdag regényfolytatást, remélem, élvezettel olvasta. Most azonban törje a fejét maga, hogy a csávából hogyan fog kimászni. Na meg vagy lepödvé, pipi? Azt hitted, hogy az írói önérzet mosogatórongy, amibe mindenki beletörölheti sáros csizmáját?

Üdv! Porter.«

Másnap Carslake-et holmi kisebb baleset érte, ha jól csalódom, megnyuzták. Alkalmasint így lesz, hiszen Jefferson polgármester aktatás-kájának bőrözetében — amelyet kevéssel az eset után készítettett — még ma is tisztán felismerhetők az egykori laptulajdonos vonásai.

lap volt szerkesztőjének olyat írni a kisebbségi magyar sajtóról, amiről ő maga tudja a legjobban, hogy nem igaz. Mert azt talán fölösleges is bizonyítani, hogy például itt Jugoszláviában a magyar lapok éppen azért szenvedték el a felelőtlenek kiméletlen, brutális terrorját és ma is azért érik őket vádak és rágalmak a türelmetlen szláv nacionalizmus részéről, mert nem hajlandók kerítőszolgálatokra. A vajdasági, vele együtt az erdélyi és szlovenszói magyar sajtó — Trianon óta — mindig a harc tűzvonalaiban állott és amennyire a reális körülmények, politikai viszonyok megengedték, sohasem kimélte a magyarság ellenfeleit, még akkor sem, ha azok hatalmi pozíciójukban ártalmára is lehettek.

Ha ez nem volna teljesen fölösleges, ezer példát tudnánk urtelencben felhozni, ezer példát, amely mind kétségtelenül igazolja azt a sokszor tragikus hősiességet, ami a magyar kisebbségi sajtó küzdelmeit mindmáig jellemezte. Vukov Lukács velünk együtt verekedett sokáig, láthatta, mennyi baj, gond, veszély adódik a magyar újságírás mesteriségével itt, ahol magyarul írni magyarnak kétszeres felelősséggel jár, hazudott tehát, amikor kényelmes kerítőmunkának tüntette fel az utódállambeli magyar sajtó magyarság-szoretetével végzett becsületés szolgálatait. De hazudott, még pedig túlságosan rosszakaratan abban is, hogy ezt a kerítőmunkát Budapest felé végzi az utódállamok magyar lapjainak egy része. Elszomorító, hogy egy volt kisebbségi magyar újságíró, aki éppen Budapest miatt kapta a pofonokat az éjszakai felelőtlenektől, líferálja az irredantizmus alaptalan vádját a kisebbségi magyar újságírás ellen, hogy denunciación újságírókat és lapokat akkor, amikor maga is ezekbe a lapokba ír. (Vukov a Hírlap-ot tudósítja Bécsből.)

Mindenesetre nagyfoku lelkiismeretlenség kell ilyesmi írásához és bőséges rosszakarat. Ezzel az alaptalan váddal megnehezíteni a magyar újságírás amugy is nehéz helyzetét nagyobb bűn, mint az a bizonyos paktum, amely ellen Vukov Lukács annak idején tüzzel-vassal hadakozott.

## A jóslat

Irta: Maggari Domokos

Amióta Tonelli cukrász a városba került, azóta a többi cukrászda a csőd szélére jutott. Nem azért, mint ha az olasz nagyobb mestere lett volna a cukrászütemények készítésének, mert Tonelli éppolyan rossz cukrász volt, mint a többi, de volt egy előnye a többi cukrász felett, hogy tudott jóslolni, ami egy kis városban karriert jelent. Nem időt jóslolt, mert arra keveset adnak az emberek, hanem jóvendőt. A cukrászműhely mellett volt a titkos vegykonyhája, sajátos, titkos holmikkal, üstök, lombikok, az apró tüzhelyeken, különböző színű folyadékokkal megtöltött üvegek a polcokon. Ebben a konyhában fogadta azokat, akik nem habos rolnikat, krémeiket kívántak, hanem betekintést a jövőjükbe és Tonelli mester szorgalmasan főzte ezenkívül a csodálatos bájitalokat boldogtalan szerelmeseik részére. Természetesen a vegykonyhába csak a cukrászdán keresztül lehetett bejutni és ezért jól ment a cukrászda is. Néhány év múlva, amikor az idők folyamán jóslásai beteljesedtek, messze vidékre is hire jutott az olasz csodálatos tudományának.

Egy napon felkereste Tonelli mestert a tüdőbeteg Sólyom Dezső is, nem azért, hogy megtudja jövőjét, tudta ő már régen mitől fog meghalni, a száraz betegség elől nincs menekülés, de kíváncsi volt, hogy igazat mond-e az olasz. Amikor sovány, nedves tenyerét odanyujtotta, görcsösen iparkodott eltitkolni betegségét, köhögési rohamát előjuttatta. Arcán az erőlködéstől piros foltok tűntek elő, szeméi kidagadtak. Tonelli mindent észrevette, de szó nélkül vizsgálta a feléje nyújtott tenyer akombakomos vonalait, majd az egyik üvegedénybe valami folyadékot öntött, fehér port kevert hozzá és tüzet gyújtott alá. Néhány perc múlva kavargott, forrt a folyadék, titkos kepeket tárt elő, amelyekből azonban csak az olasz tudott olvasni. Kis idő múlva megszólalt:

— Ön, uram, ne féljen semmiféle betegségtől, tüdővész nem fog önnel ártani. A víz pusztítja el, a víz fogja halálát okozni.

Sólyom majdnem elnevette magát. Az orvosok már egy éve lemondtak életéről, érezte, hogy betegsége halálos, hat hónapnál nem húzhatja tovább és most ez a kövér, hentes-arcu emberke azt állítja, hogy víz okozza halálát. Szerette volna a szemébe mondani, hogy közönséges csaló, hogy nem mondott igazat, mert igenis nem a víz, hanem a tüdővész fogja őt átszállítani a másvilágra. Ott vannak arcán a halál bélyegei, azok a szép piros foltok, azok . . . de nem mondta, hanem csodálatosan eltávozott.

Odahaza jól érezte magát, betegsége csodálatosan szünni kezdett, nem kínozta úgy, mint azelőtt és lassanként elhítte az olasz jóslatát. Betegségének javulása új életet adott neki, bizott a cukrász rejtélyes tudományában és elhatározta, hogy kerülni fogja a vizet. Naponként megnézte magát a tükörben, arcán még ott voltak azok a piros rózsák, de már nem félt tőlük. Szemébe kacagott ijesztő tükörmásának, ki-nevette a halált . . . Csak a víz, az borzasztó. Attól félt.

Lemondott az utazásról, hogy elkerülje a vasuti hidakat, mindig vágyott a tenger után, most undorított még a gondolatától is, hogy hajóra szálljon. Gyosai, amikor látták a javulást, utókurát: tengeri levegőt ajánlottak. Kinevette őnt.

Csak a víz . . . Mástól nem . . . Félt az esőtől, utszéli pocsol . . . attól meg lehet halni.

Csak a víz . . . ez a gon



nem hagyta békén. Később álmában is gyötörte. Viziói voltak: víz felett repült, mindenféle csak víz... sok víz... tenger... sehol száraz föld... nem akarok!... — kiáltotta — felébredt... Csupa víz volt az izzadságtól.

Kinlódott. A házban nem volt szabad vizet tartani. Megátkozta a cukrászt, aki a jövőbe lát, megátkozta azokat, akik kíváncsiak a jövőjükre. Éjjelenként rémképeket látott, fuldoklott. Nem bírta tovább. Egy éjszaka örült erővel felugrott ágyából, kirohant az udvarra. Odakint csepergett az eső. Gyorsan visszabújt az ágyába.

Reggelre felakasztotta magát.

Tonelli cukrászdája aranyoánya lett. A többi cukrász bezárta a boltját.

## Asszonypárba a Plebánia-uccában

A Plebánia uccában csak minden ötesztendőben történik valami, a legszörnyesebb, legfájdalmasabb a nagyfalu Suboticának és ha kétségbeesett megy végig a házak előtt, az egész ucca összeszalad megcirógatni a kormos embert és leírják, hogy jó szerencsét hozzon a simogatójára.

Vasárnap délután ismét mozgósítva lett az egész ucca. A járda közepén hárman imbolyogtak, mint misztikus bábjátékok: a fehér retikülös démon, a csapodár, részeg férj és közepén a természetes, naiv családanya egy- esernyővel. Mindhárman ordítottak, ütöttek, védekeztek, de legkitartóbb az esernyős hölgy volt, aki fáradhatatlan buzgalommal, kétmarokra fogva a súlyos ódon ernyőt, püfölte irgalmatlanul, hol a csábító, hol a férje vérbeborult fejét.

— Te rusnya béka, megméltelized az uramat, — hörgött az igazságosztó furia —, behálóztad a selyemharisnyáddal ezt a bárgyu bivalyot! — és ádáz rohammal ismét a szerencsétlen férjnek ugrott.

A nagy nő a publikum felé játszott és igyekezett megőrizni fölényét és mialatt ő sem maradt adósa az ütlegekkel, így replikázott:

— Maga, maga szép mákvirág, csak fogja be, jó firma maga is, azt hiszi, nem tudja a világ, hogy az a málészajú Moravicai a szeretője!?

Ujabb viharos összecsapás. Porzik, döng alattuk a föld, köröskörül a nézők fogadásokat kötnek és tippelnek, hogy melyik bírja tovább, a bűn, avagy az erény bukik-e előbb a porba. A férj ezalatt egy elszánt pillanatban áttörti vérbenforgó szemekkel a kordont és vad irammal meglóg.

Harcabajszu rendőr jön, a két dühöngő szimbólumot leszerelik és az előbb még tájékozó némbert most szenvedő báránypéppel esdék:

— Biztos ur, ez a bestia, ez a személy, elcsábította az én hecsilletes uramat, ezt a Szerencsétlent!

A szerencsétlent borzasztó erővel, direkt nagy Sz-el hangsúlyozta ki és tragikus pózzal riszálta darázs-derekeit. A csábító szilfid haldokolva törölgeti homlokáról a kiserkenő vércseppeket.

— Ó, molim lépő, drága biztos ur, — bugja lojalisan — szó sem igaz a meséjéből, nije istina, kell is nékem az ő girhes ura! Ugy történt, hogy mentem ki éppen a Sandpályára, mert én nagy footballkedvelő vagyok, amikor rámakaszkodott az ő nyafka embere és könyörgött, hogy jöjjenek velem, mert máskülönben elpusztítja magát. Én megérdeklődhetem tőle, ha nem hiszi — így válaszoltam: »Uram, önnek felesége van, menjen a dolgára, én nem akarom feludulni az ön családt boldogságát.« De csak folytón ott ette a frász a szoknyám

mellett, amikor gyűtt ez a kergült... és kész...

A rendőr csak komoran bólogt és mivel egy szót sem értett magyarul, mindkettőnek igazat adott. A legközelebbi sarkon aztán szélnelk eresztette őket. A két vérengző párdac a leggyilkosabb pillantásokkal vájta ki egymás szemét.

## Obrenovics Sándor utolsó napjai

Petrovics Vukasin volt szerb királyi miniszterelnök emlékiratai  
XIII.

En Beogradból november harmadikán Krusevára mentem. Azon az estén jelent meg a *Stampá*-ban a Jaccics szerkesztővel folytatott beszélgetésem. Két nappal rá már levelet kaptam az udvarmesteri hivatalból, amelyben a király parancsára felszólítottak, hogy a beszélgetés tartalmát azonnal cáfoljam meg. Válaszomban kijelentettem, hogy ez a királyi parancs érthetetlen előttem. Nem cáfolhatom meg, ami szórolszóra igaz. S még ugyanazon az estén Stalácsba mentem, a keleti expresszre ültem és Bécsbe utaztam. Amikor a vonat Beogradon keresztülment, én már mélyen aludtam.

Menekülésszerű elutazásomat szükségesnek tartottam, mert semmi kedvem se volt rá, hogy Draga asszony bosszuvágyának kitegyem magamat.

1903 április 30-án levelet kaptam Sándor királytól, amelyben arról értesít, hogy katonai összeesküvésnek jöttek a nyomára. A fivéremtől is kaptam levelet, amelyben ugyanez a hír állott. Az összeesküvők névsorát is megküldötte a fivérem, de ezt már régebben ismertem.

Mikor Sándor király rájött, hogy az orosz cár támogatására immár nem számíthat, minden igyekezetét Ferenc József császár és Bécs jóindulatának megnyerésére fordította. Sok elismert nevű szerb államférfiut küldött Bécsbe, hogy ez irányban fáradozzanak. Sorra kísérleteztek: Francovics, Krisztics, Gyorgyevics, de siker nélkül.

Mikor már reménytelennek látszott az Ausztria-Magyarország kibékítésére irányzott főrekvés, akkor Sándor király hozzám fordult, hogy én próbáljam meg a feszültséget kibéküléssé enyhíteni. Hogy mily kevés sejtélme volt a királynak a politikai lehetőségekről és milyen rossz tanácsadók befolyásolták, ezt világosan elárulják a király »feltételei«, amelyeket itt ismertetek:

1. Ausztria-Magyarország lemond a délfelé való terjeszkedési terveiről.
2. Ausztria-Magyarország érdektelennek jelenti ki magát a macedóniai önkormányzat kérdésében. A status quo fenntartása ezen a területen.
3. Ausztria-Magyarország lemond minden bulgáriai támogatásról.
4. Az osztrák-magyar sajtó arrogáns hangjának betiltása a szerb királyi párral szemben.
5. Megtiltandó, hogy Sándor király és Masin Draga asszony házasságának előzményeit a monarchiában nyilvánosan szellőztessék.
6. Gyorgyevics Vladán dr. és Mihl dr., mint a szerb király ellenségei, nyilvánosan megbélyegezendők.
7. Megtiltandó a szerbiai trónöröklési rend minden nyilvános tárgyalása. A monarchia elfogadja a szerb királyi tervét, amely szerint gyermektelensége esetén egy ket-éves gyermek adoptálandó s ez legyen Szerbia trónörököse.
8. Ausztria-Magyarország biztosítja, hogy a király elűzése vagy meggyilkolása esetén azt fogja követelni, hogy utódját a szkupstina válassza meg.
9. A szerb király a maga részéről ezzel szemben késznek nyilatkozik, hogy a szerb emigránsokat, főképp azokat az államférfiákat, akik házassága miatt mondtak le, idők jártá-

— Jösz te még az én uccámba! — fenyegetőzött az erény asszonya és ijestően megrengette kócos, szösze kontyát. Aztán — a családanya jobbra, a démon balra — el-lebegték.

Az egész Plebánia ucca szájtátva bámult utánuk.

(T.)

val és alkalomadtán ismét szolgálataiba fogadja.

10. A szerb király bizalmáról biztosítja a radikális pártot, s kész őket mindaddig hivatalukban meghagyni, míg a király bizalmával vissza nem élnek. A szerb király visszautasítja Ausztria-Magyarország ama kívánságát, hogy a radikálisokat mozdítsa el az államügyek vezetésétől.

Szerbia sulyt helyez Ausztria és Oroszország egyidejű barátságára. Minthogy a két birodalom közt barátságos viszony áll fenn, semmi se áll útjában, hogy mindkét hatalom egyidőben Szerbia maradjon lehessen. Ezek a feltételek, amiket Obrenovics Sándor Ferenc József császárnak szab, nagy politikai rövidlátásra mutatnak.

E feltételekhez Obrenovics Sándor egy sajátkezü levelet csatolt, mely így szól:

Kedves Vukasin! Megbiztam Nikoltát, az ön fivérét, hogy ezt a levelet, a hozzácsatolt irattal, adja át önnek. Arra is utasítottam, hogy szöbeli utasításokat is adjon önnek hazánknak Ausztriához való viszonyára vonatkozólag!

Sándor.

Noha nekem adta a megbízást a király, egyuttal a fivéremet is megkérte, hogy tárgyaljon Kállay és Goluchowszki közös miniszterekkel. En erre bemutattam fivéremet Kállay Béni közös pénzügyminiszternek, aki szívesen fogadta ugyan, de egy szóval se nyilatkozott politikai kérdésekről.

A király levelére, amelyhez nevetéses feltételeit csatolta, még aznap válaszoltam. Levelem így szólt:

Felsőg!

Felsőged levelét, amelyben utasításokat ad az osztrák-szerb konfliktus megoldására vonatkozólag s amelyet fivérem útján kegyeskedett hozzám juttatni, szerencsés voltam kézbe kapni. Mielőtt felsőged leveleiről véleményt mondanék, már most meg kell jegyezmem, hogy politikánk jelzett irányváltoztatása nem felel meg az államférfiui okosságoknak. Mint-hogy a válság megoldását a felsőged által megajánlott feltételek mellett lehetetlen, objektív gondolkodó államférfiui ésszerűen nem vállalkozhatik arra, hogy ebben az irányban egyetlen lépést is tegyen. Ilymódon kénytelen vagyok, ami az én személyemet illeti, a felsőged által kegyelmesen ráruházott küldetését elhárítani.

Végezetül bátorodom megjegyezni, hogy a felsőged által adott utasítások nem méltók egy uralkodóhoz s engem is a legnagyobb mértékben lealacsonyítanak, ha kereszülvite-üket megkísérelném. Bátorodom még felsőgednek azt a tanácsot adni, hogy a jövőben óvatosabb legyen szavai megválogatásában. Csakis cselekedetekkel tudnók a szomszéd államok elvesztett bizalmát ismét visszaszerezni. En nem akarom elitkolni, hogy a közeli jövőben a helyzet javulását szinte lehetetlennek tartom.

S ezzel maradok

felsőged legalázatosabb szolgálja,  
Petrovics Vukasin.

Miután fivérem ezzel a válasszal elutazott Bécsből, meglátogattam Goluchowszky grófot. Elmondtam neki mindent s a királyhoz intézett levelemet is megmutattam neki. S ezután véleményét kértem arra nézve, vajjon lehetséges volna-e a helyzet enyhítése. Mire így válaszolt:

— Kizártnak tartom, hogy rövid időn belül valami enyhülés álljon

be. Okosan tette, hogy nem vállalta a megbízást.

Most már magam is meg voltam nyugodva, hogy helyesen jártam el s biztos voltam benne, hogy Bécs végkép elejtette a királyt.

S napról-napra vártam, hogy Beogradban kitör a felkelés a király ellen. De őszig nem történt semmi jelentős dolog. A tél elején azonban már bizonyossá lett, hogy a tisztikar el van szánva, hogy vagy meggyilkolja a királyt, vagy elűzi az országból. Ezt a feltétlenül megbízható hírt Mosztics ügyvéd hozta Beogradból. S megkérdezte tőlem, vajjon trónfosztás esetén Ausztria-Magyarország a királyt próbálná-e megmenteni vagy az összeesküvők pártjára állana-e? En azt válaszoltam, hogy az összeesküvők rosszul teszik, ha idegen segítségre számítanak. Ha elég erősek ahhoz, hogy a királyt elkengessék, legyenek elég erősek ahhoz is, hogy a visszatérését megakadályozzák. Belpolitikai cselekedeteihez sohase szabad a külföld segítségében bízni. Ausztria szemében, az én meggyőződéseim szerint, Sándor király elűzése után is uralkodó maradna s így visszatérési kísérleteit Ausztria semmiesetre se gátolná meg.

Erre azt jegyezte meg az ügyvéd, hogy eszerint célszerűbb a királyi pár meggyilkolása, mint száműzése. Erre azzal feleltem, hogy a cél szentesíti az eszközt. Sándor király a házasságával mélyen megsértette a szerb nép becsületét. Azt a szennyet, amelyet a szerb király magára kent, csak vérrel lehet lemosni. Egy király alkotmányos jogai nem terjednek odáig, hogy népéhez méltatlan dolgokat cselekedhessen. S nem lévén bíróság Szerbiában, amely a királyt elítélhetné, a népek magának kell bíraskodnia. Ilyen ítélszék meggyilkolása nem egyéb, mint az ítélet végrehajtása.

Az én véleményem tehát az, hogy az összeesküvők helyesen cselekszenek, ha a királyt meggyilkolják s nem kell, hogy emiatt lelkifurdalásokat érezzenek. Barátom helyeselte szavaimat.

1903 július 7-én ismét látogatót kaptam Szerbiából. Korábbi miniszter-társam, Gyorgyevics, keresett fel, akit pétervári szerb követé neveztek ki. Tanácsot kért tőlem, vajjon elfogadja-e ezt az állást. Azt ajánlottam neki, hogy igen, fogadja el, mert szolgálatokat tehet hazánknak. Mikor azt kérdezte, hogy én miért nem fogadtam el a bécsi követi állást, azt feleltem, hogy itt másképp áll a helyzet, itt nincs kilátás eredményes működésre. S különben is, én csak akkor vállalhatnék állami szolgálatot, ha a király elválnék a feleségétől.

Legnagyobb meglepetésemre ekkor azt hallottam, hogy Beogradban már sokat suttognak arról a lehetőségéről, hogy Sándor krály és Draga asszony elválnak. Azt is mondta Gyorgyevics, hogy az volna pétervári küldetése, hogy a cárt a bekövetkező válasra előkészítse. En ugyan nem hittem a válási szándékban, mégis azt tanácsoltam Gyorgyevicsnek, hogy fogadja el a követi állást.

Gyorgyevics is arra kért, hogy vigyem el Kállay Béni miniszterhez. Szívesen megtettem, vele mentem a Johannesgasseba és bemutattam a közös pénzügyminiszternek, mint a legjobb barátomat.

Junius tizedikén mindnyájan, azaz Gyorgyevics, én és a családom, ebédnél ültünk a Hotel Metropoleban. Félitizenegykor odajön hozzánk a portás s azt mondja nekem, hogy éppen most telefonon arra kérétek a Hotel Wandl-ból, hogy azonnal menjek oda, mert egy Beogradból érkezett ur fontos ügyben beszélni akar velem. Eleinte nem akartam elmenni s azt üzentem, hogy az illető ur mondja meg a nevét.



## A subotikai szezon elé

Szürké, unalmasak és kétségbejött egyhangúak a subotikai esték, amelyeknek margójára csak lamenciót lehetne írni. Máshol most készülnek a téli szezon sok meglepetésére lázasan, itt kábultan alszik minden. Suboticán a tél nem hoz színházi, művészi, irodalmi eseményeket, nem jelenti a koncertek megkezdését sem, ez a vigasztalan nagy falu-város, mint valami félelmetes halott terpeszkedik mozdulatlanul és nem adja a jelét annak, hogy vér kering ereiben, hogy érdeklődő, élő emberek laknának néma házaiban, hogy kellene itt valakinek a Szép...

Az újságok betüiből, mint varázslom száll felénk a valóság, hogy mi történik máshol. Budapesten izgalmas nagy premiér volt az elmúlt héten, Molnár Ferenc nevére és »A vörös malom« bemutatóját visszahangozza minden újság és folyóirat és izgalmas szép esték viharzanak a Magyar Színházban; Bécsben Duse vendéglátója nagyobb esemény volt, mint akármilyen világpolitikai szenzáció és a művészetnek rajongói átszellemülten hódoltak a legnagyobb élő tragika előtt; néhány nap előtt meg Puccini új operáját mutatták be a bécsi operában és maga az olasz mester is jelen volt a béke legszebb színházi eseményeire emlékeztető premiéren; Párisban harminckét színház és száznál több kabaré meg hangversenyterem hoz hétről-hétre új művészi meglepetéseket; Londonban Bernard Shaw-nak »Az ember tragédiája«-hoz hasonló új drámasorozatát most mutatják be. A fantasztikus-szatirikus drámának »Vissza Mathuzsálemhez!« a címe és ki-gyonyolása az emberiség történetének. Az öt részből álló darabot csak öt estén lehet bemutatni és a dráma mélységein kívül legnagyobb szenzációja, hogy eddig nem merték Angliában előadni. Most hangos töle egész Nagybritannia. És nézzünk csak körül itt a közelben is: Novisadon Kurz Zelma hangversenyezett néhány nappal ezelőtt. Minek tovább sorolni a művészi eseményeket, amelyek az egész világot foglalkoztatják, elég már ennyi is, hogy fájdalmas rezignációval megállapítsuk: Suboticán nem történt semmi, sem ezen a héten, sem ebben a hónapban, de még ebben az évben sem. Suboticán már évek óta nem történt kulturális vagy művészeti esemény.

A subotikai esték kis korcsmák bögözös, cigányzenés, vagy tamburás lármájának levegőjébe fullnak és legfeljebb ha néha egy rossz műkedvelőelőadást adnak. Mostohák a subotikai esték, amelyeken nemcsak a színházi rivalda-fény nem gyullad ki soha, de a felolvasó-asztal mellé se ül le senki és üres marad a hangversenydobogó is. Mintha fátna lenne ennek a néma városnak, hogy a vezetésre hivatottak tétlenül varnak valami ismeretlen csodára, az idegen művészek pedig félve elkerülik, mintha utolsó kis falu volna ennek a városnak a helyén, — vagy mintha tudnák, hogy itt nem kelen-dő árucikk a művészet és az irodalom... A távolból kísértének itt csak a Szépség feigyújtott lámpásai, amelyek ide csak nagyon gyengén világítanak. Sötétség, kulturális szegénység — bármilyen fájdalmas is bevallani és leírni — ez a mi sorsunk.

Vannak azonban itt hivatottak, akik változtathatnának ezen a szomorú sorson. Itt is fel lehetne gyújtani a kultúra örökmécsét, hogy világítsanak és melegítsenek, itt is lehetne újat alkotni, színpetet teremteni, csak egy kis akarat kellene hozzá. Itt is fel lehetne rázni az embereket ab-

ból a rettentő közömbösségből, amely némává és mozdulatlaná dermedszti ezt a várost már hosszú évek óta, csak egy kevés erőre volna szükség. Itt is ki lehetne vezetni a szép után sóvárgókat — mert ilyenek is vannak — a sötétség és kulturálanság sivatagjából a szépségek oázisára, csak egy kis bátorság kellene. Itt is meg lehetne gyújtani a tudás fáklyáját, amely bevilágítana a tudatlanság sivar feketeségébe, csak egy kis felkészültségre lenne szükség. Ez az akarat, ez az erő, ez a bátorság és ez a felkészültség ne volna meg senkiben ebben a sok lakost számláló városban? Nem lehet, nem igaz! Nem Molnár-permiérekét és nem Shaw-bemutatókat gondolunk, Duset és Puccinit se akarjuk lehozni Suboticára, megelégednénk sokkal szerényebb kerek-tekkel is, de művészi és irodalmi megmozdulásokat lehetne és kellene teremteni itt is. Csak egy bátor hívó szóra lenne szükség, egy okos célkitűzésre és lennének sokan, akik a hívó szó után mennének és a többiek, akik ma még nem hallgatnának a hívásra, akik még ma nem látnak meg a kitűzött célt, holnapra, vagy legkésőbb holnaputánra már bizonyosan ott lennének a hívók táborában.

A szezon kezdetén jutnak az

## MURAVIDEK

### A nemzet napszámosai

A nemrégiben megemlékeztünk arról a lehetetlen és érthetetlen állásfoglalásról, amelyet egyes tanügyi hatóságok tanusítanak a prekmurjei (benszüllött tanítókkal szemben.) Megirtuk, hogy ezeket bár egytől-egyetl tanítóképzésként végzett erők, nem tudják elérni a véglegesítést. Azóta annyiban változott meg a helyzet, hogy — mint rovatunk egy másik helyén olvasható — a »Visi-školski svet« az érdekeltek egy részét véglegesítette. Amikor tudomásul vesszük e tény, meg kell jegyeznünk azt is, hogy ez az intézkedés csupán félmunka, amennyiben még mindig vannak olyanok, akiket — újból hangsúlyoznunk kell — a véglegesítésből kihagytak. Nem tudjuk, szándékosan történt-e ez, vagy csupán tévedésről van szó? Mindenesetre megnyugvást keltene, ha annyi luza-vona után ezt a kérdést is elintézik az érdekeltek megérdemelt óhaja gyanánt.

### HIREK

(Újabb hitel a vasút építésre.) Mint értesülünk a kormány a megakadt Murska-Sobota—Ormož—Ljutomer vasút építés munkálataira újabb 5 millió dinárt irányzott elő.

(A klerikális párt gyűlése.) Az elmúlt vasárnap a klerikális-párt Bagonyán Klekl József nemzetgyűlési képviselő elnöklété alatt pártgyűlést tartott.

(Szerencsétlenül járt halász.) Az elmúlt kedden Trogira Mihály vidovicsi gazdálkodó az ottani Bistra patakban halászott kézigránáttal. Közben az egyik gránát kezében felrobbant, mitől súlyos sérüléseket szenvedett. A szerencsétlen ember még a helyszínen meghalt.

(A muraközi tanítók gyűlése.) Az elmúlt vasárnap a muraközi tanítók Ptujon helyzetük megjavítása végett gyűlést tartottak, melyen mintegy kétszázan jelentek meg.

(Amerikai kivándorlók figyelmébe.) A szociálpolitikai minisztérium közlése szerint tekintettel arra, hogy a jugoszláv kvóta betelt, az idén nem állítanak már ki újabb Amerikába szóló utleveleket.

(A volt murskasubotai Sport Club), felhívja mindazokat, akik annakidején tagjai voltak az egyesületnek, lépjenek be a most alakuló új egyesületbe.

eszünkbe ezek a gondolatok, anélkül, hogy végleges javaslatot akarnánk azok elé terjeszteni, akikre a kulturális vezetés súlyos feladata hárulna. Az idei tél ne legyen olyan, mint az előzőek: néhány cifra bál, ostoba kabaré és dilletáns hangverseny. Többet kellene végre ennél teremteni, feltámasztani a szabad-luceumot, megszólaltatni újra az el-némult dalárdákat, hangszer adni ismét a régi filharmonikusok kezébe, irodalmi matinékat rendezni, egy intelligens erőkből és művészi vezetést alatt álló műkedvelőtársulattal pö-tölni a magyar színházat és ki tudja felsorolni, hogy még mennyi szépet lehetne itt produkálni. Az átmenet kulturát mérgező évei elmúltak, most már elérkezett a cselekvés ideje, csak éppen hogy túlságosan bele-szokott már mindenki, aki hivatott lenne a kezdeményezésre, a tétlen hallgatásba. A tétlenségből pedig elég volt és ha az itt élő magyarság berendezkedett már gazdaságiilag és politikailag az új keretek között, akkor ezerszer inkább kötelessége a magyar nyelv, a magyar kultúra továbbfejlesztése az egyetemes, minden nemzetiségnek drága és becses művészetek ápolása. Gyámoltatni kell minden bátor kezdeményezést, amely kivezeti ezt a várost a kulturális tespedésből.

(I. I.)

ke J. Lendavának megszerezte a második gólt, majd az ötödik percben ki is egyenlített. A 8-ik illetve a 18-ik percben Čakovec centere Hirson I., újból gólt dobott a lendvaiaknak. A Čakoveciek ellentéte ereje isasan megtört, csupán Teke Ilonka bravuroz leszőkése hoz újabb eredményt. Erős küzdelem után Hadrovics Gizellának sikerül a 21. percben egy újabb góllal az eredményt kiegyenlíteni. A játék a végén erős tempóban folyt, minek eredményeképpen Hirson I. egy újabb gólt juttat a lendvaiak kapujába. Jók voltak: Hirson I. és II., Gersmann Boriska; a lendvaik részéről a Hadrovics, Teke, Révész és Elefant és Deutsch.

Külön megemlést érdemel a két kapus: Eppinger és Socsics, utóbbinak köszönhető Čakovec, hogy nagyobb vereséget nem szenvedett.

## Baranyai magyarok közt

### Vörösmarttól—Zmajevácig

Baranya, az SHS királyság pompázó és egészséges magyar szigete lakói békésen, szorgalmasan végzik napról-napra megszokott munkájukat. Batinától alig negyedórás vasúttal közelített meg Vörösmartot, színes hegyek, szakadékos völgyek között.

Vörösmart egyike Baranya nevezetes történelmi helyeinek, emlékezetes multtal, magyar emberek, magyar portáival, tisztességtudással, vendégszeretettel, tradícióval. A falu felett zöld hegyek termő és messze földön híres szőlőkkel, a hegyeken bevált pinceüregek sorakoznak.

A község ma két részből áll. Egyik részében a reformátusok, a másikban katolikusok laknak példás egyetértésben.

Ilyenkor őszkor, szüret táján, különösen élénk élet jellemzi Baranyát. Hangos szüreti napok, még hangosabb és vidámabb esték verik fel a máskor csendes vidéket. Vörösmartot különben, mint azt poros könyvtárak, poros följegyzései megörökítették: multja teszi érdekessé. Ez a mult még az 1300-as évekig nyúlik vissza. A följegyzések szerint a községet egy vöröshajú asszonyról nevezték el, akit Vörös Mártának hívtak és aki kegyetlen volt és teljhatalmu ura a vidéknek. Temérdek kincsével a Duna medrében pusztult el.

Ma már a legenda lassan elmosódik, mindjobban nő a kétkedők száma és mégis a legkisebb hegyi szélzugást is ennek tulajdonítják az apró házak babonás lakói.

A vörösmarti községhezán egy értékes könyvet őriznek, amelyet büszkén mutatnak meg az arra járó idegeneknek.

A könyvet V. Ferdinánd adta Vörösmart községnek 1841 december 16-án. Meghagyja benne, hogy a község »jövőben folytonosan, minden időben, városiak nevezetesséke«.

Ezt az okmányt joggal kapta a község, mert még ma is fontos kulturpontja Baranyának.

Olvasókörök, könyvtár áll a lakosság rendelkezésére és habár iskolái manapság alig vannak, a községben nem igen lehet analfabétát találni.

A község vezetőinek, Fábrián Zoltán, Mayer Mátyás, Bánócy, Pilsli, Csépan és a kedves és képzett református lelkész: Novák Olga érdeme, hogy ez a község még ma is elhagyatottságában, pártolja a kulturát és nemes áldozatkészéggel fejleszti azt.

Vörösmart mai neve Zmajevác. Az ember végigutazhatja Baranyát, pihenőt tarthat minden egyes pontnál, mindenütt fogadott olyan közvetlenséget, meleg fogadtatást és meglepő vendégszeretetet talál, amely ma rendkívüli és szinte hihetetlen. Ilyen érzésekkel távozik az ember Vörösmarttól is, a rendkívüli értékekkel bíró, faji öntudatára büszke, szorgalmas és fejelemzett népföldjéről.

(m. a.)



## A tél örömei

A meteorológiai intézet jelenteti: Tulnyomóan hideg idő várható helyenként csapadék-kal.

(Szin polgári lakás. Ebéd után. Jelen vannak a papa, a mama és Bandika, aki első gimnazista.)

**Bandika:** Apa, kérem, legyen szives nekem segíteni az iskolai feladatot megcsinálni.

**Apa (hogy tekintélyt tartson):** Hallatlan! Egyedül nem tudod megcsinálni azt a dolgozatot? Mit gondolsz, én is nagyapához mentem, hogy segítsen a feladványomat megcsinálni?

**Bandika:** Te nem mentél, mert nagypapa nem is tudott írni. Nem járt iskolába.

**Apa:** Elhallgatsz rögtön, te szemtelen kölyök! Na, mi van feladva?

**Bandika:** A négy évszak örömei van feladva négy leckének. Az őszt már megcsináltuk, most jön a tél. Arról kell írni, hogy milyen örömei vannak ennek az évszaknak.

**Apa (nagyképpen):** Tehát diktáljok. Ird, fiam! »Mint minden évszaknak, úgy a tének is megvannak a maga örömei.« Pont.

**Bandi:** Pont.

**Apa:** »Ilyenkor künn zimankós idő van — vessző —, de benn a jól fűtött szobában, kellemes melegben, gondolunk arra...«

**Anya (aki eddig hallgatott, most végre megszólal):** Jaj, fiam, most jut eszembe, itt volt a Schwarz és azt mondta, hogy a fa ára egyre emelkedik. Adjál pénzt legalább ötven mázsára, ugyanis csak drágább lesz és a nyakunkon a tél...«

**Apa:** Ne zavarj most, kérlek, a gyerekek diktáljok. »Ilyenkor jó melegen felöltözve kimegyünk a jégpályára...«

**Anya:** »És azt hiszed, hogy a bundát az utolsó percre fogom hagyni, hogy aztán megint kibeszéld: itt a tavasz, már nem kell bunda. Nem, fiam, az idén nem leszek olyan buta...«

**Apa:** »... a jégpálya, ahol kellemes társaságban elszórakozunk.« Pont.

**Anya:** A társaságot ne is említsd. Egy rendes rongyom nincs, amit felvehessek a télen. Te persze azt hiszed, hogy ismét Hamupipőke leszek...«

**Apa:** »A korcsolyázásnál gondosan ügyelünk arra, hogy ne fázzunk meg és ezért jól felöltözünk.« Meg van, fiam?

**Anya:** Persze, felöltözünk, ha van mibe. Kellene egy kis rövid bunda is, az ember néha csak kimegy a jégpályára. Egy olyan kis tigrisbunda, aránylag nem is drága.

**Apa:** »A hó is leesik és mi elme gyünk szánkázni. Csilingel a szán, hul a hó...«

**Anya:** A hó hull, de hócipő még nem hullott le az égből. Azt hiszed, hogy a tavalyi vacakkal fogok ismét kitelelni. Azt ne reméld, fiacskám.

## A romániai svábság iskolaharca

*Ne részesüljenek mostohább elbánásban, mint az összeomlás előtt!*

A bánági német-sváb néptanács végrehajtó bizottsága ülést tartott, amelyen iskoláinak ügyével foglalkozott. Egyhangú határozattal kimondta, hogy a német parlamenti képviselőknek a nagyromániai német iskolai oktatás biztosítására folytatott tárgyalásai a bánági sváb népben súlyos kiábrándulást idéztek elő, mert a sváb nép szószólóinak szívós kitartása, fáradhatatlan törekvése ellenére az állami közoktatásügyi vezetők a németiség jogos közvetítésével szemben csak igen kis megértést tanúsítottak. Az emiatt tapasztalható ekeseredés annál érthetőbb, mert iskoláinak gyorsan meginduló romanizálása ellentétben áll a gyulafehérvári határozatokban adott biztosításokkal. Ezeket az ígéreteket a román nép hivatott képviselői eskü helyett tették meg, a király pedig azokhoz ünnepélyesen hozzájárult. Ennek egyenes következménye volt, hogy a német telepések önkarakatukból beilleszkedtek az új államrendbe.

A végrehajtó bizottság minimumként a következőket követeli:

1. Minden német elemi iskolát,

**Apa:** »... hull a hó, csillog a hó a földön, mint a gyémánt...«

**Anya:** És azt hiszed, elfelejtem, hogy a tére ígértél egy gyémántos karkötőt...«

**Apa:** »Ehőn aztán a karácsony, a legszebb ünnep, amelyen szép ajándékokat kapunk jó szüleinktől.«

**Anya:** Már most kijelentem, hogy karácsonykor nem hagyom kiszurni a szemem valami csokélységgel. Burtort ígértél, már mindenkinek van, az ember a föld alá szeretne sülyedni szőgyenében...«

**Apa (Anyához):** Egy pillanatra, fiam, csak fejezzem be a diktálást, aztán beszélgetünk a dolgokról. Irjad Bandi: »Mint láthatjuk, tékát a tél egyike a legkedvesebb évszakoknak, amelynek megvannak a maga örömei.« Pont.

(s. a.)

igly a felekezeti községi és állami iskolákat az első négy osztályban, minden másnyelvű oktatástól mentesítsék, amint az minden kulturálmában szokásban van és pedagógiai szempontból észszerűnek elismertett. Minden más rendszabály csak az ifjuság művelődésének súlyos akadályát jelent, mely az állam séreime is. Az ötödik osztálytól kezdve hetenként két-három órán át oktassák a román nyelvet.

2. A németnyelvű középiskolák az oktatási nyelv kérdésében ne részesüljenek mostohább kezelésben, mint azon német, román és szerb középiskolák, melyek az összeomlás idején az 1883. évi 30. törvények értelmében működtek. *Lehetetlenség, hogy a román állam németnyelvű állam-polgárait ezen hívó alá süllyesse, mert különben Európa összes népei elől elvesztené minden politikai hitelét.*

Ez az alapos megfontolás a Bán-ság katolikus svábait arra készteti, hogy a piarista gimnázium romanizálása ellen a leghatározottabban állást foglaljan, mert a bánági katolikus svábok ennek az intézetnek

a keretében német tannyelvű párhuzamos osztályokat kívánnak, illetve egy német katolikus főgimnázium felállítását már ismételtlen követelm fogják.

3. Határozottan tiltakozunk az egyetemi felvételi vizsgák ellen, mert ez az érettségi bizonyítvány, elértékrelonítését jelenti, a jövő főiskolai hallgatókat igazságtalanul terheli és gyakorlati megvalósulásában nem egyéb a numerus clausus egy neménél, tehát akadémiai ifjuságunk tanszabadságának érzékeny megrövidítése.

Végül megállapítja a sváb néptanács, hogy a követelésekért azok teljesítéséig harcol és e küzdelemben Románia minden német lakosa összefog, annak sikerét becsületbeli ügynek tekintí.

A romániai magyar kisebbséget igen közelről érdekli a svábságnak a maga iskoláért folytatott küzdelme, mint a magyarsággal párhuzamos akció. Fontosak a határozatok azért is, mert a svábságot mégsem lehet megrágalmazni az irredentizmus vádjával mint a magyarságot, mert önként csatlakozott Romániához.

## Süügesztenye

*Megjelentek az uccái ujra a feketé kis kályhák, amelyek a tél kezdetét jelentik. Kivonultak a standjukra a gesztenyesütő nének, akiknek egész télen át kormos, fekete a kezük a sok gesztenyesütéstől és amikor zuzmards téli esteiken elsielünk mellettük, szinte irigyeljük őket, hogy ezeket a dolgos, fekete kezeket a pirosító parázs fölött melegíthetik.*

*Az uccasarkok kicsi gesztenyesütő kályhái a tére emlékeztetnek, a tére, amely jön kéréshetellenül, talán már itt is van a közelünkben és holnap vagy holnapután arra ébredünk, hogy tehérek a háztetők az első hótl és zuzmardsak az ablakok. Az uccasarkokon felállított kis duruzsoló kályhák sok embernek a hideg szobát juttatják az eszébe, az otthoni kályhát, amely jéghideg és*

## Kétszer kettő az öt

Itta: Kiss Ulmos

Kis, szöke feje mozdulatlanul fektült a tenyerében, ahogy az apja színes meséin csüngött az érdeklődése. Csak a szeme volt nyugtalan lobogással teli: nagy tettek akarása az apja meséi ártatlan birodalmának világában, ahol Isten fősága, mindenhatósága, királyok és hamupipőkék, büszke sasszárnyak és pacsirtadalk szerepelnek csintalan és szorgalmas fiúkkal, akik már az egyszeregyet is tudják.

— Mi az az egyszeregy? Mondd, apa! A tanítóbácsi azt mondta, hogy holnap azt tanuljuk.

— Akkor majd megtanulod — mondta az anya, tühegyyel az öltéseket babrálgatva és gondolatban 20 év előtti iskolapadok képzelet. Hogy az ő gyermekének is így kell vessződni a rettenetes számokkal!

— De apa! Én akarom! Mondd, mi az az egyszeregy?

Gyorsan megértette: egyszer egy az egy, egyszer kettő az kettő, egyszer három az három...«

Az anya körtéket hozott az asztalra. Hogy nyult volna utánuk, hogy harapott volna zamatos husukba!... de az apa kezei között tilos demonstráló eszközökké váltak a csábító csemegék.

Látod, fiam! Itt van egyszer két körte, ugy-e? az két körte. S aztán még egyszer két körte, az kétszer két körte. Mennyi az? számold össze!

— 1, 2, 3, 4 — kiáltott boldogan a fiam már fel is térdelt a székre, hogy közelebről lássa.

— Tehát kétszer kettő az négy.

Az anya megérezte, hogy a gyerekek nemcsak a számtani feladatot nézi kíváncsian, hanem a körték után is vágyódik möhön.

— Mind a négy körte a tied.

Micsoda boldogság, milyen leirhatatlan öröm, négy körte és ez mind az övé. Ezért érdemes engedelmkedni és aludni menni.

— De most nem szabad enni belőlük, hanem majd holnap az iskolában. Most idetesszük szépen az éjjeli szekrényre.

S miközben az anyja vetkőztette, nézte a csemegéit, milyen jó lesz. 1, 2, 3, 4, — de milyen kár, hogy kétszer kettő az nem öt, most öt körtéje lenne.

— Ugy-e, anyuskám! a jó Isten mindent megtehet.

— Mindent!

— És ha én valamire megkérem, akkor megteszi?

— Ha jó vagy, akkor megteszi. Ha azonban rossz vagy, akkor hiába is imádkozol hozzá.

— De én jó vagyok — mondta huncut nevetéssel — és hogy komolyan, ünnepélyesen mondta anyja után estéli imáját, az anyja észre sem vette, hogy kis kezei még kis ideig összekulcsoltan maradtak és halkán könyörgött:

— Édes Istenem, add, hogy kétszer kettő az ne négy legyen, hanem öt.

Ahogy elaludt, az anya örömteljes szíve még egy ötödik körtét sorakoztatott a négy mellé az éjjeli szekrényen, hadd örüljön, ha reggel felébred.

A gyermekszoba végtelen csend-

jében éjjel megjelent a jó Isten és azt mondta:

— Amiért jó voltál, amiért okos és engedelmes gyermeke vagy a szüleidnek, meghallgattam az imádat s elrendeltem, hogy kétszer kettő az czentul öt legyen...«

S valóban, reggel, mikor felébredt és első pillantása az éjjeli szekrényre tévedt, nem négy, hanem öt körte hevert ott bohókásan, mosolyogva egymás mellett. Furcsa, áhitatos döbbenet érte kis szívét. Ismeretlen érzések viharja sepepte el a reggel megszokott friss, kacajos pajzanságát. Tudatra ébredt ösztönök érzésétől átszellemülten bírálta annak nagy jelentőségét, hogy amiért jó volt, megjutalmazták és hogy a jött jutalmául czentul kétszer kettő az öt.

Súlyos volt ez a gondolat, hogy ő milyen nagy, nagy valaki ebben a világban, amiért az ő imája meghallgattatott és ugyanakkor valami alázatos hála fogta el. Ez érzéskomplexumok terhével ment el az iskolába szóltanul, sápadtan, nagy újdonsággal, amit talán még nem is tudnak az emberek, szent bizonyítékkal a kezében, a papirzacskóval, 5 körte.

Számtanóra volt. A tanítóbácsi magyarázta az egyszeregyet.

— Kétszer kettő az négy.

S most a legcsendesebb, a legjobb tanítvány felugrott helyéről, vékony gyermekhangja szinte harsogott:

— Kétszer kettő az öt.

— De fiacskám! Én csak jobban tudom, kétszer kettő az négy.

— A jó Isten az éjjel elrendelte,

hogy öt legyen.

A hangja komoly volt, úgy mondta ezt, mint egy idetévedt próféta. A tanító azt hitte, hogy csintalan tréfa és »tállította a sarokba«.

— De tanítóbácsi kérem! — a jó Isten...«

— Oda állj ki, ha mondom és ha sokat beszélsz be is zárlak.

Kiált a sarokba. Nem duzzogott, csak szomorúan nézett a tanítóra, hogy az, aki megtanította arra, hogy az Isten mindenható, hogy az Isten akarata szent, Isten parancsának engedelmeskedni kell, az a tanító most megbünteti, mert az Isten ki nyilatkoztatására hivatkozott.

Ötthon sirva panasolta az anyjának:

— Nem megyek többé iskolába.

— Miért, kis fiam?

— Mert a tanítóbácsi nem szereti a jó Istent.

— Miért gondold azt?

— Mert nem akarta elhinni, hogy kétszer kettő már nem négy, hanem öt, hogy a jó Isten ezt így rendelte el, mert jó voltam. És reggel nem négy, hanem öt körte volt az éjjeli szekrényemen.

Az anya mosolygott, de nem mer-te megbolygatni a gyermek álmát, a jutalom édes örömét és csak anynyit mondott halkán:

— Kétszer kettő az négy, fiacskám!

A fiam szörnyű fájdalommal nézett a konyhába siető anyja után. Rettenetes fájdalommal és az első nagy csalódás tüskéjével a szívében gubbasztott kis székében, hogy már az anyuska sem akar hinni a jó, a szent, a hatalmas Istennek.



ki tudja, hogy lesz-e mivel begyújtani.

A tél a szegények legfélelmetesebb ellensége, azoké, akiknek nincs fűtőanyaguk, nincs meleg falujuk sem, akik hideg vackokban dideregnek a hosszú, zimankós hónapok alatt. Egy pár nap talán még csak és a kávéházak, éttermek ajtajában újból meg fognak jelenni a vézna, sápadt kis gyerekek és törődött asszonyok, hogy dermedt kezüket a fűtőesthez szorítsák egy kis jótékony melegért és ki nem látta volna még ezeket a szegényeket az uccasarki gesztenyesütő kályhák körül is szorongani, egy kis meleget lopva mohón és didergően.

Valamikor — néhány rövid esztendővel ezelőtt — még a sült gesztenyére néztek fájdalommal vágyakozással a kis rongyosok, a jó meleg, édes marónira, amely ott piroslott a kályhákban, vagy a kosarak puha párnái alatt, de még magyot változott ez a nehéz, csunya élet és már nem is a sültgesztenye az álma és elérhetetlen vágya a kis nincstelvényeknek, hanem a meleg kályha, amelyben a gesztenye piroslik.

Az uccasarki gesztenyesütő-kályhák mintájára nagy-nagy kályhákat kellene felállítani tereken, utkeresztbúcsóknál és külvárosi házak sívár zugaiban, hogy a didergők, a tél szomorú szenvedői melegedhessenek a jótévő lángok körül. A szeretet melegét kellene a dermedt szívek kihűlt kályháiban meggyújtani...

(I. f.)

# SAKK

Rovatvezető: Maróczy Géza

103. számú főldvány.  
Miss Bedall-tól.  
Sötét: Ka8; Ha5 és e6; gy: a7 (4).  
Világos: Kc8, Vg1; Hd5 (3).  
Matt kettő lépésben.

104. számú főldvány.  
Stubbs G.-tól.  
Sötét: Kf5; Bf3; Hg1; gy: g5 (4).  
Világos: Ka4; Vh5; Bf2; Fa1; Hf6 és g6; gy: d5 (7).  
Matt kettő lépésben.

104. számú játszma.  
Játszották a trieszti vegyes mester-versenyen 1923 szeptember hó 2-án.  
Világos: Roselli S.  
Sötét: Yates  
1. e2—e4 e7—e5  
2. Hg1—f3 Hb8—c6  
3. Ff1—b5 a7—a6  
4. Fb5—a4 Hg8—f6  
5. elsáncol Hf6×e4

Tömörebb játékot ad 5. . . . . Ff8—e7, a szöveglépés után a játszma irányítása a világos tábor vezetőjének kezébe kerül.

6. d2—d4 b7—b5  
7. Fa4—b3 d7—d5  
8. d4×e5 Fc8—e6  
9. c2—c3 Ff8—e7

Eddig szól dr. Tarrasch elemzése, innen azután nagyon elágazó utak indulnak ki, amelyek közül nem egy még teljesen járatlan.

10. Fc1—e3 . . . . .

Ez a lépés látszik a legtermészetesebbnek, mert megakadályozza a sötét vezérgyalogos előnyomulását, ami az egyetlen út a kiegyenlítéshez, figyelmet érdemlő lépés azonban 10. Bf1—e1 is, minthogy az újabb elemzések a »Breslauer« áldozati változat korrektségét kétségessé teszik.

10. . . . . elsáncol  
Nem a legjobb, véleményünk szerint itt 10. . . . . Hc6—a5 a helyes, pl. 11. Ff1—d2! He4×d3; 12. Hf3×d2; Ha5—c4! stb. körülbelül egyenlő játékkal. Világos a királysáron, sötét a vezérsáron manőverezhet.

11. Ff1—d2 f7—f5  
Még mindig ajánlatosabb volt Hc6—a5 s azután cserélni a huszárt d2-ön, a szöveglépés után aligha van mentés a sötét részére. A szokásos 11. . . . . Fe6—g4? nem kielégítő; 12. Hd2×e4, d5×e4; 13. Vd1—d5! miatt.

12. e5×f6 ep. He4×f6  
13. Hf3—g5! Fe6—g4

A futó nem tartható e6-on, pl. 13. . . . . Vd8—d7; 14. Hd2—e4! mint azt Breyer játszotta dr. Tarrasch ellen.

14. f2—f3 Tg4—f5  
15. Hd2—e4! . . . . .  
Nyer egy gyalogost s ezzel a megnyitás értéke megállapítást nyert.

15. . . . . Kg8—h8  
Nincs más lépés.

16. He4×f6 Fe7×f6  
17. Vd1×d5 Vd8—e8

Valamivel jobb volt itt, 17. . . . . Ff6×g5, 18. Fe8×g5, Vd8×g5; 19. Vd5×c6 stb, a gyalogoselőny azonban ekkor is megmarad.

18. Bf1—e1 Hc6—e5  
19. Fe3—f4! Ba8—d8

Hibás számítás, a legjobb volt még 19. . . . . c7—c6, pl. 20. Vd5—d6, Ve8—g6; 21. Be1×e5, Ff6×e5; 22. Vd6×e5 stb, világosnak kettő tisztje és gyalogosa marad a bástya ellen, vagyis több mint elegendő anyag.

20. Be1×e5! Ff6×e5  
Nom mentés 20. . . . . Ve8—g6 sem, a lehetséges 21. Hg5—f7+ miatt.

21. Vd5×e5 Ve8—g6  
22. Ve5—e7 h7—h6  
23. Hg5—f7 sötét földatta. +

Érdekes és elméleti értékű játszma.

**Az új zeneműjegyzékünk elkészült, kívánságra bárkinek megküldjük**

**Vig Zsigmond Sándor**  
zeneműkereskedése Subotica.

Az új 7132  
**Rózsavölgyi Karácsonyi Album**  
ára 60.— dinár.

**MOZI NAPTÁR**

Október 15-től 17-ig:  
Szent Mihály (Petrović Svetislav) Orient film.

Október 18-tól 21-ig:  
Essex grófja (Eva M y) Bosna film.

Október 18-tól 21-ig:  
Légy a kicsi feleségem, nagy kacagató est (Max Lindner) Mosinger film.

Október 25-től 28-ig:  
Kis csibész (Jackie Coogan) Mosinger film.

Október 25-től 31-ig:  
Pálinka (Zola Emil regénye) Bosna film

November 1-től 7-ig:  
Ut a boldogság felé (Legjobb Griffith film) Balkan film.

November 5-től 7-ig:  
Panin Sergius (Ohnet regénye) Bosna film.

**Szerkesztői üzenetek**

T. L. Džombolj. Írása bármilyen közvetlen és megható, csak az apróhirdetések között közölhető.

G. B., Sombor. Magánlevél megy.

R. N., Kikinda. A Vajdasági Magyar Írók Almanachja november végén jelenik meg Dettre János és Radó Imre szerkesztésében. Az Almanach összegyűjtötte az itt élő magyar írókat kivétel nélkül s ezért híven fogja reprezentálni a sokat vitatott vajdasági magyar irodalmat. Az Almanach a **Bácsmegeyi Napló** szerkesztőségében rendelhető meg. A kötet ára 50 dinár lesz, a kevésszámú amatőrpéldány száz dinárért jegyezhető elő.

Mali-Đijaš. A beküldött sakkipartiekból nem lehet megállapítani a játékerjét, mert az ellenfelei olyan inferiorisan rosszul játszottak, hogy minden partit már a megnyitásban elvesztettek. A megnyitásban van egy-két jó lépése, de ezeket a lépéseket a könyvek is ajánlják s így nem lehet tudni, hogy csak a közép-játékig jutott volna el a parti, megtalálta volna-e ott is a legjobb lépéseket. Azt ajánljuk, jöjjön be egyszer Suboticára, az itteni sakk-körben fog találni egy pár erősebb játékost, aki önnel szívesen játszik. Az itt mutatott játékerjeje a jövőre nézve már több utbaigazítást fog adni, mint a beküldött partik.

R. Vrbasz. Versében nincs nyoma sem az eredetiségnek, az egész úgy hat, mint jól ismert versek eltorzult visszhangja. Sem ez a verse nem közölhető, sem azok, amiket ezután fog írni.

Manfred. Levele azt bizonyítja, hogy a verset tökéletesen félreértette. Figyelje el, tulzott szerénytelenség kell ahhoz, hogy annyi helyesítési hibával, mint amennyi az ön levelében hemzseg, magyar irodalmi terméket megbírásson. Ha a magyar nyelv annyi érdeklődést nem kelt önben, hogy a helyesírás szabályait elsajátítsa, parancsoljon talán csöndben maradni akkor, amikor magyar vers megszólal. Ahelyett, hogy a magyarságát hangoztatja, inkább méltóztassék megtanulni magyarul írni és — olvasni.

**Miért használja mindenki a Szent György fluidot?**

Mert sokkal jobb mint a vizes sóbor-szeszek, mert nem svindli és hatása biztos. Próbálja meg: megfázásnál, fejfájásnál, derékfájásnál, fogfájásnál. Dörzsölje be: csuszánál, rheumánál, kéz-, láb- és inrándulásnál, ütődésnél, zuzódásnál. Vegye be: étvágytalanságnál, gyomorgörcsöknel, hányinger-nél, hasmenésnél, mindig utasítás szerint és bámolni fog a gyors hatáson.

Készíti:  
**Zota d. d. gyógyszer- és tápszergyár Sombor.**

Ára 1 üvegnek 10 dinár egy speciális nagy üvegnek 20 dinár. Vizonteladónak nagy engedmény. A pénzt előre kell beküldeni. 708

Hat üvegnél kevesebbet nem küldünk.

**HA ELEGÁNSAN ARAN ÖLTÖZÖDNI**  
ugy tekintse meg

**őszi és téli szöveteimet!**

Raktáron tartok: stómy-, raglán- és télikabát- szöveteiket. Briccses 300 dinár. Raglán és télikabát 1000 dinártól kezdve mérték után a legújabb divat szerint — Megrendelhető:

**NÁVAY ISTVÁN**  
polgári- és egyenruhahagyományánál, Subotica, Somborski uti 2. (Nagytemplom mellett) Dr. Kiss-ház.) 6553

**BÉLYEGGYŰJTŐK!**

Gyűjteményüket csak úgy tudják teljesíteni, ha a „BANATIA“ kör-küldeménybe belépnek. Gazdag választék külföldi bélyegekben. Választék referenciák cielemben.

**FEKETE SÁNDOR, DŽOMBOLJ.**  
Kérjen kör-küldeményre vonatkozólag prospektust. 7935

**? ZONGORÁZIK ?**

Moravetz zeneműkereskedés Timisoara (Románia) tartalmaz zeneműgyűjteményeket érdekelni fogja. Kérje még ma ingyen.

**IRTSUNK PATKÁNYT „RATOL“-al**

Kapható gyógyszerárakban, drogeriáknál és **ODIO RATOL VETERINARIA** KEH. D. D. ZAGREB, ankopanska u. 18. Tel-fon 19—77.

**Valódi szépségápolószerek, Amelyek megtartják, Amit ígérnek!**

25 év óta a világ minden részén kipróbálták, dicsérik és szeretik a valódi Elsa szépségápolószereket Feller gyógyszerész-től.

**ELSA ARCKENŐCS** biztos bőr védőszer szeplők, napfélegetés, arcfoltok, érdes bőr ellen, megszüntetik a mitesszereket, pattanásokat, ráncokat és mindennemű bőrtisztítást, 2 nagy porcellán tégely 25 dinár.

**ELSA LINIOMTEJSZAPPAN** a legenyhébb, legfinomabb szépitőszappan. Az összes szappanok legkiválóbbja Teljesen ártalmatlan, nagyon jól habzik, szerény, finom illattal 4 nagy darab csomagolással együtt 35 dinár.

**ELSA HAJNÖVESZTŐ KENŐCS** erősíti a fejbőrt, megszünteti a hajhullást, hajtörést, korpaképződést, korai őszülést stb. 2 nagy porcellán tégely ára csomagolással és portóval együtt 25 D. Egy kísérlet elég hogy ön ismondja:

**Ez az igazi!**

Keressen minden üzletben csak valódi Elsa-készítményt Feller gyógyszerésztől. Fenti árakhoz ezidőszent még 5% felár számíttatik.

A megrendelő leveleket így tessék címezni: **FELLER V. JENŐ** gyógyszerész **STUBICA DONJA** Centrale 185. Hrvatska.

**Legolcsóbb bevásárlási forrás**

**kötött-szövött árukban!**

**MIKŠA KIŠ SUBOTICA**  
RUDIČEVA ULICA 2.

**Nagyban!** **Kicsinyben!**

Kötött kabátok, jumperek, figarók, gyermeköltönyök, sálak stb. Női harisnyák, férfizoknik, gyermekharisnyák stb. Meglepő olcsó gyári árakban. Jumper pamut óriási választékban. 0000000000



# DRALLE-féle ILLUSION

világító torony alakban.

Virágcseppek  
alkohol nélküli  
csodálatos  
természetes  
illattal.

Egy csöpp elég



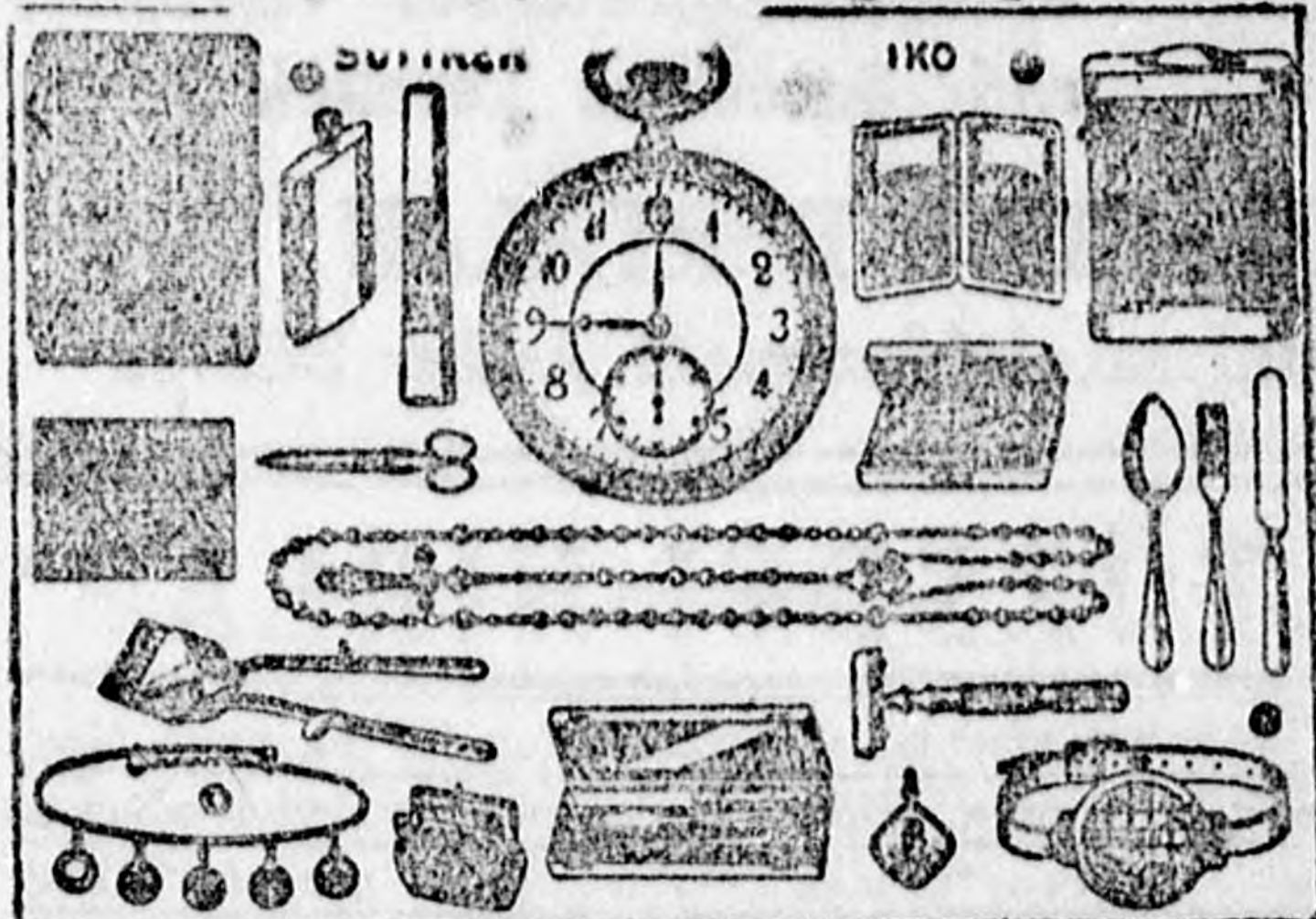
gyöngyvirág, ibolya, rózsa, orgona, heliotrop,  
poppy (tropikus mák) stb.

Főlerakat viszontelárusítók részére:

ISIS D. D. Georg Dralle osztály Zagreb,  
Palmotičeva ulica 66. 7935

# JÓ CIPŐ csak a SUTTNER CIPŐ

felülmulhatatlanul tartós és szép formájú férficipők  
erős, finom bőrből. Elegáns és modern női- és leány-  
cipők, jó és kényelmes lécipők és szandálok. Dus  
választék ingekben, nadrágtartókban, sportsapkákban  
Mindezt megtalálhatja Suttner gazdagon illusztrá



diszárjegyzékében, amelyben mindennemű evőeszkö-  
zöket, ollókat, zsebkéseket, cigarettá és dohánysze-  
lencéket, beretváló készülékeket, öngyújtókat, láncó-  
kat, keresztelő érmekeket és minden egyebet megtalál  
amire ajándékoknak vagy saját magának szüksége lehet.  
Azonkívül Feller V. Jenő stubica-donjai gyógyszerész  
híres Elsa-készítményei is hozzácsomagolhatók a ve-  
vők nagyobb kényelmére. Kérje a nagy képes ár-  
jegyzéket, amelyért csak 2 dinár portót kell erre a  
címre küldenie:

H. SUTTNER Ljubljana 976.  
széki déli áruhaza (Slovénia).

# SZÁLLITUNK

prompt napi áron ab zagrebi raktárunkról  
mindenfélé

# GÉPET és SZERSZÁMOT

asztalosok, butorgyárak, bogzárok és fűrésztelek  
részére lakatosok, műszeresek és javítóműhelyek  
részére, bádigosok, bádóg- és fémáru gyárak részére.  
Gazdag raktár transzmissziókban, nyersolajban és ben-  
zinmotorokban, forrasztókészülékek és csapágyfémek.

# SZERSZÁM és GÉP R. T.

KARL JETZBACHER  
ZAGREB, VLAŠKA ULICA 25.

# Lehetőleg románul tudó orvost keresek

gazdag bánati községbe, ki  
S. H. S. állampolgár és joga-  
sitott S. H. S. területen ren-  
delni. Cím a kiadóban. 7769

Önálló magyar, német, francia levelező  
ki ezenkívül beszél angolul, olaszul, gö-  
rögül, románul és bolgáruul, keres na-  
gyobb városban levő vállalatnál vagy  
részvénytársaságnál levelezőt és köny-  
velőt állást. — Több külföldi cégnél  
mint levelezési főnök működött már. —  
— Ajánlatokat a fizetés megjelölésével  
„ÖNÁLLÓ” jellegre kér a kiadóba.

7949

# Szőlőtaposó zsákok zsinagból

szilva-, sós-, lisztes-, gabonás-, komlós-  
zsákok jutából, egyéb mindenfajta  
új és használt zsákok. Hessianok.

Kocsi- és vagonrakó pony-  
vák minden méretben, rende-  
lésre azonnal elkészítetnek.

Zsinagok minden minőség-  
ben és vastagságban  
a legjutányosabban  
beszerezhetők:

# AVRAM SCHIFF

zsák-zsinag-nagykereskedőnél,  
zsák- és ponyvaköleszénznél.

Központ: Novisad

Futaki ut 4. szám

Telefon 403

Sürgöncim

Jutešif

BEOGRAD

Kraljevića Marka 7

Telefon 29-25

Sürgöncim

Kanapia

Fiókok:

Zagreb, Bécs, Budapest

Kérjen árajánlatot!

# AUSTRO MOTORETTE 1 PS

a jelenkor legjobb motorkerékpárja

nagyon kevés benzint  
fogyaszt és nagyon könnyű

# AUSTRO-DAIMLER és PUCH

automobil és motorgyár r.-t.

Vezérképviselőt

OSIJEK I. ALEKSANDROVA ULICA 8.

# GAZDATISZT (INTÉZŐ)

25 évi nagy gyakorlattal bír a gazdaszat min-  
den ágában, állást keres azonnali belépésre,  
vagy későbbre, esetleg ehhez hasonló állást  
is betölt. Cím a kiadóhivatalban. 7950

A PÁRISI LAFAJET, BON MARCHE és EGYÉB HASONLÓ ÜZLETEK MINTÁJÁRA!

# Braća H. Gabaj Beograd

különleges szövet- és selyemáruháza a „KORONÁ”-hoz

Knez Mihajlova 33. szám.

TELEFON 23-22.

Külön osztály MARADÉKOK nagyban és kicsinybeni eladására: RENDKIVÜL NAGY KÉSZLETEK MARA-  
DÉKOKBAN férfi és női szövetek, selyem, bársony, velour-de-line, dublészövet és minden egyéb más cikk

KÜLÖNÖS FIGYELEMBE AJÁNLJUK A KÖVETKEZŐ MÉLYEN LESZÁLLITOTT ÁRAKAT:

Velour-de-len 140 cm. széles 150, 180, 200, 230 dinár métere. Férfi szövetek 100, 120, 150, 180, 200, 250, 300 és 360 dinár  
métere. Bársony gyermekruhákra 50 dinár métere. Ruhabársony 165 és 220 dinár métere. Bársony selyem velour  
siffon 350 dinár métere. Krepp de chine 100 és 120 dinár métere. Krepp Floris 140 dinár métere. Krepp Radium 190  
dinár, Krepp Banjo 270 dinár métere, Charmouz 250 dinár, Krepp satin Milbourg 300 dinár métere. Selyem- és fél-  
selyem bélések sima és mintás 80, 120 és 170 dinár métere. — Satinbélés 100 cm. széles 36, 45 és 55 dinár métere.



Telefon 69 és 21-30

**SJEDINJENE**  
**KREČANE D. D.**

ZAGREB, Vlaška ulica 40

szállítanak:

# I-a meszet

legmodernebbül berendezett Novi-marofi és oćurai mészégetőiből.

Havi teljesítmény cirka 120 vagon. 4746

Stara-Kanizsán, a város közvetlen közelében az ízr. temető háttámaszt egy 3 pár lőre, 2 szita és egy koptatóra berendezett jőforgalmu és üzemben levő szőlőmalom, lakóház és gazdasági épületekkel együtt eladó és azonnal birtokba vehető. Tudakozódni lehet: HUSZÁGH ISTVÁN nyug. városi főjegyzőnél Stara-Kanizsán. 7806

## ELADÓ

7909

1 drb. stabil benzínmotor 8 HP  
1 drb. Ganz-féle 12 sz. hengerek, több Radial szita, különböző szerelésből visszamaradt öntöttvas kerek

### SZÉKELY BERTALAN

malomtulajdonosnál Adán, Bácska

## „TŐZSDEI HIRLAP“

a legelterjedtebb, legjobb budapesti napilap. Megjelenik naponta délután 8—12 oldal terjedelemben az összes európai tőzsdék zárókurzusával, szenzációs közgazdasági értesülésekkel, bő politikai-, művészeti- és sport-rovattal. Mindenki olvassa, akit a tőzsde, a valutapiacok, a közgazdaság eseményei érdekelnek. Napenkénti melléklet: „GAZDASÁGI HIREK AZ UTÓD-ÁLLANOKTÓL“. A „Tőzsdei Hírlap“-ban minden hirdetés feltétlenül eredménnyel jár. Budapest, Magyarország összes városaiban és községeiben, Bécsben, Berlinben, Európa összes fővárosaiban a rikkanások ezrei és ezrei árusítják.

A „TŐZSDEI HIRLAP“  
SZERKESZTŐSÉGE, KIADÓHIVATALA és NYOMDÁJA:  
BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 78.

## Garanciával javított Wolf-Lanz LOKOMOBILOK

10/20	40/65	135 175	1913—1921
15/25	55/82	145 195	évben
20/32	70/100	200 300	készültek
26/42	85/120	300 400	
30/49	100/150	400 600	

Egyéves gyári garancia!  
Elsőrendűen teljesen kijavítva!  
Tekintse meg 20 lokomobilből álló állandó kiállításunkat!  
**BRAĆA FISCHER D. D.**  
Zagreb, Pantovčak 5. 7675

## KAIN LAJOS

hangszernagykereskedő, zongora és hangszerraktár. -- Főüzlet: Subotica.



Prva

Osječka Tvornica za Preradbu Drva d. d. Osijek  
Első Osijek-i Fajmunkáló Gyárilap R. T. Osijek

Telefon 58. — Sürgőny cím „Dvorad Osijek“

Gyárt mindennemű butorokat a legolcsóbbtól a legdrágább kivitelig. Iroda-berendezések, amerikai íróasztalok és redőnyös szekrények, továbbá különféle eszközök asztalosok és pintérek részére.

## SÖRÖSHORDÓK

valamint hordók raktározáshoz és szállításhoz, kádak a legprimább szlavonai tölgyfából, továbbá különféle zsiros és olajshordók.

## VESZ és ELAD

különféle keményfaanyagokat.

## Saját készítményű kötöttárak

### ISKOLARUHÁK

leányok részére.

### KÖTÖTTI KOSZTÜMÖK

a legdivatosabb kivitelben.

Csikos divatmellény  
200 dinárért kapható

### NŐIRUHÁK

új modellek, rendkívül nagy választékban  
leszállított áron kaphatók:

## BECK JENŐ

kötöttáru készítő Subotica, Pašičeva u. 8.  
(Gözfürdő mellett)

**G**YÁRI RAKTÁR FONALAKBAN, KÉZMŰ- és NYOMOTTÁRU  
VALAMINT TRUMAUI VELOUR NAGYKERESKEDÉS  
**SINOVI JAKOVA BRUNNERA ZAGREB**

7874

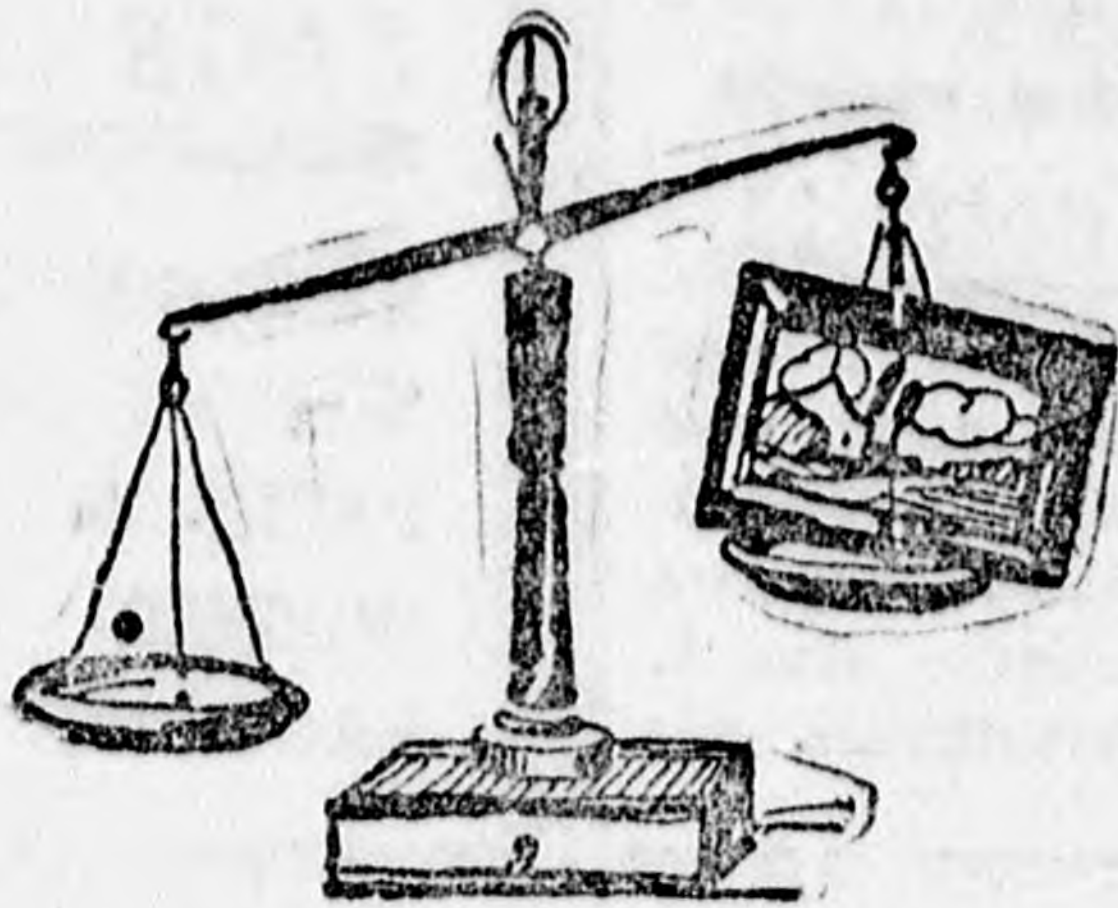
TELEFON 18-10, 1-42.

TRG NA SAJMIŠTU br. 1.



**335** zobnaticai föld  
parcellákban eladó  
**hold**  
Dr. Vécsei Samu  
ügyvéd  
Subotica  
Bene Sudarevićeva ul.

**Rejtvény.**



A múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése:

**Ingyenes előadás**

Helyesen fejtették meg 342-en. Könyvtárlapokat nyertek: 1. Rizzanyi Palmó Subotica, 2. Oth Bandika Pivnica, 3. Olan József Pacsir, 4. Janjat Herceg disponent zemalj ke banke Sarajevo, 5. Ifj. Kopilovics István Stara-Moravica, 6. Bisam Dédika Bacsa-T pola, 7. Kaufmann Edit Viki-Beeskerek, Slovenascka ul. 1., 8. Szilgig tny Lonci Zednik, vasuti állomás, 9. M teiszka Erzsébet Lok (B cs-m.), 10. W isz Zsigmond Subotica, Tur bicseva 18., 11. Aler Rjzsi Bacskepetrovoselo, 12. Szepesy Vera B.-Topola, 13. Kov es S ndor Ivan novics u. p. Szelozar Milec Bácska, 14. Ifj. Tóth Mihály (Vasár) M. ijdjos, 15. Bajsai István áll. tanító St.-Moravica, 16. Pap Béla Beograd, Stari-senjakdecsija ul. 3., 17. Kiss Jónka Trg Akademija Subotica, 18. Ékes Ilonka Staničić, 19. Reinger S erénke Stara-Kniza, 20. Fürst Frigyes és René Subotica Sienkovičeva ul. 11.

**WEITZENFELD és TÁRSA**

**SUBOTICA** Táviratcim: KENDERIPAR.  
Iroda: VÁROSI BÉRPALOTA.  
Telep: Sentai put. Telefon: 190. Alapitva: 1902.

Ponyvaeladás és kölcsönzés. Ajánl: lóokrocokat, tűzoltó- és kerti tömlőket, új lisztes, gabonás, gyapju-, toll-, komló- és szalmazsákokat, matrác- és rolettaszőveteket jutából és lenből, továbbá mindennemű házivásznat stb.

**ZSINEGEK, KÖTELEK VAGY HEVEDEREK!**

**Bün János és Gombos Antal**

férfiszabókhoz megérkeztek a legdivatosabb őszi és téli, angol és cseh szövetek.

A legelegánsabb utcai, estélyi és sport öltönyök, raglánok, télikabátok meglepő olcsó áron készülnek Subotica, **BÁRÁNYKÖZ 6. szám. 7354**

A wieni Lorenc A. tanár klinikának volt műtőorvosa  
**Dr. CEZAR KAJON**  
az ortopéd gyógyászat szakorvosa  
Bzograd, Studenička ulica 67.  
Rendel 2-4-ig. Telefon 25-29. Rendel 2-4-ig.  
Csont- és izombetegségeket, bénulásokat fejtötteknél, de főleg gyermekeknél. Hátgerinc elgörbüléseket, születésből eredő valamint később szerzett sérüléseket, u. m.: csípőficamodásokat, nyakmerevedéseket, lúdtalpakat, izommerevedéseket, valamint izo megerőtlenségeket, csonttöréseket és azok következményeit angolór és angolóros elváltozásokat sikeresen gyógyít. 7866

**Bükkhasábra és gyertyánfa**

elsőrendű száraz, waggontételben és kicsinyben  
**Aprított tűzifát**  
minden mennyiségben, legolcsóbban házhoz szállít.  
Kereskedőknek külön árak.

**ILIJEVIĆ TESTVÉREK**  
8025 Senčanski put 42. — Telefon 433.

**FÜZŐK**  
legújabb szabásu halcsontos — halcsontnőküli gummival és bebujósfűzők, melltartó, gyomorszorító  
**HASKÖTŐK**  
orvosok által legújabbban elismert és ajánlott szabás szerint készítik. Vidékre slusz- és csipőmért után.  
**VIRÁG LEONTIN**  
Subotica, Kralj Aleksander ul. 11. szám. Nemzetivel szemben.

**KRUDY GYULÁNÉ**  
**LEÁNYOTTHONA**  
a Szt. MARGITSZIGETEN  
Elvállal 6-12 éves korig leánykakat nevelésre, üdülésre. — Elebrangu ellátás, naponta ösziéri étkezés. Gondos oktatás Nye v- és zeneitanítás. Sijd. Sport. Állandó tartózkodás a szabad levegőn. Mérsékelt árak esetleg természetbeni fizetés. Felvilágosítást ad: KRUDY GYULÁNÉ MARGITSZIGET, KASTÉLY

**Blum Zoltán**  
tőzsde- és bankbizományos  
Budapest  
IV. Hajó-utca 12.  
Telefon 16-27, 46-47

Végez legkulánsabban mindennemű tőzsdei megbízást, vételt, eladást a budapesti tőzsdén.

**FAGYAPOT** Száraz, pormentes fagyapót ajánlunk tojáskereskedőknek, kárpitásoknak s a többi fogyasztóknak a legolcsóbb árakon. Mintázott ajánlatot kérésre küld.  
**SEČUJSKI i DRUG**  
Novisad, Futoški put 36.

**FAKERESKEDŐK**  
VÁSÁROLJANAK faragott és fűrészelt fát: gerendát, l-a filhtadeszkát, lécet, stafilít minden méretben továbbá mindennemű keményfát  
**BRAĆA MILETIĆ, ZAGREB**  
Hlica 199. — Fiók: CELJE. — Tojásládagyár.

Eladó 6 hengeres egy éves  
**STEYR LUXUSAUTO**  
Felvilágosítással szolgál: PANDEK F.  
Stari-Bečej. — Telefonszám 14.

**NAGY RAKTÁR**  
plüssök, mokettek, butorszövetek, afrilk, lőször, rugók, ágybetétgrádlik, roletták, jutta, vászon, szőgek és minden egyéb kárpitoskellőek legolcsóbb árakon.  
**I. Omerzo i Drug, Zagreb**  
Petrińska ul. 3., az udvarban. Tel. 21-83.  
7907

**Tartós, vízhatlan szigetelő és tetőfedő anyag!**  
Nedvesség ellen évtizedek óta ismert és kipróbált anyag  
**RUBEROID**  
kátránymentes tehát a tartáshoz szükséges mázolás fölösleges. — Mintákat és költségtervezeteket küld  
**Hrvatska Industrija**  
**Katrana d. d. Zagreb**  
Tronkova ulica 18. — Telefon 364. 1575

**ELADÓ**  
Sentán gyárnak ipartelepnek vagy gabonarárnak alkalmas Deperea ulica 28, 30 és 45. számú modern házaim. Bővebbet a tulajdonosnál

**Bilicky Károlynál.**  
Közvetítők díjaztatnak.

**TRIFAJLI KÖSZENET**  
bármilyen mennyiségben azonnalra Subotica-ról szállít  
**VUKOVIĆ i DRUG SUBOTICA**  
Telefon: 4-50

**Vadászok!**  
vadászfegyverüket és lőszerszükségletüket legolcsóbban  
**V. Bata Sin**  
cég Subotica Kralja Aleksandra ulica 7. vadászati cikkek nagykereskedésében szerezheti be  
Nagy raktár: Fabrique Nationale, Bayard, Ferlachti és Suhli fegyverekben világhírű Janssen fils & Co. belga fegyvergyár lerakata  
Raktáron minden caliberben. — Óriási választék.  
Lőpor eladás! Árjegyzék ingyen!  
Nagy raktár még:  
Vadásztöltényekben és vadászfelszerelésekben, valamint revolverekben és browningokban. Vojvodina legelső és legjobban felszerelt vadászati szaküzlete.  
Tessék próbarendelést tenni! Nagyban és kicsinyben!



**Wilhelm Wager**

kenderfeldolgozó és kötél-  
gyár Apatin, Stulrichter-  
gasse 1206. Telefonszám 27

Készít: szárítókötteleket, istrángokat, kötőféket, szénás-  
kötélet, lópokrókat kenderből és kócból. Felvonóheve-  
derek malmok és gabonahántolók részére, zsinighevederek  
minden szélességben, ablakrollók és kárpitosok részére.  
Hashevederek, halászhalók, halászvásznak, halászszínegek  
és minden egyéb csomagoló és kötőzsinig, továbbá ha-  
jászcérna és háziéérna, hajó-, malom- és harangköttelek,  
tilolt kender és kóc. Állandóan nagy raktár gyapjútaka-  
rokban. Kendert becserelek.

**ROMÁNIAI SAJÁT TERMELÉSŰ****TÜZIFÁT és FASZENET**

BÜKKHASITVÁNYT és FENYŐRUDAT

AJÁNL AZONNALI SZÁLLÍTÁSRA

FRANCÓ VEL-KIKINDA ELVÁMOLVA

A LEGOLCSÓBB NAPI ÁRON

IMPORT FAÉRTÉKESÍTŐ

DEUTSCH FERENCZ

VELIKA-KIKINDA

KORNIS ZSIGMOND és MÁRTON

ARADI FATERMELŐK BIZOMÁNYOSA

TELEFONSZÁM 12.

**UNITED STATES  
LINES****NEWYORKBA**

Southampton-  
Cherbourgól **LEVIATHAN**

október 30, november 20, december 15.

**GEORGE WASHINGTON**

október 24, december 29.

Amerika	okt. 31.	—	dec. 1.
President Roosevelt	nov. 7.	—	dec. 12.
President Harding	nov. 14.	—	jan. 16.
President Fillmore	nov. 21.		
President Arthur	dec. 22.		

Indulás Southampton és Cherbourgól 1 nappal később.  
Minden kézelebbi az alanti címmel megtudható;

**UNITED STATES LINES**

BEOGRAD: Beogradska Zadruga palotája, Hotel Bris-  
tollal szemben.

ZAGREB: Središnje Savez Hrvatskih Seljačkih Za-  
druga, Mihanovićevo ul. 2. Pályaudvarral szemben.

IJUBIJA: Sredarstvo Sjednjenih Amerislih Držav.  
Dunajska čista št. 29.

SARAJEVO: Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga za  
Bosnu i Hercegovinu, Aleksandrova ulica 52.

SUŠAK: Banka za Pomoravlje.

**Menyasszonyok  
figyelmébe**

Hatalmas választékban és rendkívüli olcsó  
árban: 6-12 18 és 24 személyes fehér  
damaszt asztalgarnitúrák és színes kávéz  
garnitúrák elobrángu len és pamut minős-  
ségekben. Törülközők, pohártörlek és zseb-  
kendők. Gyönyörű kivitelen cédna és  
pamut hímzett ágycarnitúrák. Cérna-  
vásznak, battistschallonok és lepedővász-  
nak rendkívüli versenyképes áraiou.

**LÖWY TESTVÉREK**  
DIVATÁRUHÁZÁBAN SUBOTICA.

**ÜGYES PERFEKT****KIRAKATRENDEZŐ**

azonnali belépésre kerestetik. **KKEIN JENŐ**  
kötött- és szövöttáru kereskedés Novi-Sad  
Jevrejska ul. 13.

8011

**HALLÓ HALLÓ****MIŠIĆ BOŽIDAR**

ujjounan megnyílt

**SZŐRMESZALONJA**

elvállal szőrmefestést  
és minden eszakba vágó  
munkát a leg olcsó-  
sabb áron. Subotica  
Petrogradska ulca 8.  
Horovitz-ház.

**SLAVEN D. D.**

ZAGREB ILICA 52.

KÖNYVKERESKEDÉS

KÖNYVNYOMDA

PAPIR- és

IRÓSZER-

NAGYKERESKEDÉS.

Ajánlja a t. ügyvéd uraknak,  
községi-, állami- és magán-  
hivatalosnak rendkívül nagy  
raktárát: mindennemű írószér, író-  
gépszállag, karbon- és indigópapír,  
schapirográf-készülékelt és henge-  
rek, fo ami-, irodai- és gépi ópa-  
pír, itatók, regisztrátorok, iömlők és  
fascikulosok. Vállal mindennemű  
nyomdai munkát, legolcsóbb áron

**MINDENNEMŰ****MALOMGÉPEK**

elsőrendű kivitelben. — Modern  
malmok berendezése. Malmok  
átépítése. Silos és padlóberen-  
dezések, gabonaszállító-készülé-  
kek azonnal szállíthatók

**BRAČA MACHAŇ & VÄVŘENA**

PARDUBICE — CSEHSZLOVÁKIA

gőpgyár és malomépítő vállalat

S. H. S. VEZÉRKÉPVISELETE

**BRAČA FISCHER D. D.**

ZAGREB, PANTOVČAK 5.

Üzleti ház, szép helyen  
nagy lakással együtt  
Novi-Sadon eladó. Bő-  
vebbet a ház tulajdo-  
nosánál, Tomerini ut 2.

7927

**NAGY LAKÓHÁZ**

átvehető lakással és  
iparvállalathoz szük-  
séges helyiségekkel  
együttjuttányosan eladó  
Cím: „Schmolka“ hir-  
detőirodában Novi-Sad  
Futoški put 2. szám.

**Egészséges dajka**

ujszülött gyermek  
mellé kerestetik.  
Cím: „SCHMOLKA“  
hirdetőirodában Novi-  
Sad, Futoski put 2. sz.

7976

Asztalos mestereknek  
azonnal szállíthatók  
minden mennyiségű  
külföldi nemes

**FURNIERT**

ugyanintön blüdfurniert,  
sombori raktárából

**Spitzer Herman Sombor**

Raktár: Karagyorgye ulica  
brój 8. — Telefon: 2-29.

Lakás: Florianova ulica  
brój 3. — Telefon 2-28.

**BUTOR és FALI****TÜKRÖKET**

szavatolás mellett ké-  
szít valamint régi  
tükröket javít

„ALBA“

tükrőgyár Novisad

**LEKVAR**

hordóiban és ládáiban

**LISZT**

elsőrendű minőségben, valamint minden más  
termények legolcsóbb napi árban kapható.

**Drag. Lj. Jovanović**

Subotica (Cara-Dušana 8.) Telefon 543.

Legujabb rendszerű bécsi GÉG gyártmányu  
amerikai

**rolós írőasztalok**

terakata.

Modern BUTOROK egyszerű és legfinomabb  
kivitelben. „Mundus“ gyártmányu hajlított  
székek legjuttányosabban beszerezhetők

**ÉDER és ERDÉLYI**  
műbutorasztalosok butorraktárában SUBOTICÁN

**SZŐRMEVÁSÁR**

**NAGYMENNYISÉGŰ  
SZŐRMEÁRU  
ÉRKEZETT.**

Skunks-, Porzsa-, Biber-, Nutria-, Bibrett-,  
mindenfajta róka-, Szilskin, opposon-, vad-  
macska-, brabant-, szőrmebélés a legfino-  
mabbtól a legolcsóbbig, báránbőr és min-  
den e szakmába vágó áruk. Kérom tisztelt  
vevőimet, hogy megrendelésüket különösen  
szőrmekabátokra saját érdekükben már most  
eszközöljék. Vidéki megrendeléseket elfogadok  
SZÜCSÖK a szezon beálta előtt vásároljanak.  
Győződjön meg áraink versenyképességéről.  
Nagyban! Kicsinyben! Vásárlás nem kötelező!

**GOLDSTEIN ANTAL**

SZŐRMEÁRUHÁZA SUBOTICA

STROSSMAYEROVA U. 5. (MUSPIAC)

6167

**NELETEURÓPAI KERESKEDELMI**

R. T.

**EAST-EUROPEAN TRADING COMPANY**

Ltd.

BEOGRAD, KRALJA PETRA UL. 52-54.

Távíratcím: EASTRAD

TELEFONSZÁM 17-55.

**Angol textilárú gyári raktára.**

Csak nagyban.

**A jó üzletmenet**

mindig az áru minőségétől függ. Azért tartson  
üzletében elsőrendű italokat. Kérjen ajánlatot  
tea-rum, törköly, szilvórium, borovicska, barack-  
pálinka gyártmányairól. Egy kis (25 literes) ren-  
delés elegendő, hogy nálam állandó vevő legyen.

**KOHN IGNÁCZ**

bor- és szeszáru nagykereskedése, cognac, törköly  
és szilvóriumfőzde, Veliki-Becskerek.

**Rum és Likör**

essenciák (Schimmel, Fanti és Pick  
gyártmányok) legolcsóbban

**Landauer (Lackner) drogéria**

Subotica

7310



PAPÍR ÉS IRÓSZER **JADRAN** PAPÍR ÉS IRÓSZER

**DANE SINGER I DRUG ZAGREB**

FRANKOPANSKA 8. ÉS PRILAZ 31.

Papír és írószerek nagyban. Saját gyár. - mányu üzleti könyvek, noteszok, átiró- könyvek, iskolafüzetek, számológöny- vek, rajztömbök, korandelek, ser- pentin, regisztrátor és lerakó- fascikulások. Karacsnyfa- dísz nagy választékban.

78

**TRANSJUGO D. D. SUBOTICA**

TELEFON 3-32. CIRIL I METOD TRG 1. TELEFON 3-32.

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR:

RUDVAS  
ABRONCSVAS  
BETONVAS  
U-VAS



VASTARTÓ  
FALKÖTŐVAS  
VASLEMEZ  
CSAVARÁRU

SÜRGÖNYCÍM: „TRANSJUGO“



**FRIEDRICH & HAAGE**  
GÉPGYÁR WIEN

Kolbász- és szalámigépek és azok alkatrészei

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR  
ZAGREB, Račkoga ulica 7-a.

**ORANIER**



Ha lakásában szüksége van amerikai- és ir rendszerű **FOLYTONÉGŐ KÁLYHÁRA**

nagytermek, várótermek, tanterem, stb. fűtésére, tekintse meg dus választéku

**ORANIER**

kályharaktárunkat minden sulyban és kivitelben. Legkedvezőbb ajánlatunkkal mindig rendelkezésre állunk.

**ÖHLER BLATMANN**  
lerakata Novisadon, Srem-ska ulica 7. — Tulajdonos: **A. MAYER**

7855

**„IRIS“**

szobakályhák  
olcsók és jók!

Gyárt kályhákat lemezköppennyel és égett chamotte betéttel minden nagyságban, továbbá füstcsöveket, sütőket, szélkakasokat, elevátor-serlegeket, szállítócsigákat, anilin-, cukorka- és zsirdobozokat, olaj, benzín, stb. kannákat.

**„IRIS“ FÉM- és PLEHÁRU IPAR**  
Ing. Faith Ferenc Novisad

Lemezkályhák javítása elvállaltatik  
Telefon 35

7462

**HYGIEIA**  
KÖTSZERGYÁR

SUBOTICA, BADALIČEVA ULICA 6. SZÁM

Gyárt és raktáron tart **ORVOSI KÖTSZEREKET** mindennemű **BETEGÁPOLÁSI CIKKEKET** elsőrendű minőségben.

Kórházaknak és betegsegélyző pénztáraknak nagy árendemény! 5700

**Kontinentalno Društvo za trgovinu željezom**

**KERN & DRUG ZAGREB**

Iroda: Mazuranićev trg 23/II. — Telefon: 15-44.  
Raktárak: Zagreb, Osijek, Beograd. Táviratcím: Ferrokontinent

Rudvas, idom- és szalagvas, traverzek. — Betonvas, fekete, horganyzott és fehérbádóg, szegek, csavarok, drót, kereskedelmi öntvény stb.  
Gáz- és vízvezetékcsövek, fekete és horganyzott, forrcsövek (Mannesman-csövek), fűtőcsövek, öntöttvas-csövek, lefolyócsövek és mindennemű kötődarabok.  
Szerelvények, szerelési cikkek, kádak, egészségügyi berendezések.

**Osječka ljevaonica željeza i tvornica strojeva d. d.**

Osijeki vasöntöde és gépgyár r. t.

Táviratcím: OLT. OSIJEK Telefon szám 63.

Vasöntöde Gépműhely Csavargyár

Szivógáztelepek 10-100 HP Faárugyár

Mindennemű gazdasági gépek

Kérjen árajánlatot

4187

**„JUTE“ GESELLSCHAFT PRAG II.**

M. B. H.  
STEPANSKA 32. — POSTFACH 740.

A cseh-szlovák jutagyárak: Arnau, Eipel, Jaromér, Königinhof, Oberhohenelbe, Trautenau, Troppan, Würbenthal központi eladási irodája.

Jutazsákok, jutaszövetek, (csomagolóvászon) szalmazsákok, jutafonalak stb. nagyban való eladása.

**LIEBMANN STEIN, ZAGREB** Boškovićevo 29. a. (Sajmište)

Sürgönycím: „BAGGING“ ZAGREB. — Telefon: 17-10 mellékállomás

7996

Kézzel csomózott smyrna-szőnyegeket művészi kivitelben készít:

**GYAPJUIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, VELIKI-BEČKEREK**  
SUBOTICA RÉSZÉRE EGYEDÁRUSÍTÓ HOFFMANN MIHÁLY ÖZVEGYE.

RAJZOKAT és MINTÁKAT KIVÁNATRA KÜLDÜNK.



# SAVA KONJÓVIĆ

KRALJA  
ALEKSANDRA 6.

SOMBOR

TELEFON  
131.

DIVAT- ÉS TEXTILÁRU NAGYKERESKEDÉS

Óriási tömegben érkeztek őszi és téli divatújtonságok!

Egy kísérlet  
meggyőző!

Mélyen tisztelt vevőim figyelmét van szerencsém különösen következő cikkeimre felhívni:

**Angol férfiszövetek** télikabátra, raglánra és felöltőre, továbbá mindennemű más szövetek minden színben zakó-, sport-, szmoking-, zsakett- és frakköltönyökre. Különös nagy választék nadrágszövetekben.

**Női szövetek** őszi kosztümökre, köpenyekre, ruhákra, szoknyákra minden színben és minőségben, u. m.: koverko, trikó, zserzs, gabardin, ripsz tiszta gyapjuból hihetetlen, itt még nem tapasztalt olcsó áron!

**Bársonyok** téli toilette, a legdivatosabb színekben, továbbá gallérbársonyok.

**Karakil** selyem és félselyem.

**Selymek:** krepp de chin, krepp georgett, charmoeus, krepp marokin, satin de chin, maskotte, paplan-selymek. — Selyemkendők minden színben, nagyban és kicsinyben, rendkívül nagy választékban.

**Kelengyéknek** nagy raktár pamut- és tiszta cérna vászonban minden minőségben és szélességben, fehéreműre és ágyneműre. Ágygarnitúrák, butorszövetek, ágy- és asztalterítők, függönyök. Gyönyörű kész paplanok mindennemű minőségben és mennyiségben.

**Barhetok** a legkülönbözőbb és legmodernebb színekben.

**Női- és férfiruha kellékek** minden minőségben és kiállításban, a legolcsóbbtól a legfinomabbig.

Zefirek, kanavászok, függöny- és matracgrádlik!

Raktáram tultömöttsége folytán áruraktáramat

**október 7. és 31. között 25—30 százalékkal**

**a napi árnál olcsóbban kiárusítom!**

Használja fel  
az alkalmat!